

SABIEDRISKO
PAKALPOJUMU
REGULĒŠANAS
KOMISIJA

2014. gada pārskats

SATURA
RĀDĪTĀJS

Saīsinājumi, apzīmējumi	4
Priekšsēdētāja ziņojums	6
1. Kāpēc jāregulē, kas ir Regulators un kādi ir Regulatora funkcionālie uzdevumi?	9
1.1. Kāpēc jāregulē?	10
1.2. Kas ir Regulators?	11
1.3. Regulatora funkcionālie uzdevumi	12
2. 2014. gada darbības prioritātes	17
3. Sabiedrisko pakalpojumu nozares tautsaimniecības un sabiedrības kontekstā	21
3.1. Tautsaimniecības konteksts	22
3.2. Sabiedrības konteksts.	32
4. Tiesiskais regulējums	37
4.1. Harmonizētas Eiropas Savienības regulējošās vides ieviešana	38
4.2. Regulatora līdzdalība normatīvās vides attīstībā Latvijā	40
4.3. Regulatora izdotie normatīvie akti	42
5. Komersantu autorizācija un uzraudzība	45
5.1. Licencēšana un reģistrācija	46
5.2. Autorizācija speciālu funkciju izpildei.	51
5.3. Autorizācija ierobežotu resursu izmantošanai	53
5.4. Komersantu uzraudzība	56
6. Konkurences sekmēšana regulējamos tirgos	61
6.1. Komersantu savstarpējās attiecības	64
6.2. Asimetriskā regulēšana	66
6.3. Integrācija vienotajā Eiropas Savienības tirgū	68
7. Ieinteresēto pušu interešu balansēšana un harmonizēšana	73
7.1. Komersantu iesaiste	74
7.2. Komunikācija ar sabiedrību, sabiedrības iesaiste.	80
7.3. Domstarpību risināšana	85
7.4. Regulatora lēmumu pārsūdzība	86
7.5. Sadarbība ar valsts pārvaldes institūcijām	87
8. Starptautiskā sadarbība.	89
8.1. Dalība starptautiskajās organizācijās	90
8.2. Reģionālā un divpusējā sadarbība	91
9. Pakalpojumu tarifi un tarifu griesti	93
9.1. Tarifu aprēķināšanas metodoloģija	95
9.2. Tarifu izmaiņas	97
10. Pakalpojumu lietotāju aizsardzība.	105
10.1. Vispārēja pakalpojumu pieejamība	106
10.2. Pakalpojumu kvalitāte.	108
10.3. Lietotāju iesniegumi, sūdzības	114
11. Regulatora pārvaldība	117
11.1. Struktūra un darba organizācija	118
11.2. Finanses un saimnieciskā darbība	122
12. Regulatora nozīmīgākie uzdevumi 2015. gadā	125
Neatkarīgu revidentu ziņojums	128

SAĪSINĀJUMI, APZĪMĒJUMI

ACER (Agency for the Cooperation of Energy Regulators) – Energētikas regulatoru sadarbības aģentūra

Ad hoc – speciāli šim gadījumam

AS – akciju sabiedrība

AST – akciju sabiedrība "Augstsprieguma tīkls"

BEREC (Body of European Regulators for Electronic Communications) – Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestāde

CACM (Guideline on Capacity Allocation and Congestion Management) – Eiropas Komisijas Regula, ar ko izveido jaudas sadales un pārslodzes vadības tīkla kodeksu

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

De facto – saskaņā ar faktu

De jure – saskaņā ar likumu

EaPeReg (Eastern partnership Electronic Communications Regulators Network) – Austrumu partnerības elektronisko sakaru regulatoru tīkls

EK – Eiropas Komisija

Elektrības direktīva – Direktīva 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu

Eislot – Ziemeļvalstu elektroenerģijas biržas nākamās dienas elektroenerģijas tirgus

EM – Ekonomikas ministrija

EP – Eiropas Parlaments

ES – Eiropas Savienība

EUR – eiro

Ex ante – pirms notikuma

Ex post – pēc notikušā

Gāzes direktīva – Direktīva 2009/73/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu

GHz – gigahercs

GIPL – kopīgu interešu projekts "Lietuvas – Polijas gāzes starpsavienojuma izbūve"

GSM/2G (Global System for Mobile Communications/2nd Generation) – otrās paaudzes mobilo sakaru tehnoloģija

HHI – Herfindāla-Hiršmana indekss (Herfindahl-Hirschman Index)

IKP – iekšzemes kopprodukts

IMS (Internet Protocol Multimedia Subsystem) – interneta protokola multimediju pakalpojumu apakšsistēma

Īstenošanas regula – Eiropas Komisijas Regula Nr.1348/2014 – Par datu ziņošanu, īstenojot 8. panta 2. punktu un 8. panta 6. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā Nr.1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību

kbit/s – kilobiti sekundē

kV – kilovolti

kWh – kilovatstunda

LED (Light Emitting Diode) – gaismu izstarojoša diode ar tajā iebūvētu pusvadītāja shēmu

Mbit/s – megabiti sekundē

milj. – miljons
mljrd. – miljards
m³ – kubikmetrs
MEUR – milj. eiro
MK – Ministru kabinets
MPI (Market Performance Index) – Tirgus darbības indekss
MW – megavats
MWh – megavatstunda
NEMO (Nominated electricity market operator) – nominēts elektroenerģijas tirgus operators
NPS (Nord Pool Spot) – Ziemeļvalstu elektroenerģijas birža
NVO – nevalstiskā organizācija
OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) – Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
OIK – obligātā iepirkuma komponente
POTS (Plain Old Telephone Service) – fiksēta telefonu tīkla klasiskais pieslēgums
PTAC – Patērētāju tiesību aizsardzības centrs
PVN – pievienotās vērtības nodoklis
REMIT (Regulation No 1227/2011 on wholesale energy market integrity and transparency) – Eiropas Savienības Regula Nr.1227/2011 – Par enerģijas vairumtirdzniecības tirgus integritāti un pārredzamību
Regulators – Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija
SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību
sk. – skatīt
SKDS – tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs SKDS
ST – akciju sabiedrība “Sadales tīkls”
TAIEX (Technical Assistance and Information Exchange Unit) – Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas birojs
THD (Total harmonic distortion) – kopējais harmoniskais kroplojums
t – tonna
t.sk. – tajā skaitā
tūkst. – tūkstotis
tūkst.nm³ – tūkstotis normālkubikmetru
TWh – teravatstunda, 1 teravatstunda ir 1 miljards kWh
UMTS/3G (Universal Mobile Telecommunications System/3rd Generation) – trešās paaudzes mobilo sakaru tehnoloģija
UP – universālais pakalpojums
VAS – valsts akciju sabiedrība
3G – trešās paaudzes mobilo sakaru tehnoloģija
4G – ceturrtās paaudzes mobilo sakaru tehnoloģija

Pārskatā izmantotie regulējamo nozaru apzīmējumi:

Elektroenerģija	Dabaszāze	Siltumenerģija	Ūdenssaimniecība
Atkritumu apsaimniekošana	Elektroniskie sakari	Pasts	Dzelzceļš

Attēliem un tabulām neuzrādītais informācijas avots ir Regulators. 2014. gada datu avots ir neauditēti komersantu pārskati un operatīvā informācija, līdz ar to ir iespējamās neprecizitātes.

PRIEKŠSĒDĒTĀJA ZIŅOJUMS

Valdis Lokenbahs
Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas
padomes priekšsēdētājs

CIENĪJAMO LASĪTĀJ!

Regulatora darbības pamats ir neatkarīgi un uzticami nodrošināt lietotāju un komersantu interešu līdzsvarošanu, veicinot sabiedrisko pakalpojumu attīstību. Mēs vēlamies kļūt par vienu no sabiedrībai uzticamākajām un atvērtākajām valsts iestādēm, īstenojot jaunus un pilnveidojot jau pastāvošos regulēšanas ietvarus. Tiecoties attīstīt uz savstarpēju uzticamību balstītu un proaktīvu komunikāciju ar sabiedrību un sabiedrisko pakalpojumu komersantiem, Regulators lielu uzmanību pārskata gadā vēltīja aktivitātēm, kas vērstas uz sabiedrības un komersantu informēšanu un iesaisti – uzklaušanās sanāksmju un publisko konsultāciju norisi, īpašu tikšanās ciklu organizēšanu reģionos, interaktīvu komunikāciju Regulatora mājaslapā un sociālajos tīklos. Saskaņā ar pētījumu centra SKDS aptaujas rezultātiem Regulatora īstenotās aktivitātes gadu no gada saņem arvien augstāku novērtējumu kā no iedzīvotājiem, tā komersantiem, kas norāda uz to, ka mūsu izvēlētais virziens ir būtisks visām iesaistītajām pusēm.

Vērtējot sabiedrisko pakalpojumu nozaru attīstību, vēlos uzsvērt, ka 2014. gads iezīmēja konsekventu virzību uz regulējamo nozaru tirgu atvēršanu konkurencei, ko uzskatāmi apliecina tirgus koncentrācijas indeksu vērtību samazinājums elektroenerģijas un pasta nozarēs, kā arī zemā indeksa vērtība elektronisko sakaru nozarē. Lai sekmētu konkurenci sabiedrisko pakalpojumu nozarēs, pārskata periodā Regulators aktīvi līdzdarbojās Eiropas Savienības tiesību normu pārņemšanā un nacionālo normatīvo aktu izstrādē. Arī Regulatora padomes pieņemtie, komersantiem saistošie lēmumi tika balstīti uz tirgus darbības principu piemērošanu.

Vērtējot enerģētikas nozares attīstību pārskata periodā, vēlos atzīmēt nozīmīgo un apjomīgo darbu, kas tika veikts, lai nodrošinātu elektroenerģijas tirgus pilnīgu atvēršanu konkurencei no 2015. gada 1. janvāra, tādējādi turpmāk atsakoties no elektroenerģijas tarifu regulēšanas māsasaimniecībām. Regulators līdzdarbojās nepieciešamo normatīvo aktu izstrādē un aktīvi iesaistījās iedzīvotāju informēšanas kampaņā par elektroenerģijas tirgus atvēršanu.

Vienlaikus vēlos uzsvērt, ka 2014. gads bija elektroenerģijas biržas "Nord Pool Spot" pirmais pilnas darbības gads Latvijas cenu zonā, un tas noteica arī jaunu dienaskārtību Regulatora darbā – Regulators pilnā apmērā uzsāka pārraudzīt enerģijas vairumtirgu ar mērķi sekmēt tā integritāti un pārredzamību. Elektroenerģijas vairumtirgus attīstības kontekstā svarīgi ir atzīmēt divus būtiskus notikumus. Latvijas lielākais elektroenerģijas ražotājs un tirgotājs AS "Latvenergo" uzsāka elektroenerģijas tirdzniecību biržā pilnā apmērā, kas nozīmē visu saražotās elektroenerģijas pārdošanu un nepieciešamās elektroenerģijas iepirkšanu biržā (gross bidding). Šis notikums ievērojami uzlabo tirgus likviditāti reģionā un vairumtirdzniecības tirgus caurspīdīgumu. Savukārt gada nogalē panāktā Latvijas un Igaunijas pārvades sistēmas operatoru vienošanās paplašināt un palielināt pārrobežu jaudas izolēs (PTR-limited) izolāmās jaudas apmērus sniedz iespēju elektroenerģijas vairumtirgus dalībniekiem lielākā apmērā fiksēt cenu starpību un mazina ar to saistītos riskus.

Enerģētikas nozares attīstības kontekstā noteikti jāmin virzība uz dabasgāzes tirgus liberalizāciju. Atbilstoši grozījumiem Enerģētikas likumā tika noteiktas prasības trešo pušu piekļuvei dabasgāzes infrastruktūrai un Regulatoram uzlikts pienākums apstiprināt dabasgāzes sistēmas operatora izstrādātos infrastruktūras lietošanas noteikumus, kuru izvērtēšanas process tika uzsākts pārskata periodā.

Domājot par Latvijas integrāciju vienotajā Eiropas Savienības tirgū, ir jāmin Regulatora darbs, kas pārskata periodā tika pabeigts, izvērtējot pirmos kopīgu interešu starpvalstu elektroenerģijas un dabasgāzes infrastruktūras projektus un saskaņojot to izmaksu sadalījumu ar citu valstu regulatoriem. Tā rezultātā Regulators pieņēma nozares attīstībai nozīmīgus lēmumus par izmaksu sadalījumu, kas jāvis šo projektu virzītājiem savlaicīgi iesniegt pieteikumus Eiropas Komisijai līdzfinansējuma saņemšanai.

Vērtējot elektronisko sakaru jomu, kuru pārskata gadā līdzīgi kā citus gadus raksturo dinamiska platjoslas elektronisko sakaru tīklu attīstība, pirmkārt, vēlos pieminēt Regulatora lēmumus konkurences sekmēšanai – tika samazināta starpoperatoru tarifu augšējā robeža mobilajā elektronisko sakaru tīklā un noteikta zemāka savienojuma pabeigšanas fiksētajā telefonu tīklā tarifa augšējā robeža, kā arī maksa par izsaukuma minūti. Zemākas tarifu augšējās robežas nozīmē iespēju turpmāk lietotājiem saņemt sakaru pakalpojumus par zemākām cenām.

Pārskata gadā Regulators nozīmīgu darbu ieguldīja elektronisko sakaru numerācijas resursu izmantošanas efektīvizēšanā. Numerācijas lietošanas tiesību piešķiršanas kārtība, kas paredz numerācijas bezmaksas lietošanu, veicināja nepārdomāti lielu numuru skaita pieprasījumu, kā rezultātā komersanti numerāciju pieprasīja pēc kvantitātes principa, un tas radīja šķietamu numerācijas deficītu. Lai situāciju risinātu, Regulators noteica specifiskus numerācijas lietošanas tiesību nosacījumus un saistības elektronisko sakaru komersantiem. Rezultātā 2014. gada beigās elektronisko sakaru tirgū lietošanai atkal bija pieejami vairāk nekā 2,4 miljoni numuru.

Līdztekus pārskata gadā Regulators turpināja iesāktu darbu pie krāpniecības ar numerācijas resursiem novēršanas. Šis jautājums ir aktuāls visā Eiropas Savienībā, un tā risināšana ir sarežģīta, laikietilpīga un prasa sadarbību starptautiskā līmenī. Lai ierobežotu krāpniecību ar numerāciju, 2014. gadā Regulators kā viens no pirmajiem Eiropas Savienībā izdeva krāpniecības, izmantojot numerāciju, novēršanas noteikumus.

Kopumā vērtējot sabiedrisko pakalpojumu nozaru attīstību 2014. gadā, vēlos akcentēt, ka regulējamo sabiedrisko pakalpojumu tarifi pamatā saglabājās iepriekšējā gada līmenī vai pat samazinājās, izņemot apstiprinātos ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifus, kur bija novērojams objektīvs tarifu pieaugums. Līdz ar naftas cenu kritumu pasaules tirgos arī Latvijā samazinājās dabasgāzes gala tarifi, un secīgi arī to siltumapgādes komersantu gala tarifi, kuri kā kurināmo izmanto dabasgāzi. Analizējot regulēto sabiedrisko pakalpojumu tarifu dinamiku, jāatzīmē, ka tarifu izmaiņu ietekme bija inflāciju samazinoša.

Jaunu regulēšanas metožu attīstībā vēlos izcelt turpināto darbu pie ūdenssaimniecības nozares komersantu salīdzinošās novērtēšanas (benchmarking) un modelēšanas instrumentu izstrādes. Pirmais posms ūdensapgādes komersantu efektivitātes un tarifu ekonomiskās pamatotības izvērtēšanas modeļa izstrādē noslēdzās ar ūdensapgādes komersantu modelēšanas metodoloģijas izstrādi. Tā kā jaunā pieeja ir balstīta uz komersantu iesniegtās informācijas izvērtēšanu un salīdzināšanu ar etalona informāciju, tās izmantošana ļaus efektīvizēt tarifu izvērtēšanas procesu, būtiski samazinot administratīvo slogu komersantiem un ievērojami paātrinot procedūru. Nākamais solis ceļā uz modeļa ieviešanu ir iesniegto komersantu darbības rādītāju detalizēta analīze un pārbaude.

Mēs apzināmies, ka īstenojot sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas funkcijas, mums ir jāattīstās un jāaug arī pašiem. Tirgus attīstības procesi, jaunās tehnoloģijas un jaunas speciālās nozaru regulēšanas funkcijas iezīmē jaunus izaicinājumus darba organizācijas un procesu efektīvizēšanā, atšķirīgu darba metožu apgūšanā un kvalitatīvi jaunu zināšanu un pieredzes iegūšanā. Tāpēc pārskata gadā, līdzīgi kā iepriekšējos gados, lielu uzmanību Regulators pievērsa savu darbinieku kompetences celšanai un attīstībai. Lai pilnveidotu prasmes, apgūtu jaunas zināšanas, uzkrātu pieredzi un arī dalītos ar to, Regulatora darbinieki apmeklēja gan specializētos apmācību kursus, gan piedalījās starptautisko un regulēšanas nozaru organizāciju – Enerģētikas regulatoru sadarbības aģentūras, Reģionālo enerģētikas regulatoru asociācijas, Florences Regulēšanas skolas u.c. – rīkotajos pasākumos.

Ar plašāku informāciju par Regulatora paveikto 2014. gadā aicinu Jūs iepazīties gada pārskatā. Apliecinu, ka uzsāktais darbs konkurences sekmēšanā sabiedrisko pakalpojumu nozarēs tiks turpināts arī 2015. gadā un būs viena no Regulatora darbības prioritātēm, vienlaikus nodrošinot sabiedrisko pakalpojumu lietotājiem iespēju saņemt nepārtrauktus, drošus un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus par ekonomiski pamatotām cenām.

10 1.1. KĀPĒC JĀREGULĒ?

11 1.2. KAS IR REGULATORS?

12 1.3. REGULATORA FUNKCIONĀLIE UZDEVUMI

1.

KĀPĒC JĀREGULĒ, KAS IR REGULATORS UN KĀDI
IR REGULATORA FUNKCIONĀLIE UZDEVUMI?

1.1.

KĀPĒC JĀREGULĒ?

Nepieciešamība administratīvi iejaukties tirgū un regulēt pakalpojumus rodas divos gadījumos:

1. konkurence attiecīgā pakalpojuma sniegšanā nav iespējama un tirgū darbojas dabīgais monopols, vai arī konkurence nespēj dot pietiekamus ekonomiskos ieguvumus un efektivitāti,
2. konkurence attiecīgajā pakalpojuma sniegšanā pastāv, bet var tikt ierobežota gadījumos, kad pakalpojumu sniegšanai tiek izmantoti ierobežoti resursi (piemēram, numerācija) vai pakalpojumu sniegšana prasa no tirgus dalībniekiem augstu sadarbības līmeni, vai arī pakalpojumu sniegšanai nepieciešama piekļuve infrastruktūrai.

Brīvā tirgus apstākļos konkurenti cenšas piesaistīt pircējus, piedāvājot pēc iespējas kvalitatīvākus pakalpojumus un vienlaikus nodrošinot pircējiem pieņemamu cenu. Rezultātā konkurence dabiskā veidā nodrošina pircējiem lielāko ekonomisko labumu – kvalitatīvus pakalpojumus par pieņemamu cenu.

Monopola apstākļos pakalpojumu sniedzējam nav tādas motivācijas kā tirgus apstākļos. Tādēļ tirgū ir nepieciešama administratīva

iejaukšanās, ko realizē regulējoša valsts iestāde jeb regulators. Regulators veicina pakalpojumu kvalitātes paaugstināšanu un to sniegšanu par iespējami zemākām izmaksām, izmantojot šādus instrumentus:

- izmaksu pamatotības kontrole,
- tarifu un maksas noteikšana, kas balstīta pamatotās izmaksās,
- kvalitātes standartu noteikšana un kontrole,
- motivējošu instrumentu radīšana, kas veicina uzņēmuma efektivitātes un pakalpojumu kvalitātes paaugstināšanu.

Apstākļos, kad konkurence ir ierobežota sakarā ar nepieciešamību izmantot ierobežotus resursus vai piekļūt infrastruktūrai, regulators rada skaidrus spēles noteikumus, kas paredz atklātu un caurspīdīgu piekļuvi šiem resursiem un to izmantošanu, kā arī paredz skaidrus noteikumus, kā komersantiem savā starpā ir jāsadarbojas šo resursu izmantošanā vai uz kādiem nosacījumiem ir jānodrošina piekļuve infrastruktūrai. Šie noteikumi var paredzēt gan būtiskus pienākumus tirgus dalībniekiem, gan rīcības brīvības ierobežojumus.

1.2.

KAS IR
REGULATORŠ?

Latvijā administratīvi regulē enerģētikas (elektroenerģijas, dabasgāzes, siltumapgādes), elektronisko sakaru, pasta, ūdenssaimniecības, dzelzceļa transporta un sadzīves atkritumu apsaimniekošanas nozarēs sniegtos sabiedriskos pakalpojumus. Sabiedrisko pakalpojumu veidus, kuru sniegšanu nepieciešams regulēt, nosaka Ministru kabinets (MK).

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanai ir izveidota regulējošā iestāde – Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (Regulators). Nozaru regulēšanas politiku un kārtību, kā arī regulēšanas sistēmas darbības pamatprincipus nosaka likums "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" un regulējamo nozaru darbību reglamentējošie normatīvie akti – direktīvas, likumi, MK noteikumi, Regulatora lēmumi.

Vienotais daudznozaru Regulators Latvijā tika izveidots 2001. gada 1. septembrī kā Ekonomikas ministrijas (EM) pārraudzības iestāde, pārņemot regulēšanas funkcijas no vairākiem nozaru regulatoriem un valsts pārvaldes institūcijām – Energoapgādes regulēšanas padomes, Telekomunikāciju tarifu padomes, daļēji no Valsts dzelzceļa administrācijas un Satiksmes ministrijas. 2009. gadā Regulators pārņēma arī pašvaldības regulatoru un pašvaldību regulēšanas funkcijas ūdenssaimniecības, sadzīves atkritumu apglabāšanas un siltumapgādes jomās.

2011. gada 11. augustā, kad stājās spēkā grozījumi likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem", tika nostiprināts Regulatora neatkarības statuss – saskaņā ar likumu kopš šī brīža Regulators vairs nav EM pārraudzības iestāde, bet ir institucionāli un funkcionāli neatkarīgs, pilntiesīgs, autonoms publisko tiesību subjekts un patstāvīgs sava likumā apstiprinātā budžeta izpildē. 2014. gads bija Regulatora trešais darbības gads pilnas neatkarības statusā.

Regulators patstāvīgi pilda tam ar likumu nodotās funkcijas un savas kompetences ietvaros patstāvīgi pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus, kas ir saistoši konkrētiem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un lietotājiem. Regulatora vārdā lēmumus pieņem padome, kuras sastāvu veido Saeimas iecelts padomes priekšsēdētājs un četri padomes locekļi. Regulatora padomes priekšsēdētājs Valdis Lokenbahs stājās amatā 2011. gada 25. februārī. Padomes locekļi – Andris Aniņš iecelts amatā no 2011. gada 2. jūlija, Inese Ikstena iecelta amatā no 2011. gada 2. jūlija, Rolands Irklis iecelts amatā no 2011. gada 25. februāra un Gints Zeltiņš iecelts amatā atkārtoti no 2011. gada 2. jūlija. Plašāk par Regulatora struktūru un darba organizāciju skatīt 11.1. sadaļu "Struktūra un darba organizācija".

Andris Aniņš

Inese Ikstena

Valdis Lokenbahs

Rolands Irklis

Gints Zeltiņš

1.3.

REGULATORA FUNKCIONĀLIE UZDEVUMI

Regulatora misija ir neatkarīgi un uzticami nodrošināt lietotāju un komersantu interešu līdzsvarošanu, veicinot sabiedrisko pakalpojumu attīstību. Regulatora padome 2014. gada janvārī, balstoties uz to, nodefinēja Regulatora vīziju kļūst par vienu no sabiedrībai uzticamākajām un atvērtākajām valsts iestādēm, īstenojot jaunus un pilnveidojot esošos regulēšanas ietvarus.

2014.-2016. gada periodam padome ir izvirzījusi vairākus stratēģiskās darbības virzienus:

- regulēšanas nodrošināšanā – nodrošināt sabiedrisko pakalpojumu regulēšanu un konkurences attīstību regulējamās nozarēs visā valsts teritorijā, nodrošinot sabiedrisko pakalpojumu lietotājiem iespēju saņemt nepārtrauktus, drošus un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus par ekonomiski pamatotām cenām,
- komersantu uzraudzībā – uzraudzīt regulējamo sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju darbību, tās atbilstību licences un vispārējās atļaujas nosacījumiem, noteiktām kvalitātes prasībām, tehniskajiem noteikumiem, standartiem, līgumu noteikumiem,
- kvalitātes kontrolē – veikt regulējamo pakalpojumu kvalitātes mērījumus, lai aizstāvētu lietotāju intereses, veicinātu

sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju attīstību un nodrošinātu pastāvīgu un nepārtrauktu sabiedrisko pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu,

- līdzdarboties starptautisko organizāciju darbā, lai veicinātu Eiropas regulēšanas tiesiskā ietvara attīstību un īstenošanu regulējamās nozarēs kā Latvijā, tā pārrobežu jautājumos atbilstoši Eiropas Savienības (ES) direktīvām un dalībvalstu regulatoru jaunajām funkcijām,
- attīstīt regulējamo nozaru tiesisko vidi, tajā skaitā regulēšanas metožu, salīdzinošās pieejas izstrādāšanu un ieviešanu, lai paaugstinātu pakalpojumu sniedzēju darbības efektivitāti,
- uzlabot Regulatora darbības efektivitāti un attīstīties – pilnveidot kompetences, paplašināt komunikāciju, efektīvizēt procesus, attīstīt informācijas sistēmas.

Regulatora pamatfunkcijas saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" ir:

- aizstāvēt lietotāju intereses un veicināt sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju attīstību,
- sekmēt konkurenci un uzraudzīt sabiedrisko pakalpojumu nozaru komersantu darbību,
- noteikt tarifu aprēķināšanas metodiku un tarifus,
- autorizēt (licencēt, reģistrēt) sabiedrisko pakalpojumu sniedzējus,
- uzraudzīt sniegto pakalpojumu atbilstību licenču un vispārējo atļauju nosacījumiem, noteiktām kvalitātes prasībām, tehniskajiem noteikumiem, standartiem un līgumu nosacījumiem,
- izskatīt strīdus,
- informēt sabiedrību par savu un sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju darbību.

Realizējot Regulatora misiju, tiecoties sasniegt izvirzīto vīziju un īstenojot stratēģiskās darbības virzienus, kā arī ņemot vērā tehnoloģiju attīstību, nozaru politiku un domāšanas paradīgu maiņu, kas atstāj ietekmi uz sabiedrisko pakalpojumu nozaru tirgu attīstību, Regulators katru gadu arvien intensīvāk pievēršas regulēšanas funkciju pilnveidei un jaunu, nozaru speciālo regulēšanas funkciju piemērošanai.

Pēdējos gados sabiedrisko pakalpojumu nozaru tirgus attīstība lielākoties ir saistīta ar to pakāpenisku liberalizāciju, kas Regulatoram ne tikai uzliek veikt jaunas regulējošās funkcijas, bet arī atteikties no dažu regulēšanas instrumentu izmantošanas noteiktās jomās.

► Jaunas speciālās funkcijas, kas Regulatoram jāveic enerģētikas nozarē, nosaka Eiropas Parlamenta (EP) un Padomes regulas, Enerģētikas likums un Elektroenerģijas tirgus likums.

Atverot elektroenerģijas tirgu konkurencei, atbilstoši ES regulai Nr.1227/2011 "Par enerģijas vairumtirdzniecības tirgus integritāti un pārredzamību" (REMIT) un Elektroenerģijas tirgus likumam Regulatora pienākums ir uzraudzīt enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību. Uzdevums pārraudzīt elektroenerģijas vairumtirgu ir kopš 2013. gada 3. jūnija, kad tika atvērts Ziemeļvalstu elektroenerģijas biržas "Nord Pool Spot" (NPS) Latvijas cenu apgabals. Enerģijas vairumtirgus uzraudzības darbības ir vērstas uz to, lai enerģijas vairumtirgos noteiktās cenas atspoguļotu patiesu un konkurētspējīgu piedāvājuma un pieprasījuma mijiedarbību, un vairumtirgus dalībnieki nevarētu gūt ienākumus no tirgus ļaunprātīgas izmantošanas. Regulatora uzdevums ir arī noteikt elektroenerģijas sistēmas vadības un lietošanas kārtību, tirgus dalībnieku darbības principus, kā arī vienotus sistēmas pieslēguma noteikumus elektroenerģijas ražotājiem un lietotājiem.

► Saskaņā ar 2014. gada 13. martā veiktajiem grozījumiem Enerģētikas likumā, Regulatora pienākums ir apstiprināt dabasgāzes sistēmas operatora AS "Latvijas Gāze" izstrādātos dabasgāzes pārvades un sadales sistēmas un dabasgāzes krātuves lietošanas noteikumus, kā arī sašķidrinātās dabasgāzes sistēmas operatora izstrādātos sistēmas lietošanas noteikumus. Saskaņā ar Enerģētikas likumu līdz 2017. gada 3. aprīlim ir jānodala dabasgāzes pārvades sistēmas operators un sadales sistēmas operators. Dabasgāzes tirgus liberalizācija nozīmēs arī regulēšanas funkciju pārskatīšanu.

► Saskaņā ar Regulu Nr.347/2013, ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes, Regulators izvērtē un pieņem lēmumu par izmaksu sadalījumu elektroenerģijas un gāzes infrastruktūras kopīgu interešu projektiem, kas ir tiesīgi saņemt ES finansiālo atbalstu.

2014. gada 3. jūlijā stājās spēkā grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā un Enerģētikas likumā, kas piešķir Regulatoram tiesības piemērot sankcijas par pārkāpumiem elektroenerģijas un dabasgāzes apgādes jomās. Ja komersants neievēro prasības elektroenerģijas un dabasgāzes apgādē, Regulators var sodīt komersantu ar naudas sodu līdz 10% no komersanta finanšu gada neto apgrozījuma. Naudas soda apmēru nosaka saskaņā ar MK 2014. gada 23. decembra noteikumiem "Kārtība, kādā nosaka soda naudas apmēru elektroenerģijas un dabasgāzes apgādē".

► Elektronisko sakaru nozarē Regulatora veicamās speciālās funkcijas nosaka Elektronisko sakaru likums, kā arī EP un Padomes regulas. Likums pilnvaro Regulatoru izstrādāt regulējumu un prasības atsaistītai piekļuvei abonentiņijai, t.sk. optiskām līnijām, saistītām iekārtām un pakalpojumiem un piekļuvei kabeļu kanalizācijai un veikt publiskās konsultācijas par izstrādātajiem normatīvo aktu projektiem.

Regulatora pienākums ir definēt elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus, noteikt komersantus, kuriem ir būtiska ietekme šajos tirgos, un tiem piemērot speciālās prasības un saistības.

Saskaņā ar Elektronisko sakaru likumu Regulators par saviem lēmumiem informē Eiropas Komisiju (EK), ES dalībvalstu regulatorus un Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestādi (BEREC), kā arī sadarbojas ar minētajām institūcijām, izskatot pārrobežu domstarpības starp Latvijas un citas ES dalībvalsts elektronisko sakaru komersantiem.

Regulators piešķir elektronisko sakaru komersantiem komercdarbībai nepieciešamos ierobežotos resursus, uzrauga numerācijas izmantošanu un izvērtē, vai piešķirtā numerācija tiek izmantota pareizi un vai tā netiek izmantota krāpniecības nolūkos.

► Speciālās funkcijas pasta nozarē nosaka Pasta likums. Saskaņā ar likumu Regulators nosaka universālā pasta pakalpojuma sniedzēju, universālā pasta pakalpojuma saistības un uzrauga šo saistību izpildi. Pasta likums paredz, ka universālā pasta pakalpojuma sniedzēju Regulators izraugās konkursa kārtībā. 2014. gada 22. maija grozījumi Pasta likumā nosaka, ka universālo pasta pakalpojumu līdz 2019. gadam turpina sniegt VAS "Latvijas Pasts". Tā rezultātā Regulators pagarināja universālā pasta pakalpojuma saistības uz pieciem gadiem līdzšinējam universālā pasta pakalpojuma sniedzējam.

Vienlaikus Regulatora pienākums ir izraudzīt pasta komersantu, kurš Latvijas teritorijā, sniedzot tradicionālos pasta pakalpojumus, pilda Pasaules Pasta savienības dokumentos – Pasaules Pasta konvencija, Vēstuļu korespondences reglaments, Pasta paku reglaments – ietvertos nosacījumus, un pasta darbības jautājumos pārstāv Latviju attiecībā ar citu valstu izraudzītajiem pasta operatoriem.

2.

2014. GADA
DARBĪBAS PRIORITĀTES

Lai īstenotu Regulatoram noteiktās funkcijas un uzdevumus, kā arī realizētu ES un nacionālajos normatīvajos aktos ietvertās prasības, 2014. gadā Regulators izvirzīja vairākas darbības prioritātes.

REGULĒJOŠĀS VIDES ATTĪSTĪBAI

- Līdzdalība likumprojekta “Ūdenssaimniecības pakalpojumu likums” virzībā, ar to saistīto tiesību aktu grozījumu un tam pakārtoto tiesību aktu projektu izstrādē.
- Līdzdalība “Atkritumu apsaimniekošanas likuma” grozījumu virzībā, un ar to saistīto normatīvo aktu grozījumu izstrādē sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas jautājumos.
- Līdzdalība tiesību aktu izstrādē saistībā ar elektroenerģijas tirgus pilnīgu liberalizāciju un aizsargāto lietotāju regulējumu.
- ES tiesību aktos par tirgus uzraudzību paredzēto normu ieviešana Latvijas enerģētikas nozari reglamentējošos normatīvajos aktos.
- Līdzdalība nepieciešamo tiesību aktu grozījumu izvērtēšanā un izstrādē, kas saistīti ar direktīvas Nr.2012/34/ES, ar ko izveido vienotu Eiropas dzelzceļa telpu, ieviešanu.
- Regulatora viedokļa sniegšana un līdzdalība ES iniciēto tiesību aktu izstrādē ES nozaru regulatoru organizācijās.
- Neatkarīga elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora un elektroenerģijas sistēmas īpašnieka darbības uzraudzība, darbības izvērtēšana atbilstoši sertifikācijas prasībām.
- Dzelzceļa pasažieru pārvadātāju uzraudzība attiecībā uz nozares tiesību aktu noteikto prasību ievērošanu.
- Publisko mobilo tīklu operatoru uzraudzība attiecībā uz ieviestu operatoru atsaistīšanu, lietotājiem atrodoties starptautiskajā viesabonēšanā.
- Komersantu iespēju izmantot numerācijas resursus krāpnieciskos nolūkos ierobežošana, numerācijas resursu izmantošanas atbilstoši tiesību normām pastiprināta uzraudzība.

TIRGU VEICINĀŠANAI UN KONKURENCES ATBALSTAM

- Sabiedrisko pakalpojumu nozaru tirgu liberalizācijas sekmēšana.
- Kopīgu interešu projektu izvērtēšana atbilstoši Regulai Nr.347/2013, ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes.
- Elektroenerģijas vairumtirdzniecības uzraudzība, tostarp gan nākamās dienas (Elspot), gan šīsdienas (Elbas) elektroenerģijas tirdzniecības monitorings.
- Elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plāna izvērtēšana un apstiprināšana.

KOMERSANTU AUTORIZĀCIJAI UN UZRAUDZĪBAI

- Liberalizētā pasta tirgus komersantu uzraudzība.

- Dabasgāzes apgādes infrastruktūras lietošanas tiesību īstenošanas uzraudzība.
- Prasību ieviešana elektronisko sakaru tīklu operatoru piekļuvei saistītām iekārtām, tajā skaitā kabeļu kanalizācijai un optiskajiem tīkliem.
- Aktīva iesaiste pārrobežu jautājumu risināšanā elektronisko sakaru nozarē: tīklu neitralitāte, viesabonēšana, nākamās paaudzes tīkli, radiofrekvenču spektra politikas programma.
- Elektronisko sakaru tirgu analīze atbilstoši EK ieteikumiem un tirgus dalībnieku saistību pārskatīšana.

IEINTERESĒTO PUŠU INTEREŠU BALANSĒŠANAI UN HARMONIZĒŠANAI

- Regulatora darbības un pieņemto lēmumu plašāka skaidrošana, sekmējot pakalpojumu sniedzēju un sabiedrības konstruktīvu iesaisti sabiedrisko pakalpojumu regulēšanā.
- Aktīva dalība ES elektroenerģijas tirgu reģionālo iniciatīvu procesā.
- Regulatora pieredzes nodošana citu valstu regulatoriem par daudznozaru regulēšanas un

specifiskiem nozaru regulēšanas jautājumiem ES un starptautiskā mērogā.

- Datu vākšana un analīze, informācijas apkopošana ES sistēmām.

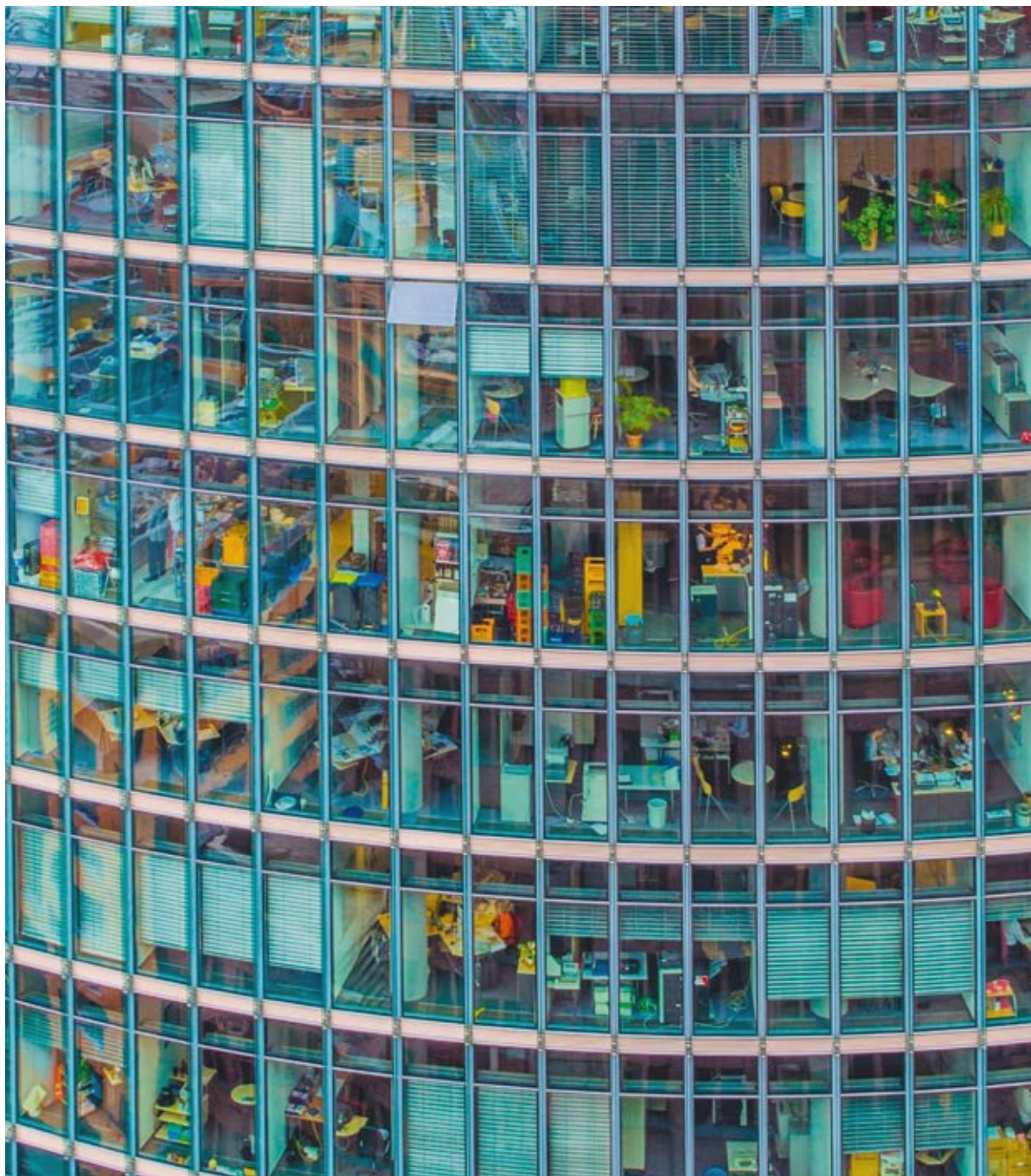
PAKALPOJUMU TARIFU REGULĒŠANAI

- Elektroenerģijas, siltumapgādes, ūdenssaimniecības un sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumu tarifu projektu izvērtēšana un tarifu noteikšana, infrastruktūras tarifu regulēšana.
- Balss izsaukumu pabeigšanas citu operatoru elektronisko sakaru tīklos tarifu tālāka pazemināšana.

PAKALPOJUMU LIETOTĀJU AIZSARDZĪBAI

- Dzelzceļa pasažieru pārvadātāju uzraudzība attiecībā uz pasažieru tiesību ievērošanu.
- Interneta piekļuves pakalpojumu kvalitātes mērīšanas rīka pieslēgumu kapacitātes dubultošana, ņemot vērā tendences pieslēgumu ātrumu izaugsmei un interneta lietošanai.

22 3.1. TAUTSAIMNIECĪBAS KONTEKSTS
32 3.2. SABIEDRĪBAS KONTEKSTS

3.

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU NOZARĒS
TAUTSAIMNIECĪBAS UN SABIEDRĪBAS KONTEKSTĀ

3.1.

TAUTSAIMNIECĪBAS KONTEKSTS

Regulējamās sabiedrisko pakalpojumu nozares – enerģētika, elektroniskie sakari, pasts, ūdenssaimniecība, dzelzceļa transports, atkritumu apglabāšana – ir cieši integrētas kopējā valsts tautsaimniecībā. No vienas puses, sabiedriskie pakalpojumi nodrošina tautsaimniecības funkcionēšanu un būtiski ietekmē tautsaimniecības izaugsmes tempu, no otras puses – ekonomiskā aktivitāte valstī ietekmē sabiedrisko pakalpojumu patēriņu, investīcijas un tehnoloģisko attīstību.

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

2014. gadā, salīdzinot ar 2013. gadu, iekšzemes kopprodukts (IKP) salīdzināmajās cenās pieauga par 2,4%, un IKP faktiskajās cenās bija 24,1 miljards eiro. Regulējamo komersantu sniegto sabiedrisko pakalpojumu apgrozījums veidoja 2,8 miljardus eiro (elektronisko sakaru nozares apgrozījums ietver regulētos un neregulētos elektronisko sakaru pakalpojumus). Pretēji IKP pieaugumam, regulējamo sabiedrisko pakalpojumu kopējais apgrozījums faktiskajās cenās samazinās jau otro gadu pēc kārtas. 2014. gadā, salīdzinot ar 2013. gadu, apgrozījums samazinājās par 3%, 2013. gadā – kritums par 4,3%. Nozaru apgrozījuma izmaiņas ietekmēja dažādi faktori, bet galvenokārt – sabiedrisko pakalpojumu patēriņš un resursu cenas. Regulējamo nozaru apgrozījums atspoguļots 1. attēlā.

Elektroenerģija	1109	0%
Elektroniskie sakari	529	-3%
Dabaszgāze	482	-13%
Siltumenerģija	285	-14%
Dzelzceļa transports	232	+1%
Ūdenssaimniecība	91	+4%
Pasts	59	+5%
Atkritumu apglabāšana	13	0%

REGULĒTO PAKALPOJUMU CENU IETEKME UZ INFLĀCIJU

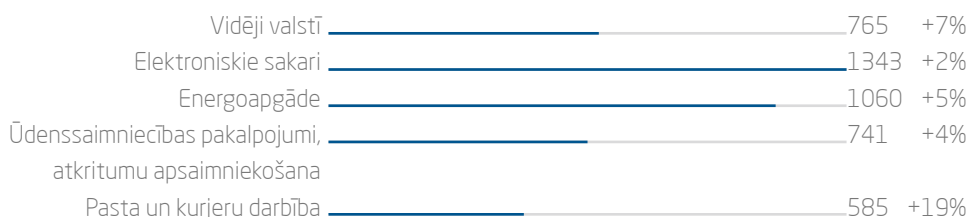
2014. gadā gada vidējā inflācija valstī bija 0,6%. Vidējais patēriņa cenu līmenis 2014. gada decembrī, salīdzinot ar 2013. gada decembri, palielinājās par 0,2%. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem precēm cenas samazinājās par 0,9%, bet pakalpojumiem pieauga par 3,3%. Regulēto sabiedrisko pakalpojumu (elektroenerģija, dabasgāze, siltumenerģija, regulētie balss telefonijas pakalpojumi, vispārējie pasta pakalpojumi, ūdens piegāde, kanalizācijas pakalpojumi) cenu pieaugums 2014. gada decembrī, salīdzinot ar 2013. gada decembri, bija 0,7%, un šo pakalpojumu cenu izmaiņas patēriņa cenu

indeksu palielināja par 0,07 procentpunktiem. Iedzīvotāju izdevumos minēto sabiedrisko pakalpojumu īpatsvars bija 10,2%.

2014. gada decembrī, salīdzinot ar iepriekšējā gada decembri, ūdensapgādes pakalpojumu cenas pieauga par 7,8% un kanalizācijas pakalpojumu cenas par 8,6%, tādējādi kopumā palielinot patēriņa cenu indeksu par 0,1 procentpunktu. Savukārt līdz ar energoresursu cenu kritumu pasaules tirgū samazinājās arī dabasgāzes un siltumenerģijas pakalpojumu cenas – attiecīgi par 1,4% un 0,4%. Regulētās elektroenerģijas, regulēto balss telefonijas pakalpojumu un vispārējo pasta pakalpojumu cenas 2014. gadā nemainījās. Plašāk par regulējamo sabiedrisko pakalpojumu cenām skatīt 9.2. sadaļu "Tarifu izmaiņas".

DARBA SAMAKSA REGULĒJAMĀS NOZARĒS

Darba samaksa sabiedrisko pakalpojumu nozarēs ir atšķirīga. Mēneša vidējā bruto darba samaksa 2014. gadā elektronisko sakaru un energoapgādes nozarē bija ievērojami augstāka, nekā vidējā bruto darba samaksa valstī, savukārt ūdenssaimniecības, atkritumu apsaimniekošanas, pasta un kurjeru darbības nozarēs – zemāka (sk. 2. attēlu). Salīdzinot ar 2013. gadu, vidējā bruto darba samaksa vidēji valstī palielinājās par 6,8%. Arī regulējamās nozarēs vidējā bruto darba samaksa 2014. gadā palielinājās. Sevišķi strauji darba alga pieauga pasta un kurjeru darbības nozarē – salīdzinot ar 2013. gadu, vidējā bruto darba samaksa pieauga par 19%, tomēr tās līmenis joprojām saglabājās zem vidējā darba samaksas līmeņa valstī. Pārējās regulējamo pakalpojumu nozarēs darba samaksas pieaugums vērojams zemāks, nekā vidēji valstī.

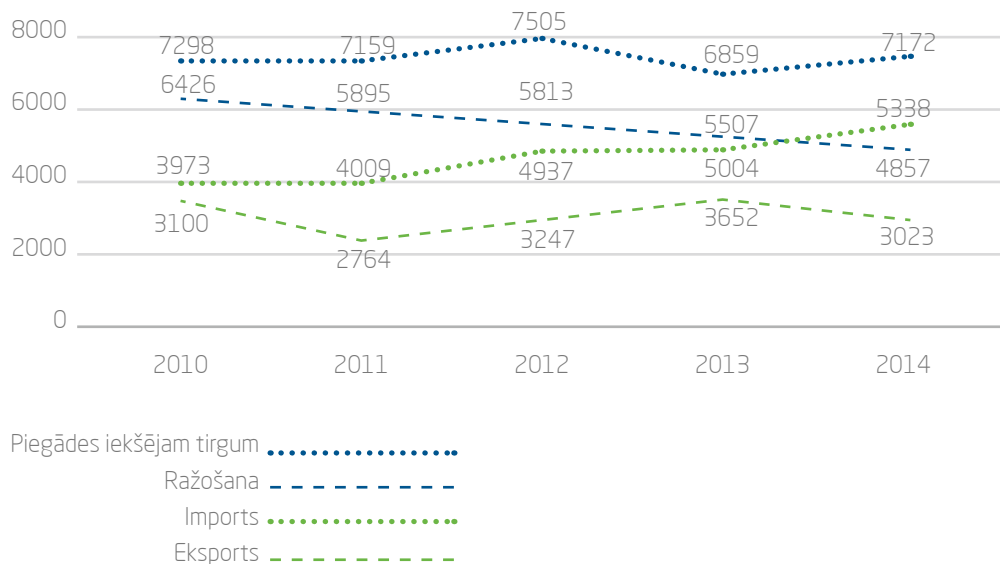
2. attēls. Vidējā bruto darba samaksa sabiedrisko pakalpojumu nozarēs 2014. gadā, EUR, dinamika 2014./2013., %
Avots: CSP

REGULĒJAMO NOZARU APGROZĪJUMS UN TO IETEKMĒJOŠIE FAKTORI

► Elektroenerģijas ražošanas, sadales, pārvades un tirdzniecības kopējais apgrozījums 2014. gadā, salīdzinot ar 2013. gadu, samazinājās par 0,3% un bija 11.09 miljoni eiro. Apgrozījuma samazinājums skaidrojams ar Latvijā saražotās elektroenerģijas apjoma samazināšanos un lētākās elektroenerģijas importu no Skandināvijas. Ražošanas samazinājumu pamatā noteica zemās elektroenerģijas cenas Skandināvijas tirgū, siltā ziema un neraksturīgi maza ūdens pietece Daugavā. Latvija importēja lēto elektroenerģiju no Skandināvijas, tajā pašā laikā samazinot elektroenerģijas izstrādi

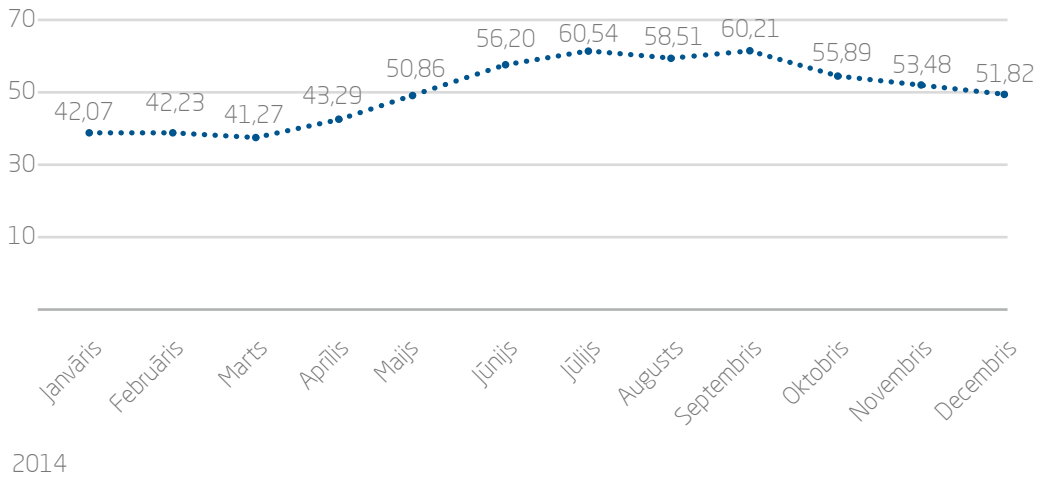
gāzes elektrostacijās. Samazinājumu noteica arī siltie laika apstākļi apkures sezonā, kā rezultātā pieprasījums pēc siltuma enerģijas bija mazāks, tādējādi samazinājās elektroenerģijas izstrāde koģenerācijas elektrostacijās. Arī lielo koģenerācijas staciju atbalsta mehānisma maiņa, kas vairs neparedz dabasgāzes izmaksu kompensāciju, samazināja elektroenerģijas izstrādi.

Savukārt iekšējam tirgum piegādātās elektroenerģijas apjoms Latvijā 2014. gadā pieauga par 5% un bija 7172 miljoni kWh (sk. 3. attēlu). Pēc elektroenerģijas patēriņa krituma 2013. gadā, kas lielā mērā ir saistāms ar AS "Liepājas metalurģs" darbības apturēšanu, 2014. gadā elektroenerģijas patēriņa pieaugumu sekmēja apstrādes rūpniecības nozaru attīstības tempu kāpums.

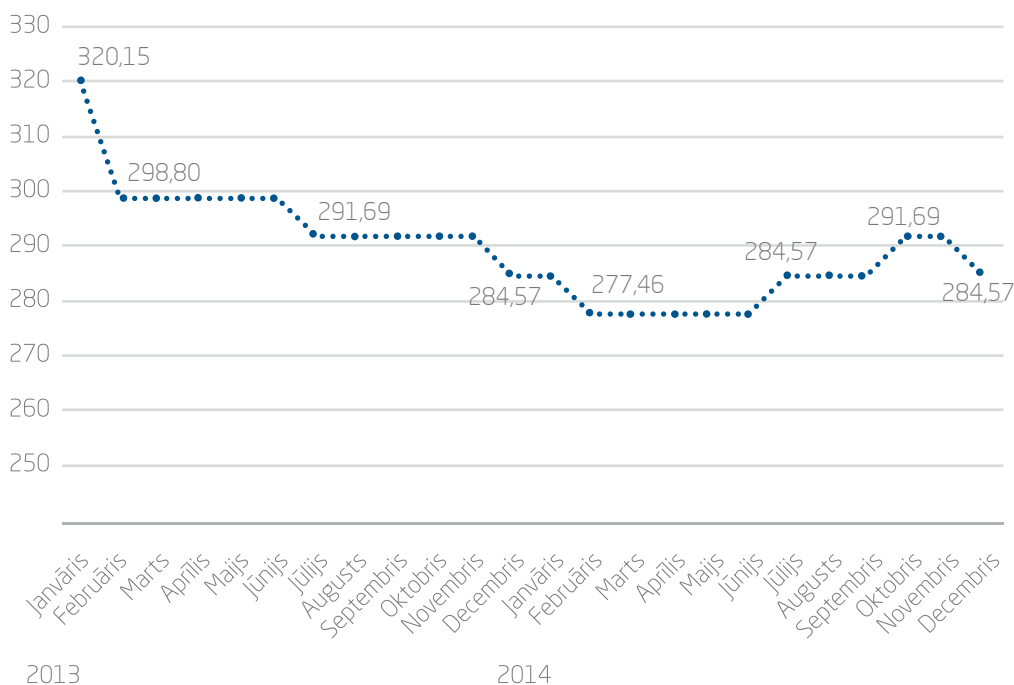
3. attēls. Elektroenerģijas balance 2010.-2014. gadā, miljoni kWh, mēnešu datu summa
Avots: CSP

► 76% no iekšējā tirgū piegādātās elektroenerģijas apjoma 2014. gadā veidoja komersantu patēriņš un 24% patērēja māsaimniecības. Māsaimniecības par elektroenerģiju norēķinās pēc noteikta tarifa, savukārt komersanti elektroenerģiju pērk par vienošanās cenu, kuru ietekmē elektroenerģijas vairumtirdzniecības cena biržā NPS. Komersantu kopējā maksājumā par elektroenerģiju elektroenerģijas cena veido 40-50%. Pārskata gadā elektroenerģijas nākamās dienas vidējā svērtā cena NPS elektroenerģijas biržā Latvijas tirdzniecības apgabalā svārstījās no 42,07 EUR/MWh janvārī līdz 60,54 EUR/MWh jūlijā, bet gada vidējā svērtā cena Latvijas tirdzniecības apgabalā bija 51,36 EUR/MWh (sk. 4. attēlu).

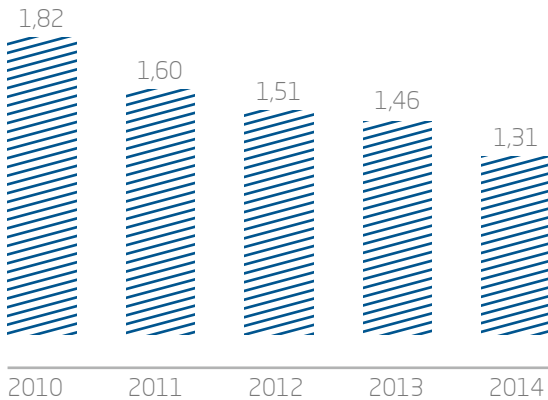
4. attēls. Vidējā svērtā elektroenerģijas cena elektroenerģijas biržā NPS Latvijas tirdzniecības apgabalā 2014. gadā, EUR/MWh
Avots: NPS

► Dabasgāzes pārvades, sadales, tirdzniecībai paredzētās dabasgāzes uzglabāšanas un tirdzniecības apgrozījums 2014. gadā samazinājās par 13% un bija 482 miljoni eiro. Ievērojamais apgrozījuma samazinājums skaidrojams ar dabasgāzes patēriņa kritumu. Vienlaikus tirgū bija novērojams arī dabasgāzes tirdzniecības cenu kritums (sk. 5. attēlu). Vidējā svērtā dabasgāzes tirdzniecības cena 2014. gadā bija 282,71 EUR/tūkst.nm³, kas ir par 11,3% zemāka, salīdzinot ar 2013. gadu.

5. attēls. Dabasgāzes tirdzniecības cenas 2013.-2014. gadā, EUR/tūkst.nm³
 Avots: AS "Latvijas Gāze"

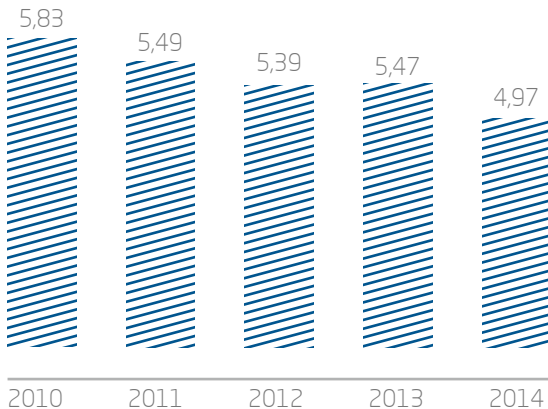
► 2014. gadā patērētās dabasgāzes apjoms samazinājās līdz 1,313 miljardiem m³, kas ir par 10% mazāk, salīdzinot ar 2013. gadu (sk. 6. attēlu). Dabasgāzes patēriņa samazinājums novērojams kopš 2011. gada, un tas ir skaidrojams gan ar pēdējo gadu siltajām ziemām, gan ar siltumapgādes uzņēmumu investīcijām atjaunojamo energoresursu izmantošanā, daļēji fosilo kurināmo aizvietojo ar šķeldu. Enerģētikas nozares patēriņš dabasgāzes tirdzniecības bilanci veido 65-68%.

6. attēls. Dabasgāzes patēriņš 2010.-2014. gadā, mljrd. m³
Avots: CSP

► 2014. gadā regulēto komersantu siltumenerģijas ražošanas, sadales, pārvades un tirdzniecības kopējais apgrozījums, salīdzinot ar 2013. gadu, samazinājās par 14% un bija 285 miljoni eiro. Straujais apgrozījuma kritums siltumapgādes nozarē skaidrojams gan ar samazinātu siltumenerģijas patēriņu apkurei, gan ar siltumenerģijas tarifu samazinājumu.

Regulējamo komersantu lietotājiem nodotās siltumenerģijas apjoms 2014. gadā samazinājās par 9%, salīdzinot ar 2013. gadu, un bija 4,97 TWh (sk. 7. attēlu). Siltumenerģijas patēriņa samazinājums skaidrojams ar dažādiem faktoriem, no kuriem kā būtiskākie minami siltā gaisa temperatūra 2014. gadā un iedzīvotāju īstenotās ēku siltināšanas aktivitātes.

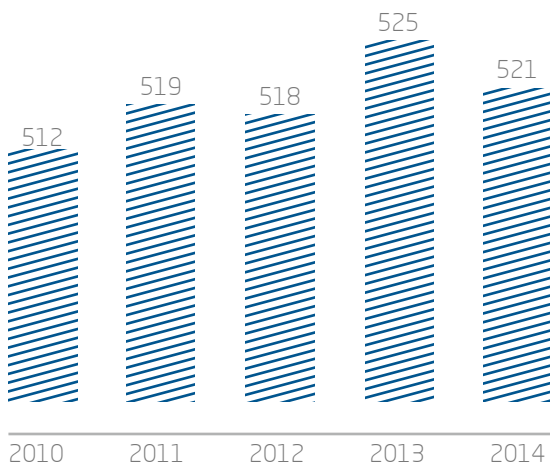

7. attēls. Regulējamo komersantu lietotājiem nodotā siltumenerģija 2010.-2014. gadā, TWh

► Dabasgāzes tirdzniecības cenu pastāvīgs samazinājums 2014. gadā noteica to komersantu siltumenerģijas tarifu samazinājumu, kuri siltumenerģijas ražošanai izmanto dabasgāzi. Vienlaikus 2014. gadā daļai komersantu Regulators apstiprināja jaunus, samazinātus tarifus. Iespēju pārskatīt un samazināt siltumapgādes tarifus sekmēja komersantu investīcijas tehnoloģiju modernizēšanā, tādā veidā pārejot uz efektīvākām siltumenerģijas ražošanas tehnoloģijām, kā arī veiktajiem energoefektivitātes pasākumiem siltumtīklos (siltumtrašu nomaiņa, siltināšana) un ražotnēs, kā rezultātā tika samazināti siltumenerģijas zudumi. Modernizējot siltumenerģijas ražošanas iekārtas, bieži vien komersanti izvēlējās pāriet no fosilā kurināmā (dabasgāze, mazuts, ogles) uz koksnes kurināmo, kā rezultātā tika samazinātas arī kurināmā izmaksas.

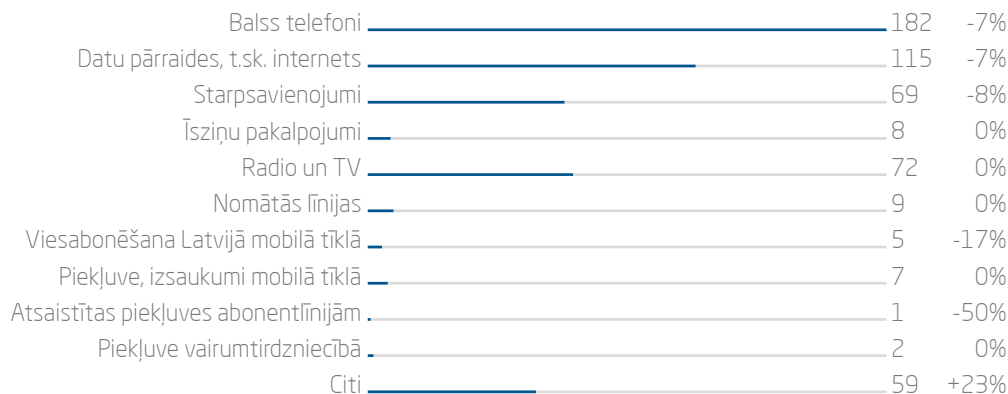
► Neskatoties uz centralizēti piegādātā ūdens patēriņa samazināšanos, 2014. gadā ūdenssaimniecības nozarē regulējamo komersantu sniegto ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu apgrozījums pieauga par 4% un bija 91 miljons eiro. Pieaugums skaidrojams ar ūdenssaimniecības nozares tarifu palielinājumu, ko noteica komersantu investīcijas infrastruktūras projektos un ar pakalpojumu sniegšanu saistīto izmaksu pieaugumu, proti, elektroenerģijas cenu un darba samaksas kāpums, kā arī jaunizveidoto pamatlīdzekļu nolietojuma iekļaušanu tarifos.

► Sadržīves atkritumu apglabāšanas poligonos sniegto pakalpojumu apgrozījums 2014. gadā saglabājās iepriekšējā gada līmenī un veidoja 13 miljonus eiro. Saskaņā ar provizoriskajiem datiem poligonos apglabāšanai pieņemtais sadzīves atkritumu apjoms 2014. gadā bija 521 tūkstošis tonnas (sk. 8. attēlu). Salīdzinot ar 2013. gadu, apjoms ir samazinājies par 2%. Poligonos apglabāšanai pieņemtā apjoma samazinājums ir saistīts ar daļēti vāktu atkritumu pieaugumu, kā arī nešķirotu sadzīves atkritumu pāršķirošanu pirms nodošanas atkritumu apglabāšanai poligonos.

8. attēls. Apglabāšanai poligonos pieņemtie nešķirotie sadzīves atkritumi 2010.-2014. gadā, tūkst. tonnas

► Elektronisko sakaru nozares regulējamo komersantu apgrozījums 2014. gadā veidoja 529 miljonus eiro (regulēto un neregulēto pakalpojumu apgrozījums), kas, salīdzinot ar 2013. gadu, ir par 3% mazāks. Nozares apgrozījuma samazinājums saistīts ar atsevišķu elektronisko sakaru pakalpojumu apgrozījuma samazinājumu. Lielāko daļu – 69% – no nozares apgrozījuma veido balss telefonijas, datu pārraides un starpsavienojumu pakalpojumi (sk. 9. attēlu), kuru apgrozījums samazinājās par 7%.

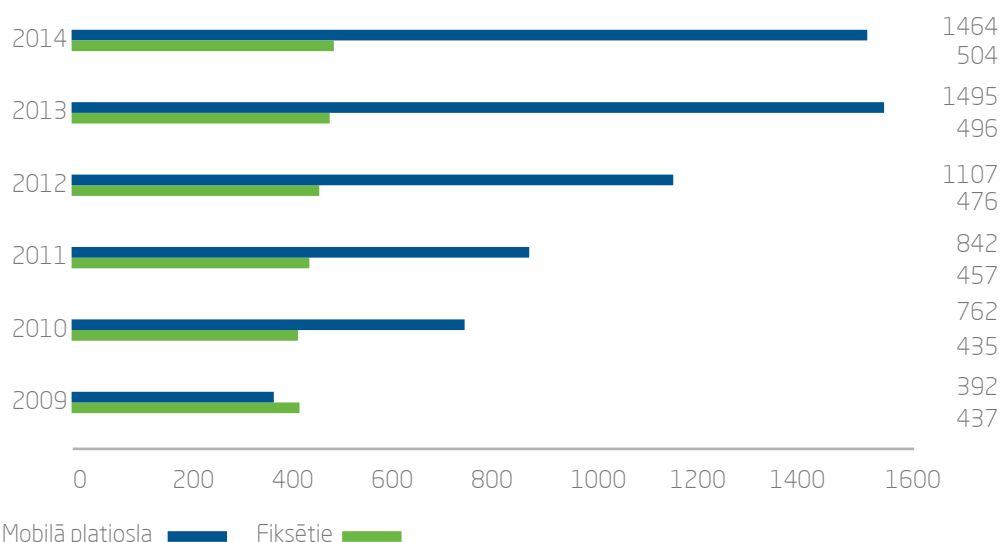
9. attēls. Elektronisko sakaru nozares pakalpojumu apgrozījums 2014. gadā, MEUR, dinamika 2014./2013., %

2014. gadā balss telefonijas pakalpojumu apgrozījums saruka par 7%, arī datu pārraides, tostarp interneta piekļuves pakalpojumu apgrozījums samazinājās par 7%, kas ir skaidrojams ar pakalpojumu cenu samazināšanos. Lai arī pārskata gadā bija vērojams vidējo ieņēmumu kritums (no viena lietotāja), patērēto pakalpojumu apjoms palielinājās, īpaši datu pārraidē.

Apgrozījums savienojumu pabeigšanas pakalpojumu tirgos (starpsavienojumi)

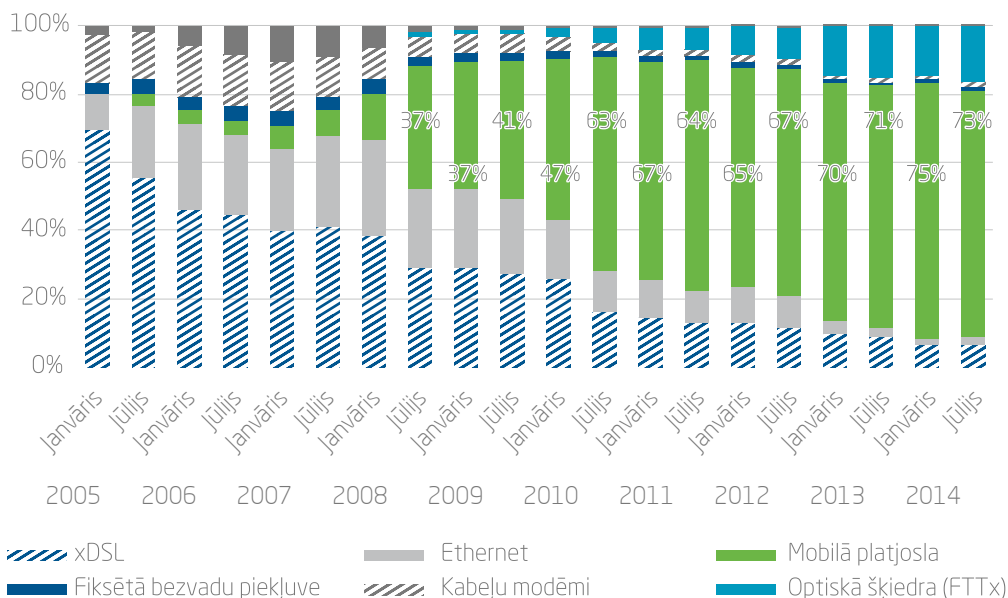
2014. gadā samazinājās par 8%, kas skaidrojams ar to, ka tika piemēroti Regulatora noteiktie jaunie, būtiski zemākie tarifu griesti savienojumu pabeigšanas pakalpojumu sniegšanai.

Savukārt raksturojot elektronisko sakaru pakalpojumu lietotāju skaitu, fiksētās un mobilās platjoslas fiksēto pieslēgumu skaits pārskata gadā saglabājās stabils un bija 1,968 miljoni pieslēgumi (sk. 10. attēlu).

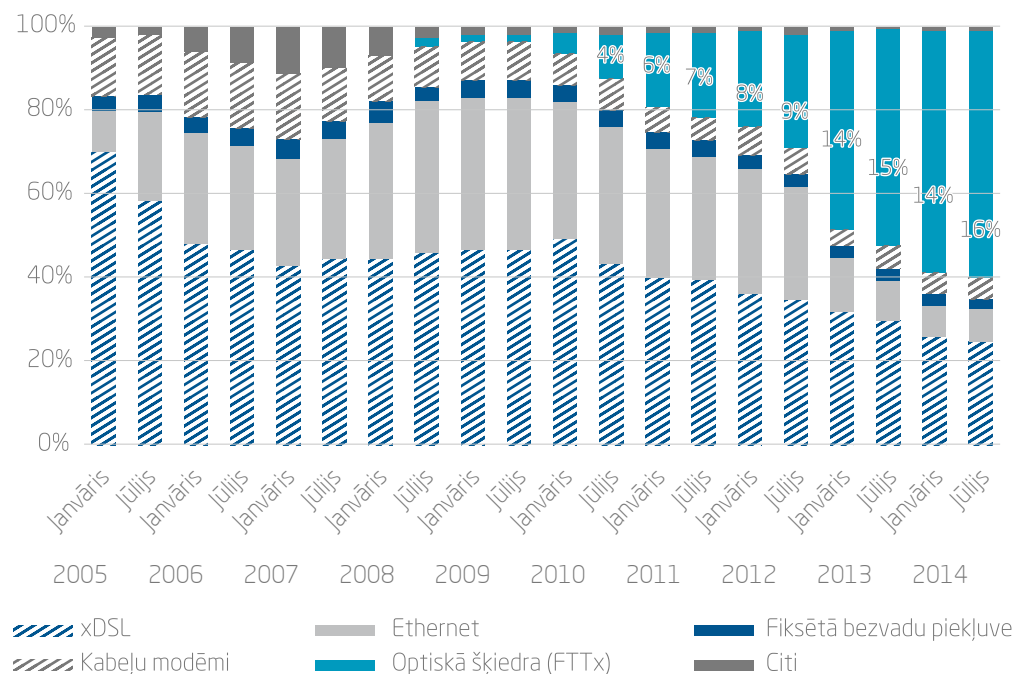

10. attēls. Fiksēto un mobilās platjoslas pieslēgumu skaits uz 31. decembri, 2009.-2014.gadā, tūkst.

► Pārskata gadā turpinājās optiskā platjoslas interneta pakalpojumu tirgus attīstība, pieaugot kopējam interneta lietotāju skaitam un platjoslas pakalpojumu pieejamības blīvumam sasniedzot 99% no iedzīvotāju skaita. Pārskata gadā novērots arī straujš mobilā interneta lietotāju skaita pieaugums (sk. 11. attēlu), kā arī pieauga to pieslēgumu apjoms, kur tiek izmantota optiskā šķiedra, nodrošinot īpaši ātrus (ultra high speed) interneta piekļuves pakalpojumus (sk. 12. attēlu).

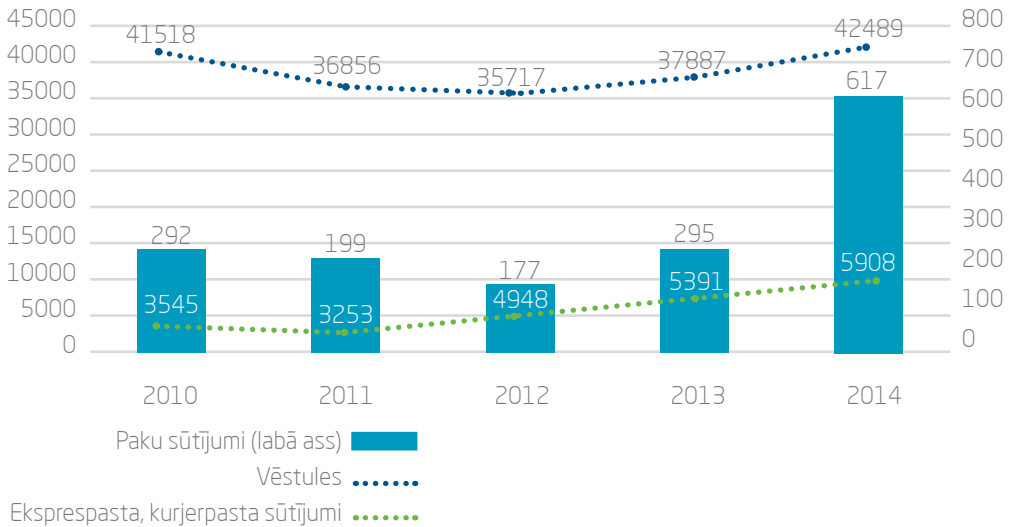
11. attēls. Pieslēgumu īpatsvars atbilstoši tehnoloģiju veidiem 2005.-2014. gadā, ietverot mobilo platjoslu, %

12. attēls. Pieslēgumu īpatsvars atbilstoši tehnoloģiju veidiem 2005.-2014. gadā, neietverot mobilo platjoslu, %

► Regulējamo pasta nozares komersantu apgrozījums 2014. gadā pieauga par 5 % un bija 59 miljoni eiro. Kāpums saistīts ar sūtījumu skaita pieaugumu, galvenokārt, aktivāku e-komercijas iespēju izmantošanu, kā rezultātā strauji pieauga gan iekšzemes, gan pārrobežu pasta paku un sīkpaku piegādes (sk. 13. attēlu). Regulēto pasta pakalpojumu cenas ir nemainīgas kopš 2010. gada.

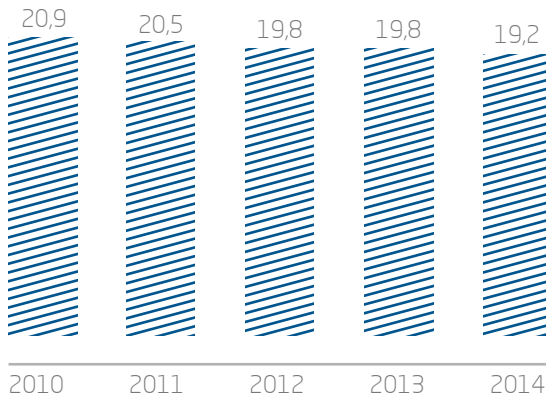
Tradicionālā pasta pakalpojuma – pasta paku sūtījumu – skaits 2014. gadā palielinājās vairāk nekā divas reizes un sasniedza 617 tūkstošus paku sūtījumu. Savukārt vēstuļu korespondences sūtījumu skaitam palielinoties par 12%, 2014. gadā tika nosūtīti 42,5 miljoni vēstuļu. Eksprespasta un kurjerpasta paku un vēstuļu sūtījumu skaits sasniedza 5,9 miljonus, palielinoties par 10%, salīdzinot ar 2013. gadu.

13. attēls. Pasta sūtījumu skaits 2010.-2014. gadā, tūkstoši

► Dzelzceļa transporta nozares regulējamo komersantu apgrozījums 2014. gadā pieauga par 1% un bija 232 miljoni eiro. Lai arī pārvadāto pasažieru skaits 2014. gadā samazinājās, apgrozījuma pieaugumu veicināja pārvadāto kravu apjoma kāpums un maksas par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu palielināšana.

Ar dzelzceļa transportu pārvadāto pasažieru skaits samazinājās par 3% un bija 19,2 miljoni pasažieru (sk. 14. attēlu). Iekšzemē pārvadāto pasažieru skaits samazinājās par 2,5%, savukārt starptautiskajos pārvadājumos pasažieru skaits samazinājās par 21,3%. Iekšzemē pārvadāto pasažieru skaits veido 98,5% no visiem dzelzceļa pasažieriem.

14. attēls. Ar dzelzceļa transportu pārvadāto pasažieru skaits 2010.-2014. gadā, miljoni
Avots: CSP

3.2.

SABIEDRĪBAS KONTEKSTS

Sabiedrības ikdiena nav iedomājama bez sabiedriskajiem pakalpojumiem. Elektrība, ūdens, siltums, elektroniskie sakari un citi sabiedriskie pakalpojumi ne tikai nodrošina sabiedrības funkcionēšanu, bet ir arī būtiski iedzīvotāju dzīvībai, veselībai un iesaistei sabiedrības procesos. Sabiedrisko pakalpojumu nozīmīgā loma ikviena iedzīvotāja ikdienā nozīmē, ka šiem pakalpojumiem ir jābūt pieejamiem visā valstī un to cena nedrīkst būt būtisks šķērslis pakalpojuma saņemšanai.

MĀJSAIMNIECĪBU IZDEVUMI

Saskaņā ar CSP datiem kopējie mājsaimniecību patēriņa izdevumi 2013. gadā¹ vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli bija 3608,61 eiro gadā (300,72 eiro mēnesī). Izdevumu par sabiedriskajiem pakalpojumiem īpatsvars kopējā patēriņā veidoja 12% jeb 37 eiro mēnesī vienam ģimenes loceklim (sk. 1. tabulu). Salīdzinot ar 2012. gadu, izdevumu par sabiedriskajiem pakalpojumiem īpatsvars kopējā patēriņā ir samazinājies par 1 procentpunktu. 2012. gadā no kopējiem mājsaimniecību patēriņa izdevumiem 281,95 eiro mēnesī izdevumi par sabiedriskajiem pakalpojumiem veidoja 13%. Lielāko izdevumu daļu veido maksa par elektroenerģiju un centrālo apkuri. Arī maksa par mobilo sakaru izmantošanu veido ievērojamu daļu no kopējiem izdevumiem par sabiedriskajiem pakalpojumiem.

¹ Datus par iepriekšējā gada mājsaimniecību budžetu un patēriņa izdevumiem CSP publicē katra gada 3. ceturksnī, līdz ar to pārskatā izmantota 2013. gada patēriņa izdevumu statistika.

Pakalpojuma veids	Izdevumi vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī	
	EUR	Īpatsvars kopējos izdevumos
Kopējie mājsaimniecību patēriņa izdevumi	300,72	100%
Kopējie mājsaimniecību izdevumi par sabiedriskajiem pakalpojumiem	37,05	12,47%
Centrālā apkure	10,32	3,4%
Elektroenerģija	9,90	3,3%
Mobilo sakaru operatoru pakalpojumu apmaksa	5,21	1,7%
Karstā ūdens piegāde	2,98	1%
Tīkla gāze	2,79	0,9%
Ūdens piegāde	1,72	0,6%
Kanalizācijas pakalpojumi	1,67	0,6%
Atkritumu savākšana	1,46	0,5%
Fiksētā privātā un publiskā telefona pakalpojumu apmaksa	0,90	0,3%
Pasta pakalpojumi	0,10	0,0%

1. tabula. Mājsaimniecību patēriņa izdevumi 2013. gadā, EUR

Avots: CSP

IEDZĪVOTĀJU VĒRTĒJUMS

EK 2014. gada jūnijā publiskotais 2013. gadā veiktais ES mēroga apsekojums par patēriņa tirgiem² atklāj, ka Latvijas iedzīvotāju vērtējums par tirgiem (kopumā 52 preču un pakalpojumu tirgi) uzlabojas, un tas ir augstāks, salīdzinot ar ES dalībvalstu vidējo rādītāju.

Vērtējot sabiedrisko pakalpojumu nozares, Latvijā visaugstāko novērtējumu ieguvuši elektronisko sakaru pakalpojumi – mobilā un fiksētā telefonija, internets. Neskatoties uz to, pēdējo trīs gadu laikā fiksēto telefonijas pakalpojumu novērtējums ar katru gadu samazinās. Pretēji tam mobilās telefonijas pakalpojumu novērtējums paaugstinās un ir par 10 procentpunktiem augstāks, salīdzinot ar ES vidējo rādītāju.

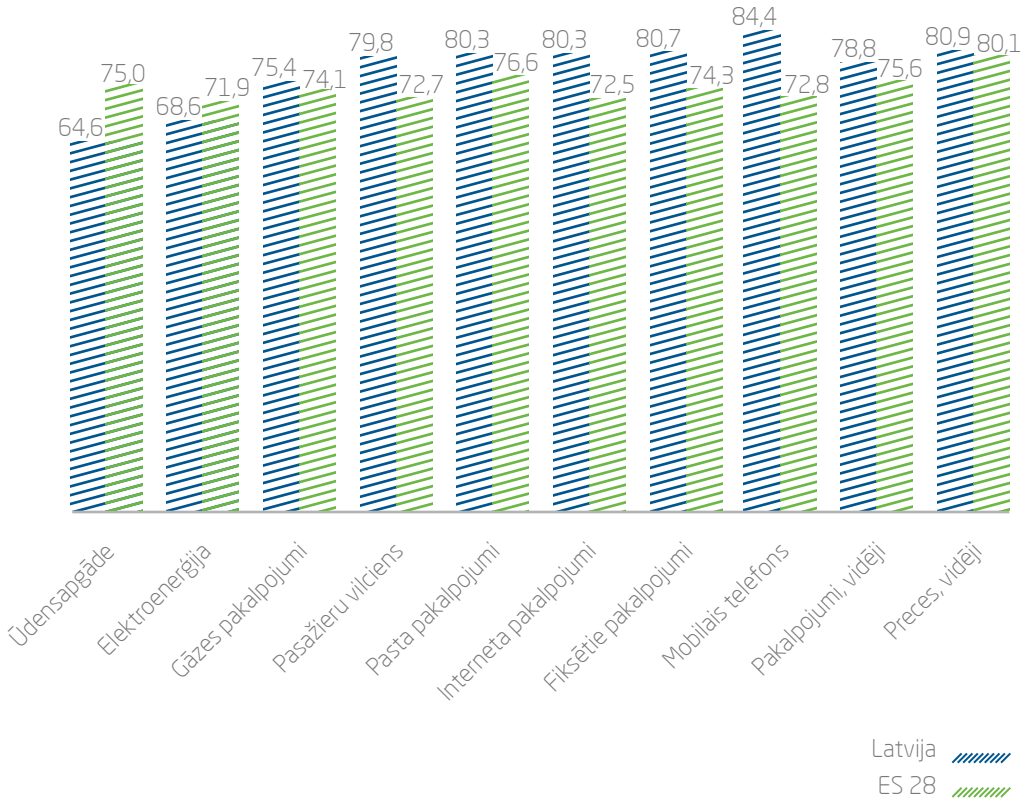
Viszemākais sabiedrisko pakalpojumu vērtējums ir ūdensapgādes un elektroenerģijas pakalpojumiem. Arī ūdensapgādes pakalpojuma vērtējums ik gadu samazinās, un tas ir par 10 procentpunktiem zemāks, salīdzinot ar ES dalībvalstu vidējo rādītāju.

Patēriņu tirgi šajā apsekojumā tika vērtēti pēc četriem aspektiem:

1. preču un pakalpojumu piedāvājumu salīdzināšanas iespējas,
2. patērētāju uzticēšanās komersantiem,
3. novērotām problēmām un cik lielā mērā tās ir novedušas pie sūdzībām,
4. patērētāju apmierinātības.

Minētie vērtējumi veido tirgus efektivitātes indeksu (MPI) 100 punktu skalā. Sabiedrisko pakalpojumu vērtējums Latvijā, salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju, atspoguļots 15. attēlā.

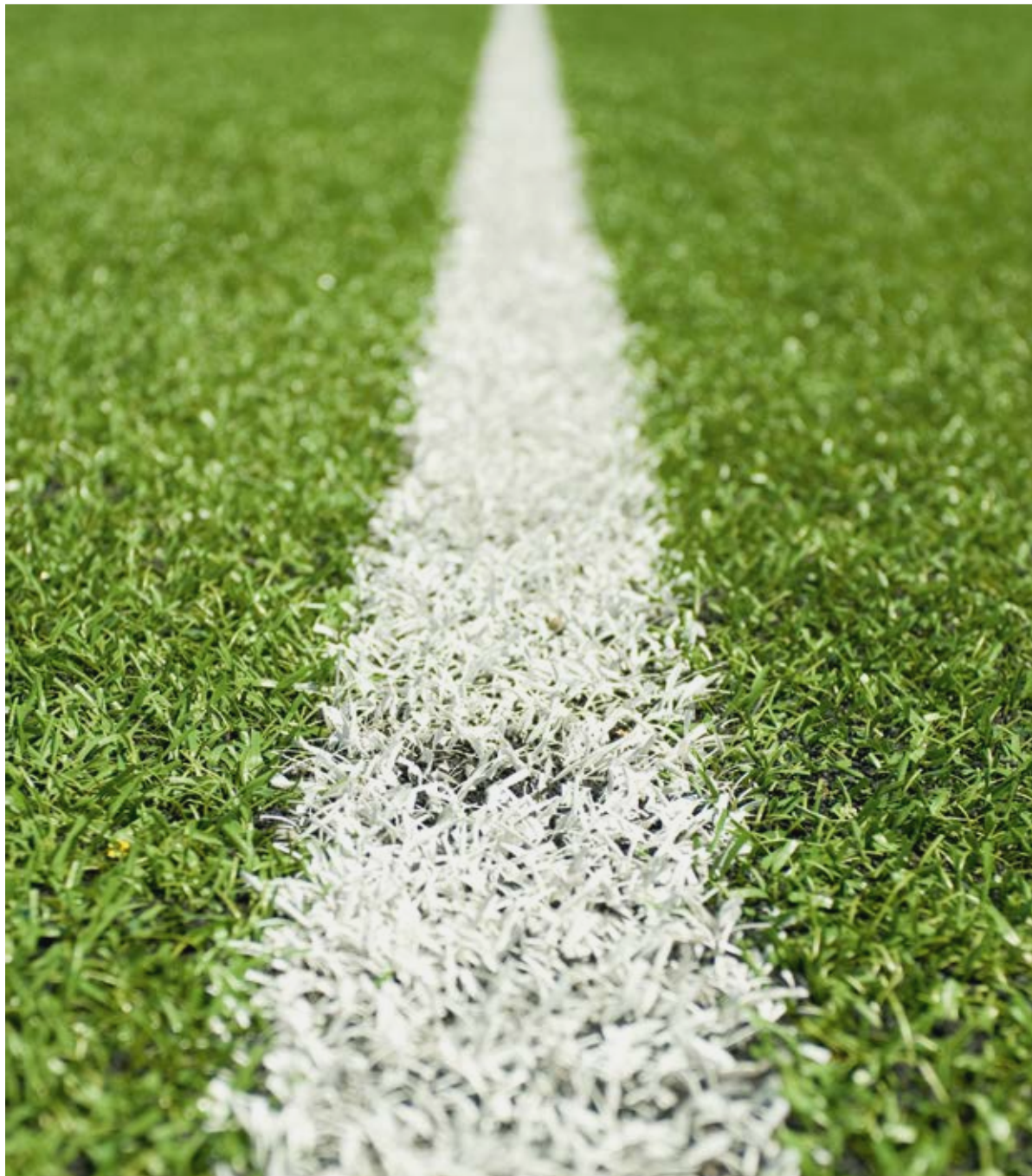
² http://ec.europa.eu/consumers/consumer_evidence/consumer_scoreboards/10_edition/

15. attēls. Sabiedrisko pakalpojumu vērtējums 2013. gadā, MPI

Avots: EK apsekojums par patēriņa tirgiem 2013. gadā

38 4.1. HARMONIZĒTAS EIROPAS SAVIENĪBAS REGULĒJOŠĀS VIDES IEVIEŠANA
40 4.2. REGULATORA LĪDZDALĪBA NORMATĪVĀS VIDES ATTĪSTĪBĀ LATVIJĀ
42 4.3. REGULATORA IZDOTIE NORMATĪVIE AKTI

4.

TIESISKAIS
REGULĒJUMS

4.1.

HARMONIZĒTAS
EIROPAS SAVIENĪBAS
REGULĒJOŠĀS VIDES
IEVIEŠANA

Īstenojot regulēšanas funkcijas, Regulators strikti ievēro normatīvos aktus – gan virzot grozījumus likumos un MK noteikumos, gan izdodot savus noteikumus, gan transponējot ES direktīvas nacionālajā likumdošanā. Ir būtiski, lai normatīvie akti ir precīzi, viennozīmīgi interpretējami un piemērojami, skaidri un saprotami gan nacionālā, gan starptautiskā mērogā.

Līdzdarbojoties starptautisko organizāciju darbā, Regulators veicina atbilstoša Eiropas regulēšanas tiesiskā ietvara attīstību. Savukārt, pārņemot ES tiesību normas, Regulators ievēro līdzsvarotības principu un normatīvo aktu piemērošanā ņem vērā lietotāju intereses, vienlaikus veicinot sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju attīstību. ES tiesību aktu transponēšana un nacionālo normatīvo aktu izstrāde ir vienots, daudzšķautņains un sarežģīts process, kurā lielu nozīmi Regulators velta pastāvīgai aktuālo notikumu analīzei regulējamo nozaru problemātikā.

2014. gadā, līdzīgi kā iepriekšējos pārskata periodos, Regulatora dienaskārtību lielā mērā noteica ES tiesību normu pārņemšana Latvijas normatīvajos aktos, tādējādi nodrošinot ES un Latvijas regulējamo nozaru tiesību normu savstarpēju harmonizāciju. Regulators aktīvi līdzdarbojās arī ES iniciatīvu (jaunu normatīvo aktu) izstrādē, galvenokārt saistībā ar ES tīklu kodeksiem elektroenerģijas un dabasgāzes nozarē.

►► Enerģētikas nozarē 2014. gadā ar 13. marta grozījumiem Enerģētikas likumā tika ieviestas

enerģētikas 3. paketes prasības, ciktāl tās attiecas uz Latviju kā izolētu dabasgāzes tirgu (ņemot vērā Gāzes direktīvā noteikto derogāciju atsevišķu normu ieviešanai). Vienlaikus ar minētajiem grozījumiem tika ieviestas ES tiesību aktos (Gāzes direktīvā, Elektrības direktīvā un REMIT) noteiktās prasības piemērot iedarbīgas, samērīgas un atturošas sankcijas dabasgāzes un elektroenerģijas komersantiem, kas nepilda saistības. Minētās prasības tika ieviestas arī Elektroenerģijas tirgus likumā ar grozījumiem, kas stājās spēkā 2014. gada 3. jūlijā.

Ņemot vērā Elektroenerģijas tirgus likumā un Enerģētikas likumā ietvertu deleģējumu, MK 2014. gada 23. decembrī pieņēma noteikumus "Kārtība, kādā nosaka soda naudas apmēru elektroenerģijas un dabasgāzes apgādē". Noteikumi nosaka kārtību, kādā Regulators nosaka soda naudas apmēru par Elektroenerģijas tirgus likumā un Enerģētikas likumā noteikto prasību neievērošanu. Līdz ar to uzskatāms, ka Latvijas normatīvajos aktos ir pilnībā ieviestas ES prasības par efektīviem, samērīgiem un atturošiem sodiem elektroenerģijas un dabasgāzes apgādes jomā.

► 2014. gadā Regulators vienlīdz aktīvi līdzdarbojās arī ES normatīvo aktu izstrādē, formulējot Regulatora nostāju Latvijas nacionālās pozīcijas ietvaros. Kā būtiskākās ES jaunās iniciatīvas jāmin:

- EK Īstenošanas Regula, kas atbilstoši REMIT Regulai paredz noteikumus datu iesniegšanai Enerģētikas regulatoru sadarbības aģentūrai (ACER) un regulatoriem. Regula nosaka, kāda informācija enerģijas vairumtirgus dalībniekiem ir jāpaziņo, kādi ir atbilstoši kanāli datu ziņošanai un kādi ir datu ziņojumu termiņi un regularitāte.
- EK Regula, ar ko izveido jaudas sadales un pārslodzes vadības tīkla kodeksu (CACM). Šo Regulu 2014. gada 5. decembrī ES dalībvalstis pieņēma komitoloģijas procedūras ietvaros un tā stāties spēkā pēc EP un Padomes pārbaudes tiesību izmantošanas, kas provizoriski varētu notikt 2015. gada vidū. Viens no pirmajiem uzdevumiem CACM ieviešanas procesā ir nominēta elektroenerģijas tirgus operatora (NEMO) nozīmēšana atbilstoši CACM 4. pantam. Atbilstoši CACM 4. panta pirmajai daļai dalībvalstīm četrus mēnešus pēc CACM spēkā stāšanās ir jānodrošina, ka to teritorijā ir nozīmēts vismaz viens NEMO, kurš nodrošina nākamās dienas un/vai šīsdienas elektroenerģijas tirgu savienošanu. Ja vien dalībvalstis nav noteikušas citādi, regulatīvās iestādes ir atbildīgas par NEMO iecelšanu un iecelšanas kritēriju izpildes uzraudzību. Līdz ar CACM spēkā stāšanos Regulatoram būs jāapstiprina dažādas CACM noteiktās NEMO un pārvaldes sistēmas operatoru izstrādātas metodikas.

Gatavojoties REMIT ieviešanai, pārskata periodā Regulators ir parakstījis trīs sadarbības līgumus:

- saprašanās memorandu starp ACER un valstu regulatoriem par informācijas apmaiņu saskaņā ar REMIT regulu,
- līgumu ar ACER par Eiropas centralizētā enerģētikas tirgus dalībnieku reģistra (CEREMP) izmantošanu,

- saprašanās memorandu starp Ziemeļvalstu un Baltijas valstu regulatoriem un NPS par sadarbību saskaņā ar REMIT regulu tirgus uzraudzības, informācijas apmaiņas, izmeklēšanas un izpildes jautājumos.

► Elektronisko sakaru nozari reglamentējošās EK un EP 2009. gada 25. novembra direktīvas 2009/136/EK un 2009/140/EK ir ieviestas Elektronisko sakaru likumā un tam pakārtotajos normatīvajos aktos jau 2011. gadā. Šobrīd ieviesto direktīvu prasības tiek realizētas un izpildītas.

2014. gada 15. maijā tika pieņemta Direktīva 2014/61/ES par pasākumiem ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu izvēršanas izmaksu samazināšanai. Šī direktīva ir jāievieš līdz 2016. gada 1. janvārim, līdz ar to nepieciešams izstrādāt atbilstošus normatīvos aktus. Direktīvas mērķis ir palielināt galalietotājiem pieejamo interneta sniegšanas ātrumu, attīstot ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu būvniecību un fiziskās infrastruktūras koplietošanu.

2014. gadā Regulators parakstīja saprašanās memorandu starp BEREC un Austrumu partnerības Elektronisko sakaru regulatoru tīklu (EaPeReg), lai sadarbotos konkurences, patērētāju interešu aizstāvības un tehnoloģiju jautājumos.

► Dzelzceļa transporta jomā būtiski ir jautājumi, kas saistīti ar Direktīvas 2012/34/ES ieviešanu. Direktīva paredz vienotas Eiropas dzelzceļa telpas izveidi, regulējošo funkciju paplašināšanu, vienas regulatīvās iestādes izveidi, izmaiņas infrastruktūras maksas aprēķināšanā, izmaiņas pārvaldītāju licencēšanas prasībās, kā arī citas izmaiņas.

2014. gadā Regulators turpināja līdzdarboties Satiksmes ministrijas darba grupā, lai minētās Direktīvas prasības iestrādātu nacionālajos normatīvajos aktos, kā arī turpināja darbu EK organizētajās darba grupās par dzelzceļa regulēšanas vispārējiem jautājumiem.

4.2.

REGULATORA LĪDZDALĪBA NORMATĪVĀS VIDES ATTĪSTĪBĀ LATVIJĀ

2014. gadā Regulators savas kompetences ietvaros piedalījās dažādu likumprojektu un MK noteikumu projektu izstrādē, līdzdarbojoties Saeimas komisiju sēdēs un sniedzot atzinumus.

Kā nozīmīgākie 2014. gadā apstiprinātie normatīvie akti, kuru izstrādē līdzdarbojās Regulators, minami vairāki:

Grozījumi likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem", kas pieņemti 25. septembrī, papildus komersantu licencēšanai ievieš sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju reģistrēšanu un nosaka komersantu reģistrēšanas kārtību. Saskaņā ar grozījumiem turpmāk padomes lēmums ir pieņemts, ja par to nobalso vismaz trīs padomes locekļi. Līdzšinējā kārtība paredzēja vienkāršu balsu vairākumu. Grozījumi arī nosaka gadījumus, kādos sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja saņemtajai informācijai vai kādai tās daļai nosaka ierobežotas pieejamības statusu.

► Grozījumi Enerģētikas likumā, kas tika pieņemti 13. martā, pārņem Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti prasības, kas dalībvalstīm uzliek pienākumu noteikt un ar energoefektivitātes pasākumiem nodrošināt indikatīva enerģijas ietaupījuma mērķa sasniegšanu. Ar grozījumiem arī tika ieviestas ES Gāzes direktīvas prasības, tajā skaitā prasības trešo pušu piekļuvei dabasgāzes infrastruktūrai – sadales, pārvades sistēmām un dabasgāzes krātuvei, noteikti sistēmas operatoru nodalīšanas termiņi un sodi par pārkāpumiem. Grozījumi paredz arī balansēšanas maksas ieviešanu un šķērssubsīdiju aizliegumu.

► Grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā, kas pieņemti 20. martā, nosaka pienākumu AS "Latvenergo" sniegt pakalpojumus saistītajiem lietotājiem līdz brīdim, kad tiks atvērts elektroenerģijas tirgus mājāsaimniecībām, proti, 2014. gada 31. decembrim. 18. septembra grozījumi ievieš aizsargāto elektroenerģijas lietotāju kategoriju, 2015. gadā paredzot saglabāt šai lietotāju kategorijai elektroenerģijas tirdzniecības cenu 0,0131 EUR/kWh apmērā. 17. decembra grozījumi paredz atbalstu energoietilpīgiem apstrādes rūpniecības uzņēmumiem un nosaka beigu termiņu atbalsta saņemšanai elektroenerģijas ražotājiem, kuri izmanto atjaunojamos energoresursus un savu darbību bija uzsākuši pirms Elektroenerģijas tirgus likuma spēkā stāšanās.

► Grozījumi Elektronisko sakaru likumā, kas pieņemti 9. janvārī, precizē Regulatora lēmuma projekta vai pasākumu kopuma saskaņošanas procedūru ar EK, paredz regulējumu brīvo telpu izbūvei, nosakot Regulatora tiesības uzlikt šādu pienākumu elektronisko sakaru komersantam, kas būvē vai rekonstruē kabeļu kanalizāciju. Grozījumi svītros normu par radiofrekvenču spektra nodevas noteikšanu un precizē tiesību normas par krāpniecību, izmantojot numerāciju, un nepareizu numerācijas izmantošanu. 13. marta grozījumi

paredz, ka turpmāk elektronisko sakaru tīklu būvniecības projektu saskaņošana tiek veikta tikai pašvaldību būvvaldēs, atsakoties no VAS "Elektroniskie sakari" funkcijas nodrošināt elektronisko sakaru tīklu ierīkošanas un būvniecības pārraudzību.

► Grozījumi Pasta likumā, kas pieņemti 8. maijā, nosaka kārtību, kādā sedz abonēto preses izdevumu piegādes pakalpojumu zaudējumus, un nosaka universālā pasta pakalpojuma sniedzējam pienākumu veikt iemaksas universālā pasta pakalpojuma kompensācijas fondā. 5. jūnijā pieņemtie grozījumi precizē laika posmu, kādā tiek segti zaudējumi, kas radušies komersantam, sniedzot abonēto preses izdevumu piegādes pakalpojumu, proti, tas ir periods līdz 2019. gada 31. decembrim. Minētie grozījumi arī nosaka, ka konkurss universālā pasta pakalpojuma sniedzēja noteikšanai netiek rīkots un Regulators pagarina universālā pasta pakalpojuma saistības uz pieciem gadiem VAS "Latvijas Pasts".

► Grozījumi Atkritumu apsaimniekošanas likumā, kas pieņemti 27. martā, precizē izmaksas, kas ir ietveramas sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu pakalpojumu tarīfos (t.sk. par atkritumu poligonu pārkraušanas stacijām), un ietver deleģējumu MK noteikt kārtību, kādā nosakāmas poligona slēgšanas un rekultivācijas izmaksas un slēgtā poligona monitoringa izmaksas. Vienlaikus

minētie grozījumi nosaka kārtību, kādā uzraugāma atkritumu poligonu slēgšanas kontā Valsts kasē ieskaitīto līdzekļu uzkrāšana un izlietošana.

► Elektronisko sakaru nozares attīstībā būtiski ir 2. septembrī pieņemtie grozījumi MK noteikumos "Noteikumi par nacionālo numerācijas plānu". Grozījumi paredz, ka publiskā mobilā telefonu tīkla numurus lieto publiskajā mobilajā telefonu tīklā, izmantojot Latvijas radiofrekvenču spektru. Šāds nosacījums ir svarīgs, lai novērstu krāpniecību, izmantojot numerācijas resursus.

4.3.

REGULATORA
IZDOTIE
NORMATĪVIE AKTI

Atbilstoši normatīvos aktos noteiktajam Regulators savas kompetences ietvaros pieņem lēmumus un izdod trešajām pusēm saistošus normatīvos aktus. 2014. gadā Regulators veica grozījumus un izdeva vairākus ārējos normatīvos aktus.

►► Enerģētikas nozares komersantu darbību pārskata periodā reglamentē 23 Regulatora izdotie normatīvie akti, no kuriem 10 ir metodikas tarifu aprēķināšanai elektroenerģijas, siltumenerģijas un dabasgāzes nozarēs sniegtajiem pakalpojumiem. 2014. gadā Regulators izdeva 3 jaunus normatīvos aktus, apstiprināja sadales sistēmas operatora izstrādāto kārtību slodzes izmantošanai un veica grozījumus metodikā:

- ► 12. martā apstiprināti "Noteikumi par efektīvas atļautās slodzes izmantošanas nosacījumiem", kas nosaka kārtību, kādā elektroenerģijas sadales sistēmas operatori izstrādā, iesniedz Regulatoram apstiprināšanai un publicē efektīvās atļautās slodzes izmantošanai nosacījumus. Noteikumi attiecas uz jauniem elektroenerģijas lietotāju sistēmas pieslēgumiem vai atļautās slodzes palielināšanu esošos elektroenerģijas lietotāju sistēmas pieslēgumos.
- ►► 11. jūnijā apstiprināti "Enerģijas ražotāju un tirgotāju reģistrācijas noteikumi". Pieņemtie noteikumi maina kārtību, kādā elektroenerģijas vai siltumenerģijas ražotājs vai tirgotājs var tikt izslēgts no attiecīgā reģistra vispārējās atļaujas noteikumu atkārtotas pārkāpšanas gadījumā. Turpmāk, ja komersants atkārtoti pārkāps noteikumus, tas var tikt izslēgts no reģistra pavisam, nevis tikai uz laiku. Jaunā kārtība noteikta, balstoties uz grozījumiem Enerģētikas likumā.

- ►► 4. decembrī apstiprināti jauni "Noteikumi par informāciju elektroenerģijas un dabasgāzes galalietotājiem". Tie nosaka kārtību, kādā informācija un kādā apjomā elektroenerģijas un dabasgāzes tirgotājam jāietver galalietotājiem izsniedzamajos rēķinos un informatīvajos materiālos. Vienlaikus noteikumi paredz, ka elektroenerģijas un dabasgāzes galalietotājiem ir pieejama informācija par enerģijas faktisko patēriņu pēdējos 2 gados.
- ► 16. jūlijā apstiprināta AS "Sadales tīkls" (ST) izstrādātā "Kārtība par nosacījumiem efektīvai atļautās slodzes izmantošanai". Kārtība nosaka pieslēgumu ar efektīvi izmantotu atļauto slodzi un nosacījumus, kādus sistēmas operators piemēro lietotājam, kurš izpilda kritērijus efektīvai atļautās slodzes izmantošanai. Saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likumu sistēmas operators izstrādā un iesniedz apstiprināšanai Regulatoram, un publicē atļautās slodzes efektīvas izmantošanas nosacījumus un kārtību, kādā tie piemērojami jauniem pieslēgumiem, kas atbilst Regulatora prasībām.
- ► 26. februārī jaunā redakcijā apstiprināta "Obligātā iepirkuma komponentu aprēķināšanas metodika", kas ietver nepieciešamās korekcijas elektrības gala patēriņam, administratīvajām izmaksām un valsts dotācijai. Grozījumi veikti saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likumu, kas nosaka obligātā iepirkuma kompensējamo izmaksu

aprēķinā ņemt vērā valsts budžeta dotāciju obligātā iepirkuma komponentu apmēra mazināšanai. Saskaņā ar grozījumiem no 2014. gada 1. janvāra maksājumus par uzstādīto elektrisko jaudu koģenerācijas stacijās un elektrostacijās, kas izmanto biomasu vai biogāzi, veic publiskais tirgotājs, nevis pārvades operators. Metodikā tika veikti grozījumi arī 30. jūlijā, to precizējot atbilstoši grozījumiem Elektroenerģijas tirgus likumā, kas saistīti ar elektroenerģijas tirgus atvēršanas atlikšanu mājssaimniecībām līdz 2015. gada 1. janvārim.

▶▶ Atbilstoši grozījumiem likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 2014. gada 24. oktobrī Regulators apstiprināja vispārējās atļaujas un reģistrācijas noteikumus ūdenssaimniecības nozarē un sadzīves atkritumu apglabāšanai atkritumu poligonos. Noteikumi paredz jaunu komersantu autorizācijas kārtību – turpmāk komersantiem būs jāreģistrējas komersantu reģistrā Regulatora noteiktā kārtībā, nevis jāsaņem licence.

▶ Elektronisko sakaru komersantu darbību kopumā reglamentē 28 Regulatora izdoti normatīvie akti, no kuriem 4 ir metodikas tarifu un izmaksu aprēķināšanai, kvalitātes mērījumu veikšanai. 2014. gadā Regulators grozīja 2 normatīvos aktus un izdeva 4 jaunus aktus:

- 29. janvārī veikti grozījumi noteikumos "Noteikumi par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību", precizējot informāciju, kas elektronisko sakaru komersantiem ir jāiesniedz Regulatorā.
- 19. februārī un 4. decembrī veikti grozījumi noteikumos "Noteikumi par numerācijas lietošanas tiesībām". Grozījumi precizē publiskā mobilā telefonu tīkla numerācijas lietošanas tiesību piešķiršanas kārtību, nosakot, ka šīs numerācijas lietošanas tiesības piešķir elektronisko sakaru komersantam, kurš tās lieto publiskajā mobilajā telefonu tīklā, izmantojot Latvijas Republikas radiofrekvenču spektru. Vienlaikus grozījumi precizē apstākļus, pie kādiem numerācijas lietošanas tiesības netiek piešķirtas vai tiek anulētas, piemēram, krāpniecība, izmantojot numerāciju, nepareiza numerācijas izmantošana vai gadījumi, ja elektronisko sakaru komersants nav uzsācis izmantot tam piešķirtās numerācijas lietošanas tiesības Regulatora noteiktajā termiņā un apjomā. Atbilstoši veiktajiem grozījumiem Regulators, piešķirot numerācijas lietošanas tiesības, var arī noteikt specifiskus nosacījumus numerācijas lietošanā.

– 9. aprīlī apstiprināti jauni noteikumi "Noteikumi par piekļuvi saistītām iekārtām un pakalpojumiem". Noteikumi nosaka kārtību, kādā tiek nodrošināta piekļuve elektronisko sakaru kabeļu kanalizācijai – gan esošajai, gan jaunbūvējamai, paredzot prasības kabeļu kanalizācijas papildu tīpumu izbūvei potenciāliem elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējiem.

– 23. aprīlī apstiprināti jauni noteikumi "Operatora izvēles pakalpojuma vai operatora iepriekšējās izvēles pakalpojuma nodrošināšanas noteikumi", kas nosaka kārtību un termiņus, kādā veidā telefonu lietotāji var saņemt operatora izvēles vai operatora iepriekšējās izvēles pakalpojumus. Tas nozīmē, ka fiksētā telefona abonents, sastādot izvēlētā operatora īso kodu, var saņemt šī operatora sniegtos pakalpojumus, lai veiktu starptautiskos izsaukumus, iekšzemes tālsarunas vai vietējos izsaukumus, kā arī izsaukumus uz mobilo telefona tīklu.

– 18. jūnijā izdoti noteikumi "Noteikumi par atsaistītu piekļuvi abonentlīnijai vai tās daļai". Noteikumi izdoti atkārtoti saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma pilnvarojuma apjoma maiņu. Noteikumi nosaka prasības atsaistītai piekļuvei paredzētai abonentlīnijai un kārtību, kādā notiek atsaistīta piekļuve abonentlīnijai vai tās daļai, un elektronisko sakaru tīkla tehniskos un darbības noteikumus piekļuvei abonentlīnijai vai tās daļai, kā arī atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumā ietveramo informāciju un nepieciešamo tās detalizācijas līmeni.

– 1. oktobrī izdoti noteikumi "Krāpniecības, izmantojot numerāciju, novēršanas noteikumi". Regulators ir viens no pirmajiem ES, kas izdevis noteikumus, lai palīdzētu ierobežot krāpniecību, izmantojot numerāciju, un mazinātu zaudējumus, kas var rasties gan galalietotājiem, gan elektronisko sakaru komersantiem. Jaunie noteikumi nosaka, kādas pazīmes ir krāpniecībai, kas veikta, izmantojot numerāciju. Vienlaikus nosaka termiņus un kārtību, kādā notiek numerācijas aprīte starp elektronisko sakaru komersantu un Regulatoru, kā arī to, kā Regulators konstatē un komersants novērš krāpniecību. ◀

Aizvadītajā gadā Regulators veica grozījumus arī vairākās tarifu aprēķināšanas metodikās. Plašāk par grozījumiem metodikās skatīt 9.1. sadaļu "Tarifu aprēķināšanas metodoloģija".

46 5.1. LICENCĒŠANA UN REĢISTRĀCIJA
51 5.2. AUTORIZĀCIJA SPECIĀLU FUNKCIJU IZPILDEI
53 5.3. AUTORIZĀCIJA IEROBEŽOTU RESURSU IZMANTOŠANAI
56 5.4. KOMERSANTU UZRAUDZĪBA

5.

KOMERSANTU AUTORIZĀCIJA
UN UZRAUDZĪBA

5.1.

LICENCĒŠANA UN REĢISTRĀCIJA

Lai varētu sniegt sabiedrisko pakalpojumus, Latvijas Uzņēmumu reģistrā reģistrētiem komersantiem savu darbību nepieciešams autorizēt Regulatorā – saņemt licenci vai reģistrēties Regulatora uzturētā reģistrā. Autorizēto komersantu sniegto pakalpojumu uzraudzība ir viena no Regulatora pamatfunkcijām.

Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja autorizācijas veidu – licencēšanu vai reģistrāciju – nosaka normatīvie akti.

Licencēšana ir tiesību piešķiršana komersantam sniegt noteiktus sabiedriskos pakalpojumus konkrētā teritorijā ar definētiem nosacījumiem uz noteiktu laiku. Saņemot komersanta lūgumu izsniegt licenci, Regulators pārlicinās, vai komersants atbilst sabiedriskā pakalpojuma sniedzējam izvirzītajām prasībām un varēs nodrošināt sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu.

Reģistrācija nozīmē administratīvi vienkāršotu komersanta autorizācijas procesu. Reģistrējot komersantu noteiktu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai, Regulators izdara ierakstu reģistrā, kas ikvienam pieejams arī publiski Regulatora mājaslapā. Šādā gadījumā komersantam jāievēro vispārējās prasības.

Latvijā sabiedrisko pakalpojumu nozarēs licence ir nepieciešama infrastruktūras pakalpojumu nodrošināšanai (elektroenerģijas, siltumenerģijas, dabasgāzes pārvades un sadales pakalpojumu sniegšanai, dabasgāzes uzglabāšanai un tirdzniecībai) un pasažieru pārvadājumu pa dzelzceļu pakalpojumu sniegšanai.

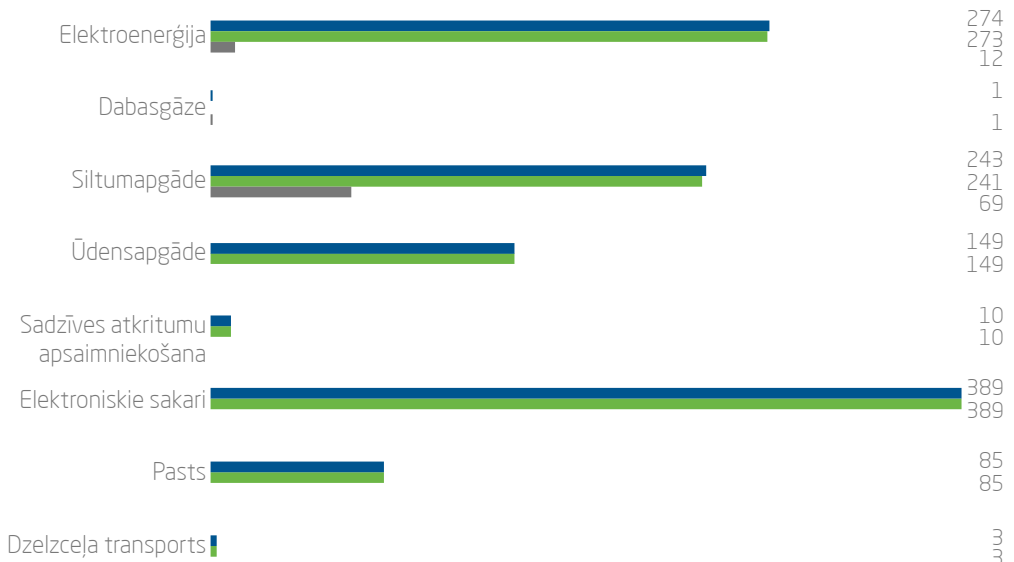
Atvieglotā autorizācijas kārtība, proti, komersantu reģistrācija noteikta šādu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai:

- ► elektroenerģijas ražošanai un tirdzniecībai,
- ► siltumenerģijas ražošanai (ja komersanta iekārtu uzstādītā jauda ir lielāka par 1 MW un komersanta kopējais visiem lietotājiem nodotais siltumenerģijas apjoms pārsniedz 5000 MWh/gadā) un tirdzniecībai (ja kopējais lietotājiem pārdotās siltumenerģijas apjoms pārsniedz 5000 MWh/gadā),
- ► elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanai,
- ► elektronisko sakaru tīklu nodrošināšanai,
- ► pasta pakalpojumu sniegšanai,
- ► ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu sniegšanai, ja pakalpojuma apjoms pārsniedz 100 tūkst. m³ gadā (līdz 2014. gada 28. oktobrim spēkā bija komersantu licencēšana),
- ► sadzīves atkritumu apglabāšanas atkritumu poligonos pakalpojumu sniegšanai (līdz 2014. gada 28. oktobrim spēkā bija komersantu licencēšana).

► Komeršanu, kas sniedz pakalpojumus ūdenssaimniecības nozarē un sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonos, autorizācijas process pārskata periodā tika atvieglots līdz ar grozījumiem likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem". Kopš 2014. gada 28. oktobra komersantiem pakalpojumu sniegšanai vairs nav nepieciešama licence, bet ir jāreģistrējas Regulatorā. Atbilstoši likumam Regulators

izdeva jaunus Vispārējās atļaujas un reģistrācijas noteikumus. Visus komersantus, kuri šo noteikumu spēkā stāšanās dienā bija licencēti, Regulators pēc savas iniciatīvas reģistrēja komersantu reģistrā. Jauniem komersantiem, kuri vēlas uzsākt sniegt ūdenssaimniecības pakalpojumus vai darboties sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonos jomā, Regulatoram ir jāiesniedz reģistrācijas paziņojums. ◀◀

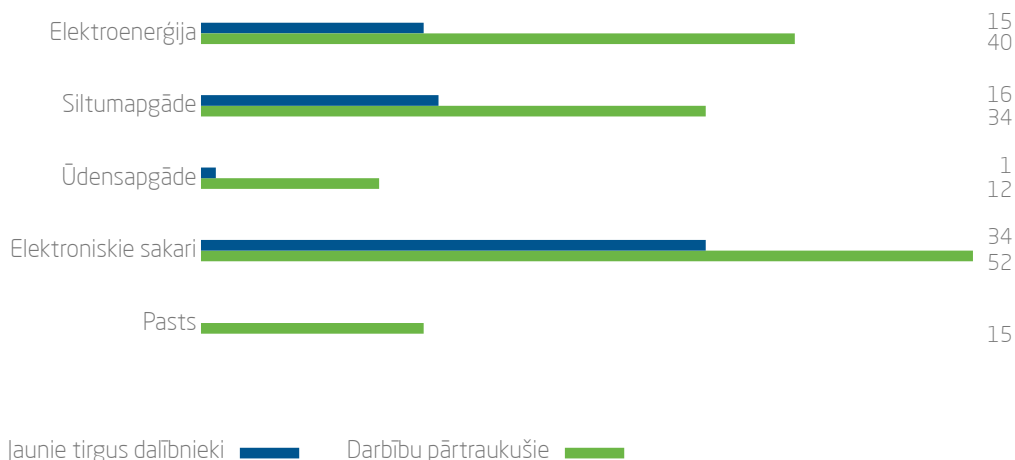
Kopumā 2014. gada 31. decembrī Regulatorā bija autorizēti 968 komersanti (sk. 16. attēlu). 162 komersanti vienlaicīgi bija autorizēti sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai elektroenerģijas un siltumenerģijas nozarē, 22 komersanti – ūdenssaimniecības un siltumenerģijas nozarē, 1 komersants – elektroenerģijas un elektronisko sakaru nozarē.

Kopā autorizētie komersanti ■■■■ Licencētie komersanti ■■■■ Reģistrētie komersanti ■■■■

16. attēls. Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai autorizētie komersanti uz 2014. gada 31. decembri, skaits

2014. gadā Regulators autorizēja 66 jaunus tirgus dalībniekus un anulēja licences vai izslēdza no reģistriem 153 komersantus (sk. 17. attēlu). Pamatojums komersantu izslēgšanai galvenokārt saistīts ar to, ka komersantu iecere sniegt sabiedriskos pakalpojumus nav īstenojusies, kā arī tuvākajā laikā komersanti neplāno uzsākt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu.

17. attēls. Jaunie tirgus dalībnieki un darbību pārtraukušie komersanti sabiedrisko pakalpojumu nozarēs 2014. gadā, skaits

► Elektroenerģijas nozarē sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai kopumā autorizējušies 274 komersanti, no kuriem aktīvi darbojas 101 komersants jeb 37%. 13 komersanti ir autorizēti vairāku elektroenerģijas pakalpojumu sniegšanai vienlaicīgi (ražošanai, pārvadei, sadalei, tirdzniecībai).

2014. gada 31. decembrī Regulatora izveidotajā un uzturētajā Elektroenerģijas ražotāju reģistrā bija reģistrēti 214 komersanti, no kuriem 73 komersanti ir uzsākuši elektroenerģijas ražošanu – uzcēluši elektrostacijas un tās nodevuši ekspluatācijā. No visiem ražotāju reģistrā reģistrētajiem komersantiem 6 komersanti ir reģistrēti arī tirgotāju reģistrā, bet tikai 2 no šiem komersantiem ir aktīvi tirgotāji. 2014. gadā no Elektroenerģijas ražotāju reģistra ir izslēgti 30 komersanti.

Elektroenerģijas plūsmu no ražotājiem līdz lietotājiem nodrošina pārvades un sadales sistēma. Saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likumu Latvijā ir viens pārvades sistēmas

operators – AS “Augstsprieguma tīkls” (AST), kam Regulators 2005. gadā uz divdesmit gadiem ir izsniedzis licenci elektroenerģijas pārvadei. Savukārt sadales sistēmas pakalpojumus sniedz vairāki operatori – 2014. gadā Latvijā darbojās 11 licencēti sadales sistēmas operatori. 7 no visiem sadales sistēmas operatoriem ir reģistrējušies arī Elektroenerģijas tirgotāju reģistrā un 6 ir aktīvi tirgotāji.

Ar elektroenerģijas tirdzniecību Latvijā var nodarboties tikai Elektroenerģijas tirgotāju reģistrā reģistrēti komersanti. 2014. gada laikā Regulators reģistrēja 15 jaunus tirgotājus, bet no reģistra izslēdza 10. 2014. gada 31. decembrī Elektroenerģijas tirgotāju reģistrā bija reģistrējies 61 komersants, no kuriem tikai 15 komersanti sniedza elektroenerģijas tirdzniecības pakalpojumus. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības biržā NPS darbam Latvijas tirdzniecības apgabalā bija reģistrēti 10 komersanti.

► Dabasgāzes apgādes nozarē šobrīd darbojas viens komersants – AS “Latvijas Gāze”, kuram ir izsniegtas 4 licences – dabasgāzes pārvadei, uzglabāšanai, sadalei un tirdzniecībai. Tiesības kā vienīgajam komersantam sniegt dabasgāzes pārvades, uzglabāšanas, sadales un tirdzniecības pakalpojumus AS “Latvijas Gāze” izriet no komersanta privatizācijas līgumiem, un šīs ekskluzīvās tiesības tam ir piešķirtas līdz 2017. gadam.

► Siltumapgādes nozarē sabiedrisko pakalpojumu kopumā sniedz 243 autorizēti komersanti, no kuriem aktīvi darbojas 131 komersants jeb 54%. 77 siltumapgādes komersanti jeb 32% ir autorizēti vairāku siltumapgādes pakalpojumu sniegšanai – ražošanai, pārvadei un sadalei, tirdzniecībai.

2014. gada 31. decembrī Siltumenerģijas ražotāju reģistrā bija reģistrēti 232 komersanti. Pārskata gadā reģistrēti 4 komersanti, bet no reģistra izslēgti 29 komersanti. Salīdzinoši lielais izslēgto komersantu skaits skaidrojams ar to, ka no reģistra tika izslēgti komersanti, kas nebija uzsākuši siltumenerģijas ražošanu koģenerācijas stacijās noteiktajā termiņā.

2014. gada beigās siltumenerģijas pārvades un sadales pakalpojumu sniegšanai bija licencēti 69 komersanti. Pārskata gadā Regulators 7 komersantiem izsniedza licences siltumenerģijas pārvades un sadales pakalpojumu sniegšanai. 4 komersantiem licences tika grozītas, savukārt 2 tās tika anulētas.

2014. gada 31. decembrī Siltumenerģijas tirgotāju reģistrā bija reģistrēti 78 komersanti. Pārskata gadā Regulators reģistrēja 5 komersantus, bet no reģistra izslēdza 3 komersantus.

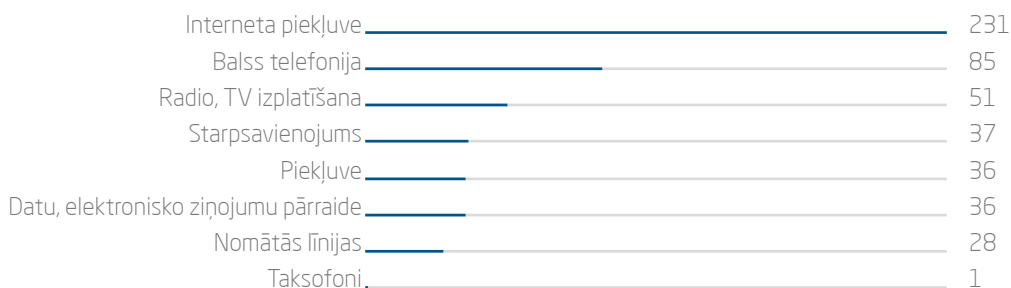
► Ūdenssaimniecības nozarē ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu sniegšanai 2014. gada 31. decembrī Ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju reģistrā reģistrēti 149 komersanti.

2014. gadā tika atvieglota komersantu autorizācijas kārtība, no licencēšanas pārejot uz reģistrāciju. Līdz 2014. gada 28. oktobrim, kad bija spēkā komersantu licencēšanas process, licencēti bija 148 komersanti. Šajā periodā tika izsniegtas 16 licences, galvenokārt sakarā ar to, ka komersantam iepriekš izsniegtajai licencei bija beidzies licences darbības termiņš. Grozījumi veikti 7 licences un 8 licences anulētas, kas skaidrojams gan ar komersantu reorganizāciju un apvienošanu, gan pakalpojumu sniegšanas teritoriju pārņemšanu vai nodošanu pašvaldību pārziņā. Pārskata gadā Regulators reģistrēja 1 komersantu un no reģistra izslēdza 4 komersantus.

► Savu darbību sadzīves atkritumu apglabāšanai poligonos Regulatorā ir reģistrējuši 10 komersanti. Saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu Latvija tiek iedalīta 10 atkritumu apsaimniekošanas reģionos. Katrā reģionā ir izveidots viens sadzīves atkritumu apglabāšanas poligons, izņemot Zemgales reģionu, kur ir izveidoti 2 sadzīves atkritumu apglabāšanas poligoni. Attiecīgi katrā reģionā darbojas viens komersants, kura pārziņā ir sadzīves atkritumu poligona uzturēšana un apsaimniekošana un kuram ir tiesības pieņemt apglabāšanai sadzīves atkritumus. 2014. gada laikā izmaiņas komersantu reģistrā nav notikušas.

► Elektronisko sakaru nozarē uz 2014. gada 31. decembri reģistrēti 389 komersanti, no kuriem aktīvi darbojas 318 jeb 82% no reģistrētajiem komersantiem. Gada laikā Elektronisko sakaru komersantu reģistrā reģistrēti 34 komersanti un no reģistra izslēgti 55 komersanti. Komersanti no reģistra izslēgti gan pēc pašu komersantu lūguma (31), gan sakarā ar komersanta darbības izbeigšanu un likvidāciju (1), gan arī pēc Regulatora iniciatīvas sakarā ar Vispārējās atļaujas noteikumu pārkāpumiem (23).

► 2014. gadā novērots atšķirīgs elektronisko sakaru komersantu sniedzamo pakalpojumu klāsts. Tikai 50 komersanti reģistrācijas paziņojumā ir norādījuši, ka darbojas visā Latvijas teritorijā. Pārējie 339 komersanti ir nelieli un pakalpojumus sniedz dažos novados vai kādā novada daļā, pilsētās, ciemos. Lielākā daļa komersantu piedāvā interneta piekļuves pakalpojumus un balss telefoniju. Aktīvo elektronisko sakaru komersantu dalījums pa pakalpojumu veidiem atspoguļots 18. attēlā.

18. attēls. Aktīvo elektronisko sakaru komersantu dalījums pa pakalpojumu veidiem, skaits uz 2014. gada 31. decembri

► Pasta nozarē 2014. gada 31. decembrī reģistrēti 85 pasta pakalpojumu sniedzēji, no kuriem aktīvi darbojas 61 komersants jeb 72%. Gada laikā no pasta komersantu reģistra izslēgti 15 komersanti. 2014. gadā tradicionālos pasta pakalpojumus sniedza 8 reģistrētie komersanti, abonētās preses piegādes pakalpojumus – 3, eksprespasta pakalpojumus – 26 un kurjerpasta pakalpojumus – 34.

► Dzelzceļa transporta nozarē licencē pasažieru pārvadājumus pa dzelzceļu. 2014. gada 31. decembrī bija licencēti 3 komersanti, kuri veica gan iekšzemes, gan starptautiskos pasažieru pārvadājumus pa dzelzceļu – AS "Pasažieru vilciens", SIA "LDZ CARGO" un SIA "Gulbenes-Alūksnes bānītis".

5.2.

AUTORIZĀCIJA
SPECIĀLU
FUNKCIJU IZPILDEI

► Saskaņā ar ES tiesisko regulējumu un atbilstoši Elektroenerģijas tirgus likumam, Regulators sertificē elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru un katru gadu pārbauda tā atbilstību sertificēšanas prasībām. Pārvades sistēma ietver savstarpēji savienotus tīklus un iekārtas, tostarp starpvalstu savienojumus, kuru spriegums ir 110 un vairāk kV un kuri tiek izmantoti elektroenerģijas pārvadei līdz sadales sistēmai vai lietotājiem.

Kā vienīgo neatkarīgo Latvijas pārvades sistēmas operatoru Regulators 2013. gada 30. janvārī sertificēja AS "Augstsprieguma tīkls". Turpmāk katru gadu Regulatoram ir pienākums pārliecināties, vai AST atbilst sertificēšanas prasībām. Izvērtējot komersanta iesniegtos dokumentus un informāciju, 2014. gada 9. jūlijā Regulatora padome pieņēma lēmumu, ka AST 2013. gadā veiktie pasākumi neatkarības nodrošināšanai ir pietiekami un komersants atbilst sertificēšanas prasībām. Tas nozīmē, ka pārvades sistēmas operators ir neatkarīgs un AS "Latvenergo" elektroenerģijas pārvade ir nodalīta no ražošanas, sadales un tirdzniecības darbībām, kā arī AST rīcībā ir personāls, tehniskie un finanšu resursi, lai nodrošinātu pārvades sistēmas operatora pienākumu veikšanu. Atbilstoši sertificēšanas lēmumam AST ir jāizstrādā Elektroenerģijas pārvades sistēmas

attīstības plāns 10 gadu periodam, kas katru gadu tiek pārskatīts. 2014. gada 13. augustā Regulators apstiprināja Elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības plānu periodam no 2015. gada līdz 2024. gadam. Tāpat AST ir jāveic EP un Padomes Regulā Nr.714/2009 "Par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi tīklam elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībā un par Regulas Nr.1228/2003 atcelšanu" pārvades sistēmas operatoram noteiktie pienākumi un jānodrošina taisnīga un vienlīdzīga attieksme pret elektroenerģijas sistēmas un tirgus dalībniekiem.

Ņemot vērā Latvijā izvēlēto neatkarīga pārvades sistēmas operatora modeļa specifiku, Regulators izvērtē arī elektroenerģijas sistēmas īpašnieka AS "Latvijas elektriskie tīkli" atbilstību neatkarības prasībām un spēju ievērot Elektroenerģijas tirgus likumā noteiktās saistības. Pārliecinoties, ka AS "Latvijas elektriskie tīkli" atbilst neatkarības prasībām, Regulatora padome 2014. gada 9. jūlijā pieņēma lēmumu, ka AS "Latvijas elektriskie tīkli" veiktie pasākumi neatkarības nodrošināšanai ir pietiekami, proti, komersanta valdes locekļi nav vienlaikus ieņēmuši amatus vertikāli integrēta elektroapgādes komersanta – AS "Latvenergo" koncerna – struktūrās un komersants savu lēmumu pieņemšanā ir neatkarīgs.

► Pārvades sistēmas operatora neatkarīga darbība ir būtisks priekšnosacījums elektroenerģijas tirgus liberalizācijas īstenošanai. Vienlīdz svarīgs nosacījums konkurences sekmēšanai elektroenerģijas nozarē ir arī sadales sistēmas operatora neatkarīga darbība. Sadales sistēma ietver vidēja un zema sprieguma sadales tīklus un iekārtas, kuras izmanto elektroenerģijas piegādē lietotājiem un kurās spriegums ir zemāks par 110 kV.

Latvijā ir 11 sadales sistēmas operatori. Sadales sistēmas operators AS "Sadales tīkls" apkalpo 96% elektroenerģijas galalietotāju. Regulatora pienākums ir uzraudzīt, lai sadales sistēmas operatora darbība būtu neatkarīga. 2014. gada 16. aprīlī Regulatora padome pieņēma lēmumu par sadales sistēmas operatora ST atbilstību neatkarības prasībām, apstiprinot, ka ST veiktie pasākumi neatkarības nodrošināšanai ir pietiekami. Tas nozīmē, ka ST valdes locekļi nav iesaistījušies citu elektroapgādes komersantu struktūrās un lēmumu pieņemšanā attiecībā uz aktīviem, kas nepieciešami sadales sistēmas ekspluatācijai, uzturēšanai un attīstībai, ir neatkarīgi.

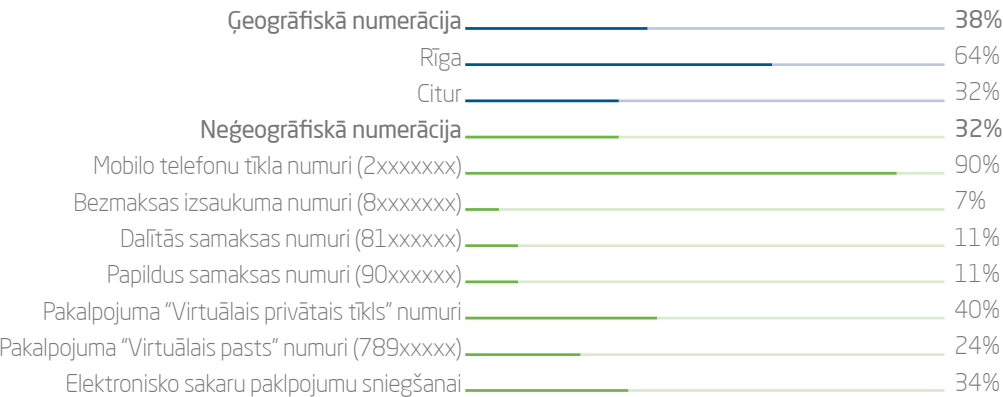
5.3.

AUTORIZĀCIJA
IEROBEŽOTU
RESURSU
IZMANTOŠANAI

► Reģistrētiem elektronisko sakaru komersantiem komercdarbībai Regulators piešķir numerācijas un radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības. Numerācijas lietošanas tiesības Regulators piešķir atbilstoši Nacionālajam numerācijas plānam. Spektru 2,4 GHz un 5 GHz radiofrekvenču joslās var izmantot komercdarbībai bez Regulatora lēmuma (licence "exempt spectrum bands"), bet ievērojot Nacionālajā radiofrekvenču plānā noteiktos specifiskos nosacījumus. Virknei normatīvajos aktos noteikto spektra joslu lietošanas tiesības komercdarbībai Regulators piešķir konkursa vai izsoles kārtībā.

Numerācijas lietošanas tiesības komersantiem tiek piešķirtas bez maksas, izņemot īsos kodus, par kuriem jāmaksā. Šāda kārtība veicinājusi komersantu praksi lūgt Regulatoram piešķirt

nepārdomāti lielu numuru skaitu, tādējādi numerācijas resursu pieprasīšanā dominēja kvantitātes princips un resurss ilgstoši netika izmantots. Numerācijas resursu neefektīva izmantošana radīja šķietamu numerācijas deficītu, īpaši mobilajā numerācijā. Piemēram, 2014. gada aprīlī no 109 komersantiem, kuriem bija piešķirtas tiesības lietot ierobežotos numerācijas resursus, tikai 53 komersanti jeb 49% tos faktiski arī izmantoja. No 49 komersantiem, kuriem lietošanā piešķirti mobilo telefonu tīkla numuri, tos izmantoja tikai viena ceturtdaļa. Uz 2014. gada 1. aprīli lietošanā bija piešķirti 90% no 10 miljoniem mobilo telefonu tīklu numuriem. Savukārt no 2 miljoniem Rīgas numerācijas zonas fiksētā telefona tīkla numuriem lietošanā piešķirti bija 64% (sk. 19. attēlu).

19. attēls. Piešķirtā numerācija atbilstoši Nacionālajam numerācijas plānam uz 2014. gada 1. aprīli, %

► Lai novērstu neefektīvu ierobežoto resursu izmantošanu, Regulators 2014. gadā noteica specifiskus numerācijas lietošanas tiesību nosacījumus 75 elektronisko sakaru komersantiem un 17 elektronisko sakaru komersantiem, piešķirot jaunu numerāciju, uzlika specifiskās saistības. Šie specifiskie nosacījumi paredz, ka komersantiem sešu mēnešu laikā ir jāuzsāk izmantot vismaz 30% no piešķirtajiem numuriem. Ja nosacījumi netiek izpildīti, Regulators anulē numerācijas lietošanas tiesības. Rezultātā 2014. gada beigās elektronisko sakaru tirgū lietošanai bija atkal pieejami vairāk nekā 2,4 miljoni numuru. Elektronisko sakaru komersanti atteicās no neizmantotās numerācijas, atbrīvojot nedaudz vairāk kā 2 miljonus numuru, savukārt pēc Regulatora iniciatīvas tika atbrīvoti 410 tūkstoši numuru. Numerācijas piešķirumi 2014. gadā atspoguļoti 2. tabulā.

Numerācija	Piešķirta		Anulēta	
	Numuri	Komersanti	Numuri	Komersanti
Ģeogrāfiskā numerācija	212 800	13	1 123 000	34
Numuri citu veidu pakalpojumu sniegšanai	125 010	7	118 730	18
Publisko mobilu telefonu tīklu numuri	600 000	6	1 430 000	26
Dalītās samaksas pakalpojuma numuri	0	0	46 515	10
Bezmaksas izsaukuma pakalpojuma numuri	1 211	5	15 456	19
Papildus samaksas pakalpojuma numuri	1 100	2	46 635	21
Īsie kodi	11	6	5	4
Identifikācijas kodi	2	2	19	10

2. tabula. Numerācijas piešķirumi 2014. gadā, skaits

► 2014. gadā spektra joslu izsoles netika organizētas, jo Regulators nebija saņēmis komersantu pieprasījumus. Martā un decembrī Regulatora padome pieņēma lēmumus par radiofrekvenču spektra lietošanas divu atšķirīgu tiesību termiņa pagarināšanu uz pieciem gadiem vienam komersantam, savukārt jūnijā – lēmumu par radiofrekvenču spektra joslu lietošanas tiesību piešķiršanu komersantam uz desmit ar pus gadiem. 2014. gadā nevienam komersantam nav anulētas piešķirtās radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības.

Elektronisko sakaru pakalpojumu lietotāji jau gandrīz desmit gadus var izvēlēties numura saglabāšanas pakalpojumu gadījumos, kad maina operatoru. Pēc VAS "Elektroniskie sakari" datubāzes datiem 2014. gadā, saglabājot iepriekšējo numuru, operatoru ir mainījuši 3,4% fiksēto un 6,6% mobilo sakaru pakalpojumu lietotāji.

Viens no būtiskiem jautājumiem elektronisko sakaru nozarē, kas tiek risināts gan valsts, gan starptautiskā līmenī, ir numerācijas resursu izmantošanas dažādās krāpnieciskās shēmās apkarošana. Tā kā krāpniecības process ir dinamisks, šādu shēmu atklāšana ir ļoti sarežģīta. Juridisku pierādījumu iegūšana par numuru nelikumīgu izmantošanu ir ilgstošs process, kas prasa sadarbību arī starptautiskā līmenī, un ne vienmēr rezultējas ar panākumiem, jo krāpnieki spēj ātri reaģēt un nomainīt gan krāpniecības numurus, gan shēmas.

Piemēram, ir konstatēti daži mobilo sakaru komersanti, kuri nosaka paaugstinātu balss izsaukumu pabeigšanas vairumtirdzniecības tarifu uz savu elektronisko sakaru tīklu, un paši no ārvalstīm, izmantojot viesabonēšanu vai citādi, ģenerē izsaukumus (tā saukto mākslīgu noslodzi) uz savu elektronisko sakaru tīklu. Rezultātā cieš ārvalstu operatori, kuri saņem lielu starpnieku rēķinu, kā arī Latvijas reģistrētie operatori un lietotāji, jo vairums ārvalstu operatoru, saskaroties ar šādu problēmu, slēdz visu Latvijas numerāciju vai vismaz visu Latvijas mobilo numerāciju. Tas nozīmē, ka šajos tīklos nedarbojas viesabonēšana un starptautiskie izsaukumi uz Latviju.

2014. gadā Regulators saņēma 4 iesniegumus no dažādiem ārvalstu operatoriem un organizācijām, kuros norādīts, ka 12 Latvijas elektronisko sakaru komersantiem piešķirtie 157 dažādie numuri 7 dažādos numerācijas diapazonos ir izmantoti krāpniecībā. Lai arī Regulators veica visu iesniegumu detalizētu izvērtēšanu, pagaidām nav iegūti pierādījumi par šo numuru nelikumīgu izmantošanu.

Tomēr, lai ierobežotu krāpniecību ar numerāciju, Regulators savas kompetences ietvaros pilnveidoja normatīvo bāzi, veicot grozījumus noteikumos "Noteikumi par numerācijas lietošanas tiesībām", un izdeva noteikumus "Krāpniecības, izmantojot numerāciju, novēršanas noteikumi" (plašāk skatīt 4.3. sadaļā "Regulatora izdotie normatīvie akti").

5.4.

KOMERSANTU
UZRAUDZĪBA

Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzraudzība ir viena no Regulatora pastāvīgi veicamajām funkcijām. Atbilstoši normatīvajiem aktiem Regulators sistemātiski uzrauga komersantu darbību, gan veicot tiešās pārbaudes komersantu objektos, gan analizējot komersantu iesniegto informāciju.

Pārbaudes komersantu objektos notiek saskaņā ar izstrādātu plānu, kā arī ievērojot aktuālu nepieciešamību pārliecināties par komersantu darbības atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām un komersantu atskaitēs sniegto informāciju. 2014. gadā Regulators veica 158 izbraukuma pārbaudes, no kurām 6 bija ārpuskārtas pārbaudes (sk. 3. tabulu).

Galvenie regulējamo komersantu pārbaudēs konstatētie pārkāpumi ir raksturīgi visām nozarēm:

- netiek pilnā apjomā ievērotas ekspluatācijas drošības tehnoloģiskās un organizatoriskās prasības,
- nav sakārtota, aktualizēta grāmatvedības, uzskaites, tehniskā dokumentācija,
- iekārtām trūkst informatīvie, operatīvie apzīmējumi.

	Pārbaudītie komersanti	Pārbaudītie objekti	Konstatētie pārkāpumi, trūkumi	2014. gadā novērstie pārkāpumi
Elektroenerģija	28	59	81	68
Dabasgāze	1	3	3	3
Siltumapgāde	29	46	108	86
Ūdenssaimniecība	50	–	21	20
Atkritumu apglabāšana	2	2	0	–
Elektroniskie sakari	2	–	–	–
Pasts	1	23	0	–
Dzelzceļa transports	3	–	0	–

3. tabula. Regulatora veiktās sabiedrisko pakalpojumu komersantu pārbaudes 2014. gadā, skaits

► Elektroenerģijas nozarē 2014. gadā, veicot 28 komersantu elektroapgādes un ražošanas objektu pārbaudes, pārbaudīti 59 objekti un konstatēts 81 pārkāpums. Lielākā daļa no pārbaudēs konstatētajiem objektu ekspluatācijas trūkumiem tiešā veidā neietekmē elektroapgādes drošumu, un būtiskākie no šiem trūkumiem ir novērsti Regulatora norādītajos termiņos. Konstatētie trūkumi visbiežāk saistīti ar objektu un iekārtu informatīvo un operatīvo apzīmējumu nepilnīgu izvietojumu. Būtiskākie trūkumi saistīti ar zibens aizsardzības noteikumu neievērošanu, elektroietaišu profilaktisko mērījumu periodiskuma neievērošanu, nepilnīgu ekspluatācijas tehnisko dokumentāciju un elektroietaišu būvkonstrukciju stāvokli. Kopumā 2014. gadā komersanti novērsa 68 pārkāpumus.

► Dabasgāzes nozarē 2014. gadā veiktas AS "Latvijas Gāze" 3 objektu pārbaudes. Pārbaucē laikā konstatēti 3 trūkumi saistībā ar gāzes noplūdes sensoru periodisko pārbaucē neievērošanu un zibens aizsardzības noteikumu 2014. gadā.

► Siltumapgādes nozarē 2014. gadā veiktas 29 komersantu 46 objektu pārbaudes. Pārbaudēs konstatēti 108 pārkāpumi, no kuriem 86 būtiskākie trūkumi novērsti 2014. gadā Regulatora norādītajos termiņos. Lielākā daļa no pārbaudēs konstatētajiem trūkumiem objektu ekspluatācijā tiešā veidā neietekmē siltumapgādes drošumu, bet visbiežāk konstatētie trūkumi saistīti ar informatīvo, brīdinājuma vai operatīvo apzīmējumu nepilnīgu izvietojumu objektos un nepilnībām iekārtu piederības un apkalpošanas robežaktos. Kā

būtiskākie trūkumi fiksēti avārijas gāzes noplūdes sensoru periodisko pārbaucē neievērošana, elektroietaišu profilaktisko mērījumu periodiskuma neievērošana, siltumietaišu pārbaucē periodiskuma neievērošana un zibens aizsardzības noteikumu neievērošana.

► Ūdenssaimniecības nozarē 2014. gadā Regulators veica 50 komersantu pārbaudes, tajā skaitā 6 ārpuskārtas pārbaudes. Pārbaudēs konstatēts 21 pārkāpums. Lielākā daļa no pārbaudēs konstatētajiem trūkumiem saistīti ar grāmatvedības uzskaites kārtošānu un nespēju uzrādīt Regulatora pieprasītos dokumentus (saskaņotas monitoringa programmas, mēraparātu sertifikācijas kopijas un tamlīdzīgi). Būtiskākie trūkumi (20 gadījumos) ir novērsti Regulatora norādītajos termiņos.

► Atkritumu apglabāšanas jomā 2014. gadā Regulators veica 2 sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu pārbaudes, kurās netika konstatēti novēršāmi trūkumi.

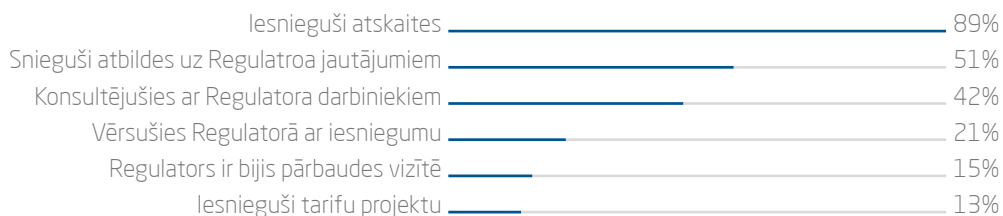
► Elektronisko sakaru nozarē, lai uzraudzītu elektronisko sakaru komersantu darbības atbilstību tiem izvirzītajām prasībām, Regulators veic elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitātes mērījumus (plašāk skatīt 10.2. sadaļu "Pakalpojumu kvalitāte"). Gadījumos, kad Regulators saņem sūdzības par komersanta sniegto pakalpojumu kvalitāti, tiek veiktas pārbaudes, dodoties pie elektronisko pakalpojumu lietotāja, lai pārliecinātos par lietotāja izvirzīto pretenziju patiesumu. Gadījumos, kad Regulators saņem sūdzības par komersanta darbībām, tiek veikta komersanta pārbaude tā juridiskajā adresē. 2014. gadā Regulators veica 2 komersantu pārbaudes, un pārkāpumi netika konstatēti.

► Pasta nozarē Regulators 2014. gadā veica universālā pasta pakalpojuma kvalitātes prasību pārbaudes VAS "Latvijas Pasts" 23 pasta pakalpojumu sniegšanas vietās. Pārbaudes gaitā tika pārbaudīta pasta pakalpojumu sniegšanas vietās pieejamā informācija par universālā pasta pakalpojuma klāstu un tarifiem, kā arī informācija par darba laiku. Pārbaudēs pārkāpumi netika konstatēti.

► Dzelzceļa transporta nozarē 2014. gadā Regulators veica ikgadējās pasažieru pārvadātāju licenču prasību ievērošanas uzraudzības pārbaudes visiem licencētajiem pasažieru pārvadātājiem. 3 pārbaudēs ietvaros tika pārbaudīta arī EP un Padomes Regulas 1371/2007 "Par dzelzceļa pasažieru tiesībām un pienākumiem" prasību izpilde. Pārbaudēs ietvaros netika konstatēti novēršami trūkumi. ◀

Vienlaikus, īstenojot komersantu uzraudzību, Regulators regulāri analizē un pārbauda komersantu gada pārskatos un sniegtajās atskaitēs norādīto informāciju, salīdzina ar objektu pārbaudēs konstatēto situāciju, konstatē nozares attīstības tendences un analizē tirgus. Nepieciešamības gadījumā Regulators lūdz komersantam sniegt papildu informāciju. Pārskata periodā izskatītās un analizētās informācijas rezultātā elektronisko sakaru un enerģētikas nozarē komersantiem tiek piemērotas saistības. Analizējot komersantu sniegto informāciju par pakalpojuma apjoma rādītājiem un komersantu izmaksām, Regulators konstatēja, ka nav nepieciešams ierosināt komersantu tarifu pārskatīšanu.

Kā liecina pētījumu centra SKDS veiktā regulēto komersantu aptauja³, 89% no aptaujātajiem komersantiem atzīst, ka 2014. gadā Regulatoram ir nosūtījuši atskaites, lai gan atskaišu sniegšanas pienākums attiecas uz visiem sabiedrisko pakalpojumu komersantiem (sk. 20. attēlu). Informācijas nesniegšana ir viens no visraksturīgākajiem komersantu pārkāpumiem.

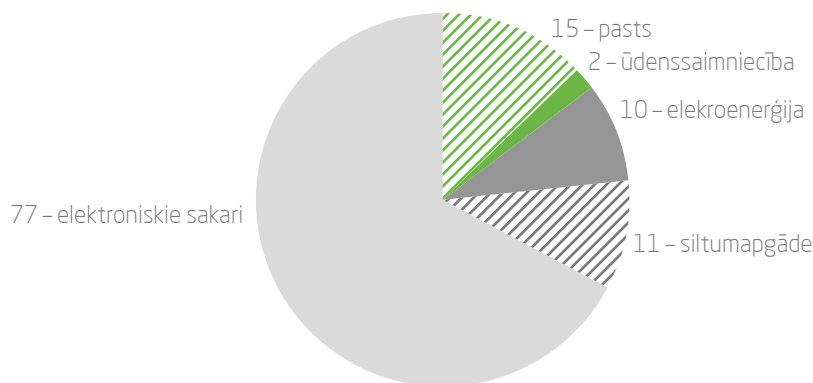
20. attēls. Regulatora un sabiedrisko pakalpojumu komersantu sadarbība 2014. gadā, % no aptaujātajiem komersantiem
Avots: SKDS

³ Pētījumu centra SKDS regulējamo komersantu aptauja veikta 2015. gada martā

Ja Regulators konstatē, ka komersants savā darbībā ir pārkāpis Vispārējās atļaujas noteikumus, licences nosacījumus vai neievēro normatīvo aktu prasības, tostarp Regulatora lēmumus, Regulators brīdina komersantu un uzliek par pienākumu pārkāpumu novērst.

Gadījumā, kad konstatētais pārkāpums netiek novērsts, vai komersanta atkārtotu pārkāpumu gadījumā Regulators, izmantojot normatīvajos aktos noteiktās pilnvaras, lemj par komersanta sodīšanu.

2014. gadā tika izskatītas 115 administratīvo pārkāpumu lietas, kurās pieņemti gala lēmumi un komersantiem izteikts brīdinājums vai piemērots naudas sods (sk. 21. attēlu). Maksimālais naudas sods, ko Regulators var piemērot sabiedrisko pakalpojumu komersantiem atbilstoši Administratīvo pārkāpumu kodeksam ir 14 000 eiro. ▶▶ Atšķirīga situācija ir attiecībā uz elektroapgādes un dabasgāzes komersantiem – atbilstoši 2014. gadā veiktajiem grozījumiem Elektroenerģijas tirgus likumā un Energētikas likumā, Regulators komersantam var piemērot soda naudu līdz 10% no komersanta iepriekšējā finanšu gada neto apgrozījuma. ◀◀ Maksimāla naudas soda noteikšana ne vienmēr ir pārkāpumu atturoša, savukārt soda naudas apmēra noteikšanai atbilstoši komersanta apgrozījumam ir pārkāpumu atturošs efekts, kā arī tā ir vienlīdzīgāka pret visiem komersantiem – gan lieliem, gan maziem tirgus dalībniekiem. Arī pārējās regulējamās nozarēs ir būtiski ieviest preventīvu, atturošu un vienlīdzīgāku sodīšanas sistēmu. Šī mērķa sasniegšanai Regulators līdzdarbojas likumprojekta “Administratīvo pārkāpumu procesa likums” izstrādē.

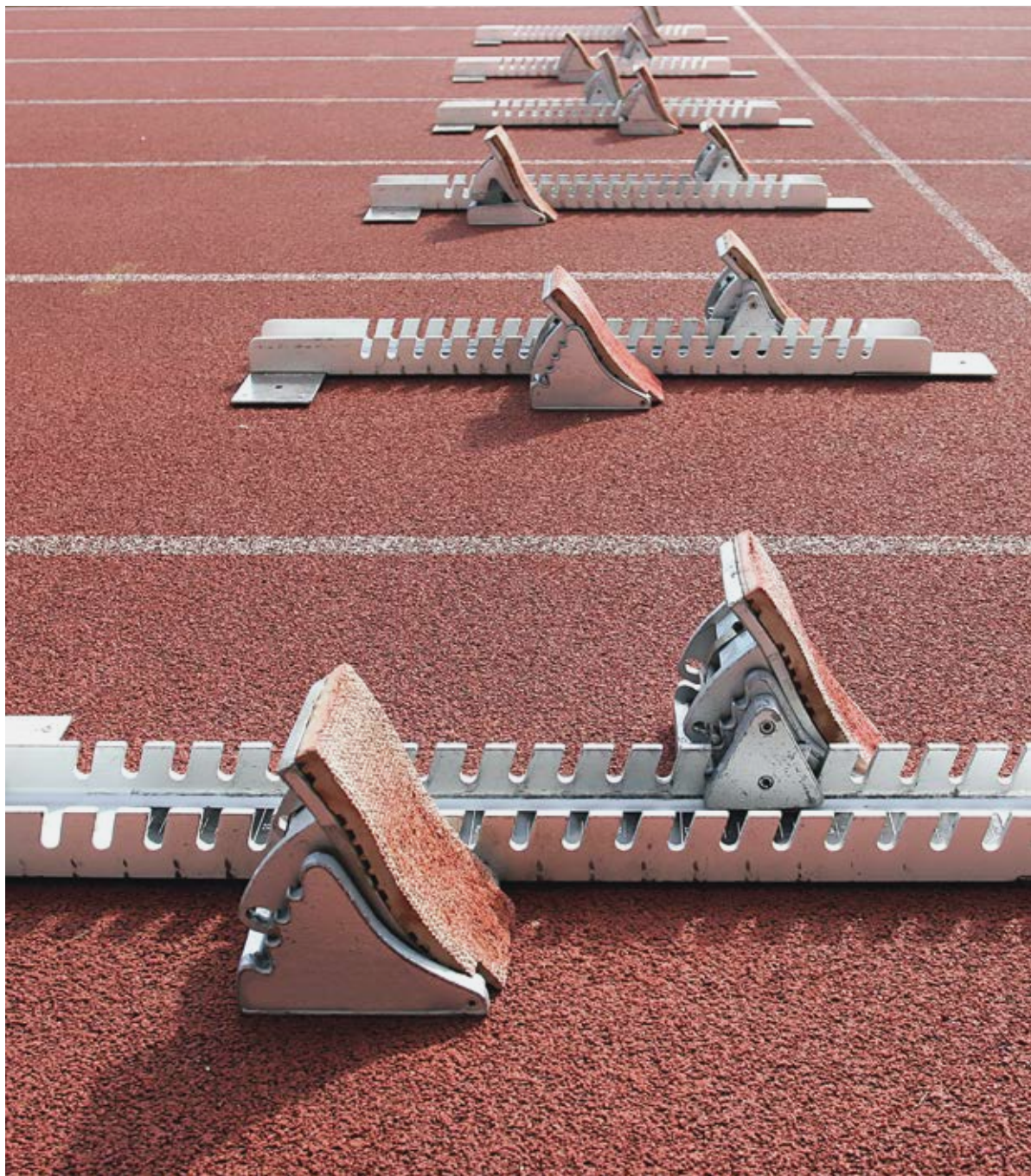

21. attēls. 2014. gadā izskatītās administratīvo pārkāpumu lietas, kurās pieņemti gala lēmumi, skaits

64 6.1. KOMERSANTU SAVSTARPĒJĀS ATTIECĪBAS

66 6.2. ASIMETRISKĀ REGULĒŠANA

68 6.3. INTEGRĀCIJA VIENOTAJĀ EIROPAS SAVIENĪBAS TIRGŪ

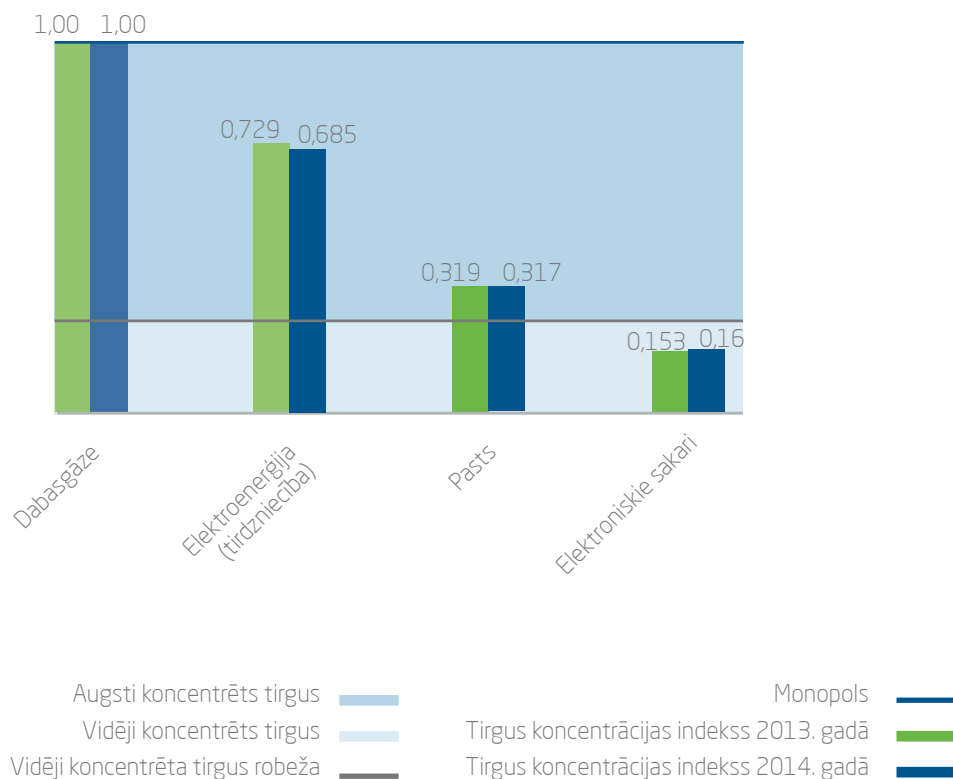

6.

KONKURENCES SEKMĒŠANA
REGULĒJAMOS TIRGOS

Sabiedrisko pakalpojumu nozaru attīstība, kuru raksturo efektīva, ilgtspējīga, godīga komersantu darbība un savstarpēja konkurence, ir priekšnoteikums sabiedrisko pakalpojumu lietotāju ieguvumu veicināšanai. Tāpēc brīvā tirgus darbības pamatprincipi arvien vairāk tiek iedzīvināti regulējamās nozarēs.

Arī 2014. gadā arvien vairāk nostiprinājās konkurences procesi, kas ir brīvā tirgus attīstības pamatā, un to uzskatāmi iezīmē regulējamo nozaru tirgus koncentrācijas līmenis (sk. 22. attēlu).

Tirgus koncentrācijas līmenis raksturo gan lietotāju iespējas izvēlēties pakalpojumu sniedzēju, gan savstarpējās konkurences samēru starp pakalpojumu sniedzējiem jeb tirgus varu. Tirgu koncentrāciju iespējams novērtēt, izmantojot datus par pakalpojumu sniedzēju apgrozījumu pa nozarēm un pakalpojumu veidiem. Indeksa veidā novērtētu tirgus koncentrāciju, kur kopējās indeksa vērtības iegūšanai summē katra tirgus dalībnieka tirgus daļu kāpinātu kvadrātā, apzīmē kā Herfindāla-Hiršmana indeksu (HHI). Ja HHI vērtība ir mazāka par 0,18, bet lielāka par 0,1, šādu tirgu var uzskatīt par mēreni koncentrētu. HHI vērtība virs 0,18 norāda, ka tirgus ir koncentrēts.

► Pēdējo gadu laikā tikai elektronisko sakaru jomā kopumā tirgus koncentrācija vērtējama kā mēreni koncentrēta – indeksa vērtība ir stabila un svārstās ap 0,16. ► Pasta pakalpojumos

tirgus koncentrācija ir samērā stabila ar tendenci nedaudz samazināties un 2014. gadā sasniedza 0,317, tātad tirgus vērtējams kā koncentrēts.

► Elektroenerģijas apgādē, novērtējot tikai elektroenerģijas tirdzniecību galalietotājiem, novērojama tirgus koncentrācijas samazināšanās – ja 2012. gadā indeksa vērtība sasniedza 0,83, tad 2014. gadā – noslīdēja zem 0,69, tomēr tas aizvien ir vērtējams kā ļoti koncentrēts tirgus. ► Savukārt dabasgāzes apgādē 2014. gadā saglabājās privatizācijas līgumā nostiprinātais monopols, ar atbilstošu indeksa vērtību 1.

Pārējās jomās pakalpojumi tiek sniegti tikai teritoriāli nodalītos tirgos, tādēļ šo nozaru kopējās tirgus koncentrācijas skaitliska novērtēšana nav iespējama.

6.1.

KOMERSANTU SAVSTARPĒJĀS ATTIECĪBAS

Komersantu spēja konkurēt un vienlaicīgi savstarpēji sadarboties ir un būs viens no atvērtā tirgus galvenajiem izaicinājumiem.

Lai sekmētu konkurenci regulējamajās nozarēs, normatīvie akti un Regulatora pieņemtie lēmumi noteiktās jomās ir vērsti uz komersantu savstarpējās sadarbības veicināšanu.

Tas nozīmē, ka tirgū tiek dota iespēja pakalpojumus sniegt ne tikai komersantiem, kuri savas pozīcijas tirgū ir nostiprinājuši, bet ienākt arī jauniem tirgus spēlētājiem. Savukārt sabiedrisko pakalpojumu lietotājiem tādējādi tiek nodrošināts plašāks pakalpojumu klāsts un plašāka izvēle starp sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem. Vispildītāk komersantu sadarbība izpaužas elektronisko sakaru nozarē, kur komersantu tiesības, pienākumus un atbildību nosaka savstarpējie līgumi, kā arī elektroenerģijas nozarē.

► Elektroenerģijas nozarē Latvijā ir nodrošināta trešās puses pieeja savstarpēji savienotajām elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmām. Mazie sadales tīklu operatori, kopumā 10, ir pieslēgti gan augstsprieguma tīklam, gan ST līnijām. Pārvades un sadales sistēmas operatoru darbības, elektroenerģijas sistēmas vadības un lietošanas kārtību, kā arī visu tirgus dalībnieku pienākumus un darbības reglamentē Regulatora izdots Tīkla kodekss.

► Dabaszgāzes apgādes nozarē komersanti sadarbojas infrastruktūras izmantošanā. AS "Latvijas Gāze" Inčukalna pazemes gāzes krātuvē uzglabā dabaszgāzi Latvijas, Igaunijas, Krievijas, kā arī Lietuvas uzņēmumiem. 2014. gadā komersants ir noslēdzis 9 jaunus līgumus par operatoru sadarbību un pārvades un/vai dabaszgāzes krātuves pakalpojumu izmantošanu.

► Siltumapgādes nozarē siltumapgādes sistēmas operatoriem normatīvajos aktos nav noteikts pienākums sadarboties ar visiem operatora darbības teritorijā esošajiem siltumenerģijas ražotājiem. Saskaņā ar Enerģētikas likumu siltumapgādes sistēmas operatoram, iepērkot siltumenerģiju situācijā, kad ir vismaz divi ražotāji, jāvadās pēc ekonomiskā pakāpeniskuma principa, tajā skaitā piedāvātās siltumenerģijas cenas (Enerģētikas likuma 47. un 49. pants). Tā kā saražotajai siltumenerģijai nav garantētais obligātais iepirkums, attīstot jaunu siltumenerģijas ražotni, komersantam ir jābūt pārliecinātam par saražotās siltumenerģijas nepieciešamību konkrētajā siltumapgādes zonā, kā arī par konkurētspējīgas cenas piedāvājumu.

► Elektronisko sakaru nozarē komersantu attiecības nosaka savstarpēji noslēgtie līgumi. Visizplatītākie ir starpsavienojumu līgumi. 2014. gadā Regulatorā tika reģistrēti 9 jauni starpsavienojumu līgumi, kopumā gada beigās sasniedzot 127 starp komersantiem noslēgtos līgumus. Starpsavienojumu līgumu būtība ir izveidot komersantu elektronisko sakaru tīklu starpsavienojumu, lai varētu notikt balss vai datu apmaiņa starp šo komersantu lietotājiem.

Atšķirībā no starpsavienojumiem, visa veida piekļuve un infrastruktūras daļi izmantošana komersantu vidū nav populāra, taču vienlaikus piekļuve elektronisko sakaru infrastruktūrai ir priekšnosacījums konkurences attīstībai. Komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū Regulators uzliek piekļuves saistības (pamattīklam, piekļuves tīklam, saistītām iekārtām, datu plūsmai).

Ja elektronisko sakaru komersants nodrošina kabeļu kanalizāciju, tad viņam ir pienākums atbilstoši tehniskajām iespējām nodrošināt piekļuvi kabeļu kanalizācijai citam elektronisko sakaru komersantam. Ja elektronisko sakaru komersants būvē vai rekonstruē kabeļu kanalizāciju vai izbūvē elektronisko sakaru tīkla pievadu, tad viņam ir pienākums nodrošināt papildu kabeļu kanalizācijas tilpumu.

Lai veicinātu savstarpējo sadarbības līgumu slēgšanu, Regulators komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū nosaka saistību publicēt savus starpsavienojumu vai nomāto līniju pamatpiedāvājumus. Komersanti pamatpiedāvājumus publicē atbilstoši Regulatora izdotajiem noteikumiem "Starpsavienojumu un nomāto līniju pamatpiedāvājuma noteikumi".

2014. gadā savus starpsavienojumu pamatpiedāvājumus publicēja "Latvijas Mobilais Telefons" SIA un SIA "Lattelecom". SIA "Lattelecom" pārskata gadā publicēja pamatpiedāvājumus arī citu pakalpojumu sniegšana – "Nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecības pamatpiedāvājumu", "Atsaistītas piekļuves abonentlīnijai, tās daļai un gala posmam pakalpojumu pamatpiedāvājumu", "Saistīto iekārtu kopīgas izmantošanas pakalpojumu pamatpiedāvājumu" un "Piekļuves datu plūsmai pakalpojumu pamatpiedāvājumu".

► Pasta nozarē komersantu sadarbība saskaņā ar Pasta likumu ir brīvprātīgs process. Pasta komersanti, savstarpēji vienojoties, par samaksu var izmantot citam pasta komersantam piederošu pasta tīklu vai tīkla elementus. 2014. gadā savstarpēji sadarbojās pakomātu operatori SIA "Post Service" un SIA "Post 24" ar pasta pārvadātājiem un piegādātājiem SIA "DPD" un SIA "Venipak Latvija".

6.2.

ASIMETRISKĀ REGULĒŠANA

Monopolstāvoklī esoši komersanti vai tirgus dalībnieki, kuriem ir konstatēta būtiska ietekme tirgū, savu tirgus varu var izmantot savtīgos nolūkos. Lai to nepieļautu un tirgū veicinātu konkurenci, Regulators piemēro asimetriskas regulēšanas pasākumus.

Asimetriska regulēšana nozīmē saistību piemērošanu komersantam, lai panāktu tādu komersanta uzvedību tirgū, kāda tā būtu konkurences apstākļos, tādējādi radot konkurences tirgum raksturīgu darbības vidi, kas sekmē jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu tirgū. Ņemot vērā regulējamo nozaru dažādās attīstības pakāpes un specifiku, kā arī normatīvajos aktos noteiktās Regulatora funkcijas, asimetriskās regulēšanas darbības Regulators īsteno elektroenerģijas un elektronisko sakaru nozarēs.

► Elektroenerģijas nozarē saistības ir piemērotas AST un ST. AST 2013. gada 30. janvārī tika sertificēts kā neatkarīgs pārvades sistēmas operators, kam atbilstoši normatīvajiem aktiem un licencei ir jāievēro tirgus darbības principi un saistības nodrošināt sistēmas lietotājiem un pretendentiem pieeju elektroenerģijas

pārvades sistēmai. AST ir pienākums garantēt vienlīdzīgus elektroenerģijas pārvades sistēmas lietošanas nosacījumus visiem elektroenerģijas pārvades sistēmas dalībniekiem. Pārvades sistēmas pakalpojumi tiek sniegti par Regulatora noteiktiem tarifiem. Veicot ikgadējo pārbaudi par elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora atbilstību sertificēšanas prasībām un elektroenerģijas sistēmas īpašnieka neatkarības nodrošināšanai veikto pasākumu pietiekamību, Regulators secināja, ka AST veiktie pasākumi ir pietiekami neatkarības nodrošināšanai, kā arī pārliecinājās, ka AST garantē vienlīdzīgus elektroenerģijas pārvades sistēmas lietošanas nosacījumus visiem elektroenerģijas pārvades sistēmas dalībniekiem.

Līdzīgi kā citus gadus, arī 2014. gadā Regulators izvērtēja to, vai elektroenerģijas sadales

sistēmas operators ST ir veicis visus normatīvi paredzētos pasākumus, lai nodrošinātu neatkarību no saistītajiem uzņēmumiem un tādējādi neradītu draudus godīgai konkurencei starp elektroenerģijas tirgotājiem. ST pienākums ir garantēt vienlīdzīgus elektroenerģijas sadales sistēmas lietošanas nosacījumus visiem elektroenerģijas sadales sistēmas lietotājiem. Izvērtējot ST īstenotos pasākumus, tika konstatēts, ka tie ir pietiekami visu elektroenerģijas tirgotāju vienlīdzīgai pieejai tīklam. Sadales sistēmas pakalpojumi tiek sniegti par Regulatora noteiktiem tarifiem.

► Elektronisko sakaru nozarē Regulators pastāvīgi analizē elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus. Kopumā elektronisko sakaru nozarē ir noteikti 16 dažādi pakalpojumu tirgi. Tirgu analīzes rezultātā Regulators katrā no tirgiem nosaka komersantus ar būtisku ietekmi un piemēro tiem atbilstošas saistības. 2014. gadā, ievērojot EK rekomendācijas par elektronisko sakaru pakalpojumu tirgiem, kuros var būt nepieciešama apstieidzoša regulēšana, Regulators izstrādāja normatīvos aktus un pabeidza 2 elektronisko sakaru tirgu analīzi – platjoslas piekļuves vairumtirdzniecības tirgus un piekļuves vairumtirdzniecības (fiziskā) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot kopējo vai pilnībā atsaistīto piekļuvi, fiksētā atrašanās vietā) tirgus. Tirgu analīzes rezultātā Regulators paplašināja iepriekš noteiktās saistības, iekļaujot

arī vairumtirdzniecības pakalpojumus, kas balstīti uz optiskajiem tīkliem.

SIA "Lattelecom" 2014. gadā tika atzīts par komersantu ar būtisku ietekmi platjoslas vairumtirdzniecības tirgos, nosakot tam virkni saistību, kas ierobežo tā iespējas nākotnē negodprātīgi izmantot savu tirgus varu:

- piekļuves saistības – nodrošināt citiem komersantiem piekļuvi elektronisko sakaru tīklam vai ar to saistītiem elementiem,
- platjoslas piekļuves vairumtirdzniecības pakalpojumus un piekļuvi inženiertehniskai infrastruktūrai,
- vienlīdzīgas attieksmes pienākumu – nodrošināt platjoslas piekļuves pakalpojumus katram komersantam, kas to pamatoti pieprasa, kā arī informāciju ar tiem pašiem nosacījumiem un tādā pašā kvalitātē kā savām struktūrvienībām,
- caurredzamības saistību – izstrādāt un publicēt pamatpiedāvājumu un tehnoloģiskos risinājumus,
- tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību, tuvinot tarifus izmaksām,
- pienākumu veikt atsevišķu darbības uzskaiti.

6.3.

INTEGRĀCIJA VIENOTAJĀ EIROPAS SAVIENĪBAS TIRGŪ

Vienotā Eiropas tirgus veidošana, līdzīgi kā citus gadus, arī 2014. gadā saglabāja savu prioritāti un tika turpināts iesāktais darbs pie vienotā tirgus noteikumu ieviešanas dalībvalstu likumos ar mērķi sekmēt brīvu preču un pakalpojumu tirdzniecību visās 28 dalībvalstīs. Ir jomas, kurās pārrobežu tirdzniecība notiek intensīvi, taču ir arī jomas, kurās vienotais tirgus vēl nedarbojas, līdz ar to arī Regulatora darbības dažādās nozarēs ir atšķirīgas.

►► Elektroenerģijas un dabasgāzes kopējais ES tirgus kodols ir moderna infrastruktūra ar adekvātiem starpvalstu savienojumiem un drošiem pārvades tīkliem. Latvijas valsts energosistēma pakāpeniski tiek integrēta ES kopējā sistēmā. 2014. gadā Regulators pieņēma lēmumus par pārrobežu izmaksu sadalījumu 4 kopīgu interešu projektiem, kas nodrošinās labāku Latvijas integrāciju ar vienoto ES tirgu. No 4 minētajiem projektiem, kurus to virzītāji iesniedza EK līdzfinansējuma

pieprasīšanai, EK atbalstīja 3 projektus. Projektam "Inčukalna pazemes gāzes krātuves modernizācija un paplašināšana" finansējums netika piešķirts.

4 kopīgu interešu projekti, par kuriem Regulators pieņēma lēmumus:

- ► Projekti "Starpsavienojums starp Kilingi – Nõmme un Rīgas otrās termoelektrocentrāles (TEC-2) apakšstaciju" un "Iekšzemes līnija starp Harku un Sindi".

Šo projektu īstenošana palielinās Igaunijas un Latvijas elektroenerģijas pārvades sistēmu starpvalstu savienojuma jaudu, tādējādi veicinot elektroenerģijas biržas cenu izlīdzināšanos Igaunijā un Latvijā. Projektu mērķis, izbūvējot 330 kV elektropārvades līnijas, novērst elektropārvades līniju pārslodzi Latvijas-Igaunijas starpvalstu savienojumā, palielinot caurlaides spēju Latvijas-Igaunijas starpvalstu savienojumam par 500-600 MW, kas ievērojami palielinās elektroapgādes drošumu Baltijas valstīs un atbilst ES mērķim izveidot vienotu un integrētu elektroenerģijas tirgu, novēršot Baltijas elektroenerģijas tirgus izolāciju.

- ► Projekts "Iekšzemes līnija posmā Ventspils, Tume un Imanta", kas ir projekta "Kurzemes loks" 3. kārtā. Projekts "Kurzemes loks" ir daļa no projektu kopuma "NordBalt", kas tiek realizēts ar mērķi integrēt Baltijas elektroenerģijas tirgu vienotajā ES elektroenerģijas tirgū. "NordBalt" būtiskākā sastāvdaļa ir līdzstrāvas zemūdens kabeļa izbūve Lietuvas-Zviedrijas starpvalstu savienojumam. Realizējot projektu "Kurzemes loks", tiks nodrošināta iespēja maksimāli izmantot Lietuvas-Zviedrijas līdzstrāvas kabeļa uzstādītās pārvades jaudas. Tā kā elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas līdz šim Zviedrijā ir bijušas zemākas, pēc projektu kopuma "NordBalt" īstenošanas

elektroenerģijas lietotāji Latvijā un Lietuvā varēs izmantot vienotā tirgus priekšrocības. Projekta "Kurzemes loks" īstenošana paredz izbūvēt 330 kV gaisvadu augstsprieguma elektrolīnijas Kurzemē, un tas tiek īstenots 3 kārtās. Pirmajā kārtā, izbūvējot 330 kV kabeļus, tiks savienotas "Rīgas pirmās termoelektrocentrāles (TEC-1)" un "Imanta" apakšstacijas. Otrās kārtas ietvaros tiek izbūvēta 330 kV augstsprieguma līnija posmā "Grobiņa-Ventspils".

Trešajā kārtā līdz 2018. gada beigām iecerēts izbūvēt 330 kV gaisvadu augstsprieguma elektrolīniju posmā Ventspils-Tume-Imanta. Realizējot projekta trešo kārtu, tiks uzlabots arī elektroapgādes drošums un mazināsies pārvades līniju avārijas atslēgumu iespējamība, tādēļ spēcīgo vētru radītie elektroenerģijas pārtraukumi vairs nebūs tik ilgstoši. Projekts "Kurzemes loks" nodrošina arī plašākas iespējas atjaunojamo energoresursu izmantošanā, dodot iespēju nākotnē pieslēgt elektroenerģijas pārvades tīkliem jaunus vēja parkus. Esošo 110 kV elektroenerģijas pārvades tīklu jaudas ir nepietiekamas jaunu vēja parku pieslēgšanai. Paredzams, ka papildus esošajām vēja stacijām 330 kV tīklā varēs pieslēgt vēja elektrostacijas ar jaudu līdz 450 MW.

- ▶ Projekts "Klaipēdas-Kiemenai cauruļvada jaudas palielināšana Lietuvā". Projekta ietvaros ir paredzēts modernizēt dabasgāzes pārvades cauruļvadu, kas savieno Klaipēdu un Kuršēnus, nodrošinot potenciālo pārvades jaudu līdz 2 miljrd.m³/gadā. Cauruļvada kapacitātes palielināšana ļaus efektīvi izmantot Lietuvas sašķidrinātās dabasgāzes terminālu Klaipēdā un radīs iespēju arī Latvijai saņemt alternatīvas dabasgāzes piegādes. Projektu plānots īstenot no 2015. līdz 2016. gadam.
- ▶ Projekts "Inčukalna pazemes gāzes krātuves modernizācija un paplašināšana". Inčukalna pazemes dabasgāzes krātuves modernizācijas un paplašināšanas projekta pirmais etaps paredz palielināt dabasgāzes izņemšanas kapacitāti līdz 32 milj.m³/diennaktī, tādējādi sekmējot dabasgāzes apgādes drošuma pakāpes palielināšanos Baltijas valstīs. Šobrīd no krātuves var izņemt 30 milj.m³ dabasgāzes diennaktī. Projekta realizācija ļautu nodrošināt pieprasītos dabasgāzes apjomus Latvijā, Lietuvā un Igaunijā situācijās, kad pieprasījums pēc dabasgāzes būtu lielāks nekā ierasti, piemēram, klimatisko apstākļu dēļ vai dabasgāzes piegāžu no trešajām valstīm traucējumu dēļ.
- ▶ Pārskata periodā Regulators vērtēja arī izmaksu sadalījumu projektam "Lietuvas-Polijas gāzes starpsavienojuma izbūve" (GIPL). Projektā iesaistīto dalībvalstu Polijas, Lietuvas, Latvijas un Igaunijas regulatoru starpā vienošanās par pārrobežu izmaksu sadalījumu netika panākta, kā rezultātā projekta virzītāji projektu iesniedza ACER lēmuma par izmaksu sadalījumu pieņemšanai. ACER lēmumu par pārrobežu izmaksu sadalījumu pieņēma 2014. gada 11. augustā. GIPL mērķis ir savienot Baltijas valstu izolēto gāzes tirgu ar ES gāzes tirgu, nodrošinot pieeju vienotajam ES gāzes tirgum.

► Kopš 2013. gada jūnija NPS kā elektroenerģijas biržas operators uzsāka elektroenerģijas biržas Elspot darbību Latvijā. Regulators kļuva par NPS regulatoru padomes biedru ar vairumtirgus uzraudzību saistīto jautājumu risināšanai reģionālā – Baltijas-Ziemeļvalstu – līmenī. 2014. gadā turpinājās aktīva sadarbība ar Baltijas valstu pārvades sistēmu operatoriem un Baltijas valstu regulatoriem pārslodžu jaudu vadības mehānismu precizēšanā. Pārvades sistēmas operatori pārskata gada novembrī vienojās paplašināt un palielināt jaudas izsolēs (PTR-limited) izsolāmās jaudas apmērus, kas tika atzinīgi novērtēti no tirgus dalībnieku puses, jo dod iespēju vairumtirgus dalībniekiem lielākā apjomā fiksēt cenu starpību un mazina ar to saistītos riskus.

Regulatora pienākums ir uzraudzīt starpvalstu savienojumu sastrēgumu vadības un pārslodzes novēršanas nosacījumu izpildi sadarbībā ar tās dalībvalsts attiecīgo iestādi vai iestādēm, ar kuru ir starpvalstu savienojums. Izpildot elektroenerģijas tirgus cenu pārraudzības funkciju, 2014. gadā Regulators, sadarbībā ar NPS vairumtirgus uzraudzības ekspertiem un Baltijas un Ziemeļvalstu regulatoriem, piedalījās regulatoru ekspertu darba grupās, kurās tika analizētas iespējamās manipulācijas elektroenerģijas biržā Ziemeļvalstu un Baltijas valstu reģionā. 2014. gadā Regulators neizmēģināja nevienu iespējamu manipulāciju elektroenerģijas vairumtirgū.

► Elektronisko sakaru nozarē pārskata gadu iezīmēja darbs pie EK Vienotā tirgus stratēģijas (Connected Continent) un tās komponentu iespējamās ietekmes novērtēšanas un Latvijas nostājas sagatavošanas starptautiskās viesabonēšanas un tīkla neitralitātes jautājumos.

Latvijā ir ievērojama liela ātruma platjoslas pakalpojumu pieejamība, izmantojot gan fiksētos, gan mobilos elektronisko sakaru tīklus. No lietotāju viedokļa tas nozīmē ES turpat vai nepieejamus datu pārraides ātrumus un pakalpojumu izplatību. Kā galvenā problēma turpmākai tīklu attīstībai jāieezīmē satura pieejamība uz vienlīdzīgiem nosacījumiem visā ES (geoblocking).

► Eiropas vienotā pasta paku tirgus izveidē galvenais akcents 2014. gadā bija EK Zaļās grāmatas "Integrēts paku piegādes tirgus e-tirdzniecības izaugsmei ES" rezultātu apkopošana. Regulatora pārstāvji aktīvi piedalījās EK veidotajās darba un projektu grupās vienota piegādes tirgus izveidē.

► Raksturojot dzelzceļa nozari 2014. gadā integrācijas kontekstā vienotajos ES tirgos, jāmin piekļuves pieejamība dzelzceļa infrastruktūrai. Lai gan pašlaik iekšzemes dzelzceļa pasažieru pārvadājumi Latvijā tiek veikti uz valsts pasūtījuma līguma pamata, tomēr dzelzceļa infrastruktūrai var piekļūt un dzelzceļa pasažieru pārvadājumus var veikt arī citi pārvadātāji. Latvijas teritorijā ir derīga arī citā ES dalībvalstī izsniegta pārvadātāju licence, kas sniedz iespēju citu ES dalībvalstu pārvadātājiem, izpildot pārējās normatīvo aktu prasības, veikt pārvadājumus Latvijas teritorijā. Analogi Latvijā licencētam dzelzceļa pārvadātājam ir iespēja veikt pārvadājumus citā ES dalībvalstī.

74 7.1. KOMERSANTU IESAISTE

80 7.2. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU, SABIEDRĪBAS IESAISTE

85 7.3. DOMSTARPĪBU RISINĀŠANA

86 7.4. REGULATORA LĒMUMU PĀRSŪDZĪBA

87 7.5. SADARBĪBA AR VALSTS PĀRVALDES INSTITŪCIJĀM

7.

IEINTERESĒTO PUŠU INTEREŠU
BALANSĒŠANA UN HARMONIZĒŠANA

7.1.

KOMERSANTU IESAISTE

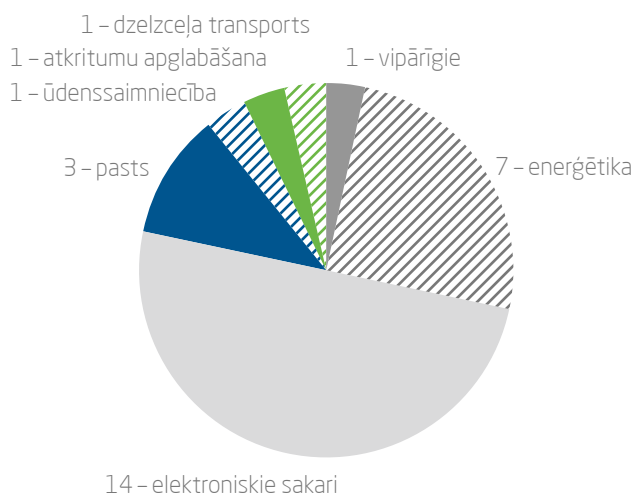
Viens no Regulatora darbības pamatprincipiem ir visu ieinteresēto pušu viedokļu un interešu izzināšana un to līdzsvarošana. Tā kā iesaistītās puses ir ļoti dažādas – komersanti, sabiedrisko pakalpojumu lietotāji, valsts pārvaldes iestādes –, to intereses ir atšķirīgas, reizēm pat pretrunīgas.

Regulatora uzdevums ir būt neitrālam un savas funkcijas īstenot, pieņemot ekonomiski pamatotus lēmumus, kuri ir līdzsvarā ar visu pušu ieguvumiem. Nosvēršanās par labu kādai no ieinteresētajām pusēm var nozīmēt vai nu komersanta lēmumu atstāt tirgu vai pakalpojumu nepieejamību. Neatkarība “de jure” un “de facto”, bet vienlaikus aktīva visu ieinteresēto pušu informēšana “ex ante” un “ex post” sadarbība ar tām ir pamats, uz kura Regulators īsteno savu darbību.

Regulatora lēmumi ir saistoši sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, tādēļ Regulators aicina komersantus piedalīties normatīvā regulējuma izstrādes un lēmumu pieņemšanas procesā. Komersantu iesaiste un viedokļu izzināšana

notiek dažādās formās – publiskās konsultācijas, apspriedes, sanāksmes, uzklaušīšanas sanāksmes, sarakste.

Raksturīgākā sadarbība ar komersantiem plašai viedokļu izzināšanai ir publiskās konsultācijas. Komersanti un ikviens interesents ir aicināts iesūtīt savu viedokli par Regulatora sagatavo konsultāciju dokumentu, kurā tiek analizēts attiecīgais sabiedrisko pakalpojumu aspekts un esošā problēma, kā arī izklāstītas iecerētās iniciatīvas un darbības. Dokumentā tiek piedāvāti problēmas risinājuma varianti un jautājumi, uz kuriem publiskās konsultācijas ietvaros Regulators aicina sniegt atbildes. 2014. gadā Regulators publicēja 28 konsultāciju dokumentus (sk. 23. attēlu).

23. attēls. Publicēto konsultāciju dokumentu sadalījums pa regulējamām nozarēm 2014. gadā

Konsultāciju dokumentu tematika ir plaša. 2014. gadā publicētās konsultācijas tika organizētas par jauniem noteikumu projektiem un paredzētajiem grozījumiem esošajos noteikumu projektos, par grozījumiem tarifu aprēķināšanas metodikās un elektronisko sakaru tirgus ziņojumiem.

Individuālu komunikāciju ar komersantiem Regulators īsteno katru dienu. "Ad hoc" individuālas konsultācijas visās nozarēs un ikvienā jautājumā, īpaši ar mazajiem komersantiem un jaunajiem tirgus dalībniekiem, notiek gan klātienē, gan rakstiski, gan arī pa telefonu un elektroniski. Raksturīgākās tēmas ir komersantu autorizācijas procesa un pienākumu skaidrošana un to izpilde, izmaksu uzskaitē un tarifu veidošana, tarifu projektu pamatojošie dokumenti,

līgumi ar patērētājiem, uzklauššanas sanāksmju norise, kā arī informācijas un atskaišu iesniegšana Regulatorā.

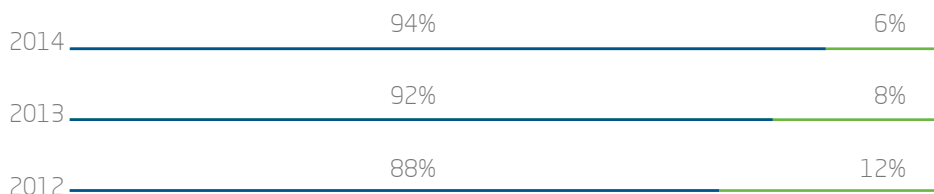
Regulāras konsultācijas notiek arī ar komersantu apvienībām – profesionālajām asociācijām. Ar Latvijas siltumuzņēmumu asociāciju Regulators aktīvi sadarbojās grozījumu koģenerācijas tarifu aprēķināšanas metodikas izstrādē. Ar Latvijas ūdensapgādes un kanalizācijas uzņēmumu asociāciju tika diskutēti ūdenssaimniecības likuma projektā ietvertie jautājumi un risinājumi. Tradicionāli Regulators piedalījās Latvijas Interneta asociācijas un Latvijas Telekomunikāciju asociācijas gada pārskata sanāksmēs, informējot par regulējošās vides attīstību valstī.

Pētījumu centra SKDS veiktās regulēto komersantu aptaujas rezultāti liecina, ka Regulatora komunikācija ar komersantiem ir atbilstoša komersantu gaidām un ar katru gadu novērtējums pieaug (sk. 24. attēlu).

24. attēls. Regulatora spēja izskaidrot savus lēmumus, rīcību un lomu dažādu jautājumu risināšanā, 2012.-2014. gadā, balles 10 ballu skalā
Avots: SKDS

94% no aptaujātajiem komersantiem uzskata, ka viņu sadarbībā ar Regulatoru nav bijuši kādi sarežģījumi vai grūtības. Divu gadu laikā rādītājs ir uzlabojies par 6 procentpunktiem (sk. 25. attēlu).

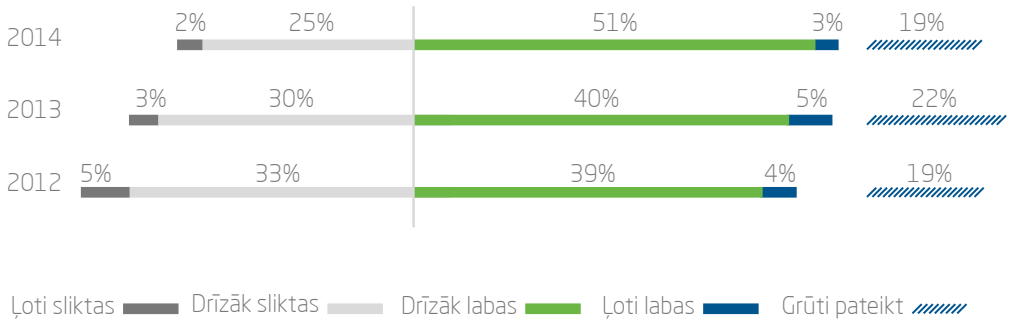

Nav bijuši sarežģījumi, grūtības

Ir bijuši sarežģījumi, grūtības

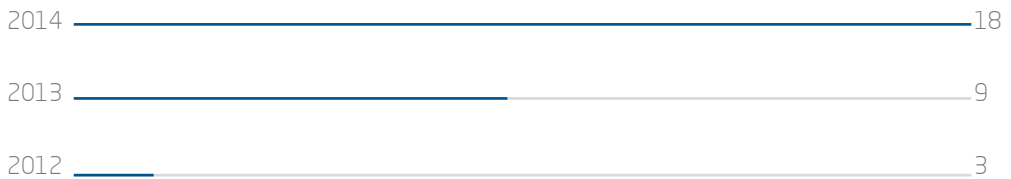
25. attēls. Komersantu vērtējums par sarežģījumiem vai grūtībām sadarbībā ar Regulatoru, 2012.-2014. gadā, % no aptaujātajiem komersantiem
Avots: SKDS

Lai arī 70% no komersantiem ar Regulatoru sadarbojas jau vairāk nekā 5 gadus, tomēr tikai 54% komersantu savas zināšanas par Regulatora darbu vērtē kā labas vai ļoti labas un 27% atzīst, ka zināšanas ir drīzāk sliktas vai ļoti sliktas (sk. 26. attēlu).

26. attēls. Komersantu pašvērtējums par zināšanām par Regulatora darbu, % no aptaujāto komersantu skaita
Avots: SKDS

Komersantu vidējais vērtējums skalā no -100 (ļoti sliktas zināšanas) līdz +100 (ļoti labas zināšanas) par savām zināšanām par Regulatora darbu 2014. gadā bija 18 (sk. 27. attēlu).

27. attēls. Komersantu pašvērtējums par zināšanām par Regulatora darbu, balles
Avots: SKDS

REGULATORA REĢIONU DIENAS 2014

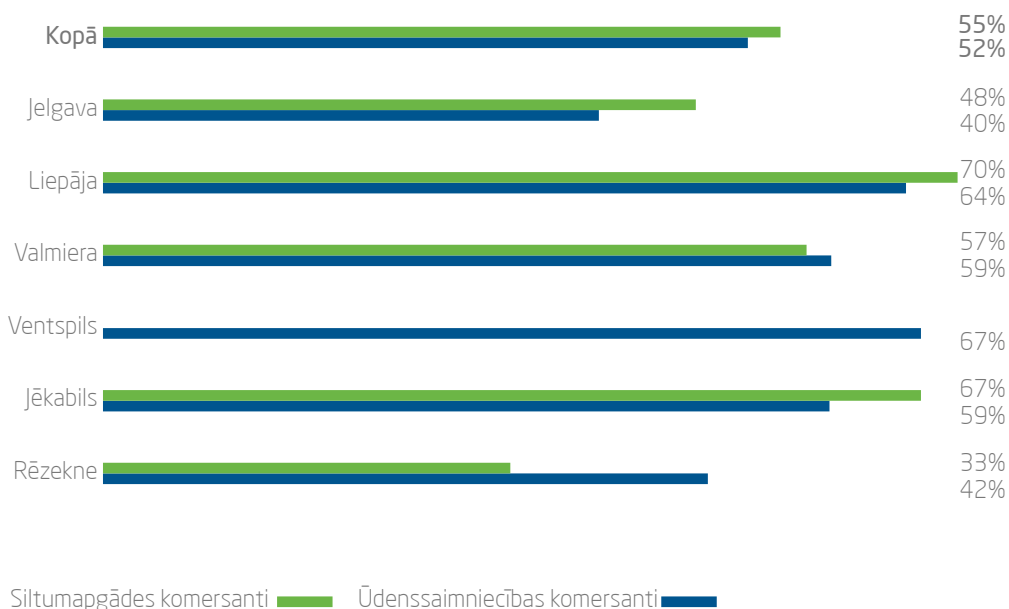
► Lai veicinātu ciešāku sadarbību ar sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un veicinātu viņu iesaisti normatīvā regulējuma izstrādes un lēmumu pieņemšanas procesā, pārskata periodā Regulators organizēja pasākumu ciklu ūdenssaimniecības un siltumapgādes nozaru komersantiem – "Regulatora reģionu dienas 2014". Šī bija pirmā reize, kad Regulatora pārstāvji devās uz sešām lielākajām Latvijas pilsētām (Valmieru, Jelgavu, Ventspili, Liepāju, Rēzekni, Jēkabpili) pie komersantiem, lai, tiekoties klātienē, informētu un izglītotu komersantus par aktualitātēm regulējamās nozarēs.

Lai tikšanās ciklu organizētu ar tiešu atdevi, siltumapgādes nozarē Regulators uzrunāja komersantus, kuriem tiek apstiprināti gala tarifi – kopumā 71 komersantu. Ūdenssaimniecības

nozārē Regulators uzrunāja visus 143 regulējamos komersantus, tā kā tiem tiek apstiprināti gala tarifi. Komersanti tika aicināti uz tikšanos viņiem ģeogrāfiski tuvākajā "Regulatora reģionu dienas 2014" norises vietā. Regulatoru katrā pasākuma norises vietā pārstāvēja darbinieki no Rīgas, kā arī no reģionu nodaļām.

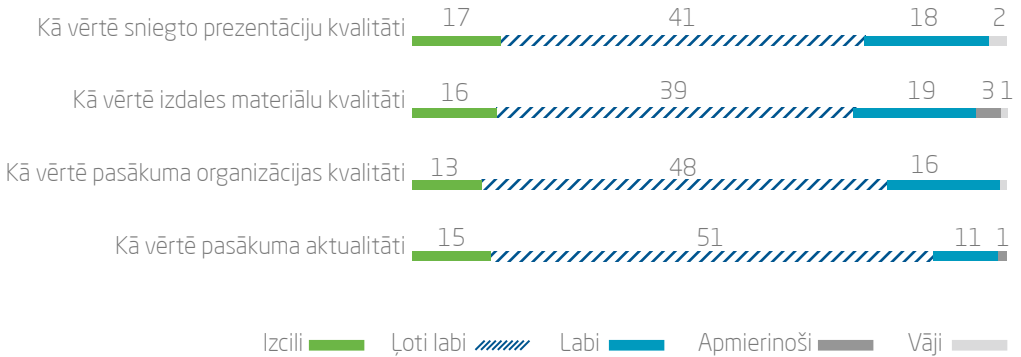
Tiekoties ar komersantiem, tika pārrunāti aktuālie jautājumi siltumapgādes un ūdenssaimniecības nozarēs, tendences, tarifu noteikšanas kārtība, kā arī sniegti ieteikumi tarifu projektu prezentēšanai uzklaušīšanas sanāksmēs un komersantu atskaišu sagatavošanai.

Kopumā Regulatora reģionu dienās piedalījās 74 jeb 52% no uzaicinātajiem ūdenssaimniecības komersantiem un 39 jeb 55% no uzaicinātajiem siltumapgādes komersantiem, kas kopumā ir vērtējams kā labs rādītājs (sk. 28. attēlu).

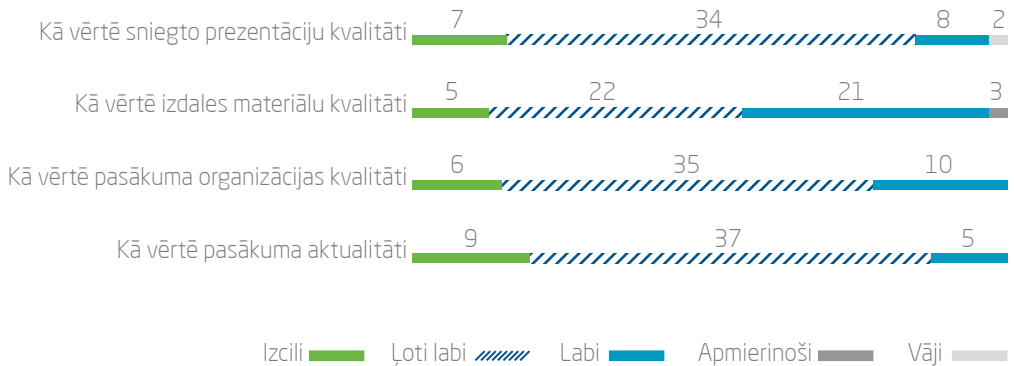

28. attēls. Ūdenssaimniecības un siltumapgādes komersantu dalība Regulatora reģionu dienās 2014, % no uzaicinātajiem komersantiem

►► Lai izvērtētu Regulatora reģionu dienu norisi, komersanti tika lūgti izteikt savu viedokli par tām. Anketas aizpildīja 78 jeb 70% no ūdenssaimniecības komersantu dalībniekiem un 51 jeb 94 % no siltumapgādes komersantu dalībniekiem. Apkopojot rezultātus, var secināt, ka gan pasākuma saturs, gan organizatoriskie darbi novērtēti ļoti labi (sk. 29. un 30. attēlu).

29. attēls. Ūdenssaimniecības komersantu vērtējums par Reģionu dienām 2014, skaits

30. attēls. Siltumapgādes komersantu vērtējums par Reģionu dienām 2014, skaits

86% komersantu norādīja, ka pasākuma saturiskā daļa atbilda gaidītajam, savukārt 89% norādīja, ka iegūtā informācija būs noderīga turpmāk. 16 jeb 12% no aizpildītajām anketām tika minēts aicinājums Reģionu dienas organizēt regulāri. Savukārt 62 Reģionu dienu dalībnieki parakstījās par jaunumu saņemšanu no Regulatora mājaslapas.

7.2.

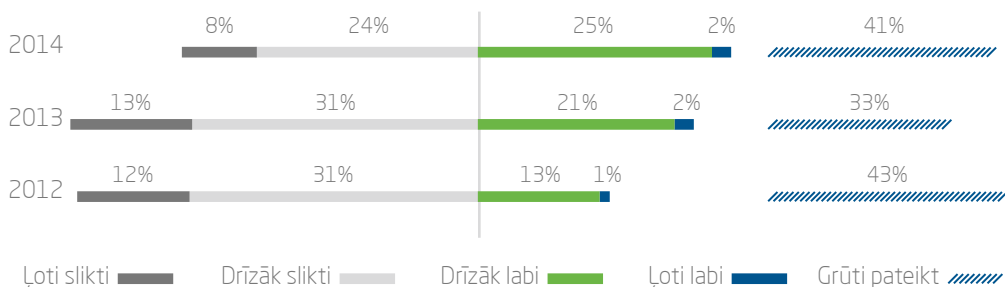
KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU, SABIEDRĪBAS IESAISTE

Atklāta, sabiedrībai caurskatāma un saprotama darbība ir viens no Regulatora darbības pamatprincipiem.

Kā liecina pētījumu centra SKDS veiktā iedzīvotāju aptauja⁴, tikai 24% no iedzīvotājiem uzskata sevi par informētiem jautājumos, kas attiecas uz Regulatoru. Lai arī 55% iedzīvotāju min, ka ir dzirdējuši par Regulatoru, tomēr viņu zināšanas nav pietiekamas, jo daļa iedzīvotāju uzskata, ka Regulators regulē degvielas mazumtirdzniecību, atkritumu apsaimniekošanu, medikamentu tirdzniecību un dzīvokļu namu apsaimniekošanu. Aptaujas rezultāti norāda, ka komunikācija ar sabiedrību un arī citām iesaistītajām pusēm jāorganizē daudz intensīvāk, īstenojot dažāda veida un formāta informatīvus un izglītojošus pasākumus.

Lai veicinātu intensīvāku komunikāciju ar sabiedrību un tās iesaisti, Regulators

2014. gadā pievērsa lielu uzmanību ne tikai pieņemto lēmumu plašākai skaidrošanai, bet arī atsevišķu nozaru aktuālo jautājumu skaidrošanai, izmantojot gan medijus kā komunikācijas kanālu, gan arī Regulatora mājaslapu kā informācijas kanālu. Tas veicināja pakāpenisku informētības pieaugumu to iedzīvotāju vidū, kuri ir dzirdējuši par Regulatoru. Saskaņā ar pētījumu centra SKDS aptaujas datiem divu gadu laikā gandrīz divkārt palielinājies to Latvijas iedzīvotāju īpatsvars, kuri labi novērtē Regulatora darbu. 2015. gadā 27% no tiem respondentiem, kuri ir dzirdējuši par Regulatora darbību, to vērtē kā labu (sk. 31. attēlu). Vienlaikus pieauga sekotāju skaits sociālajos medijos un mājaslapas lietotāju skaits.

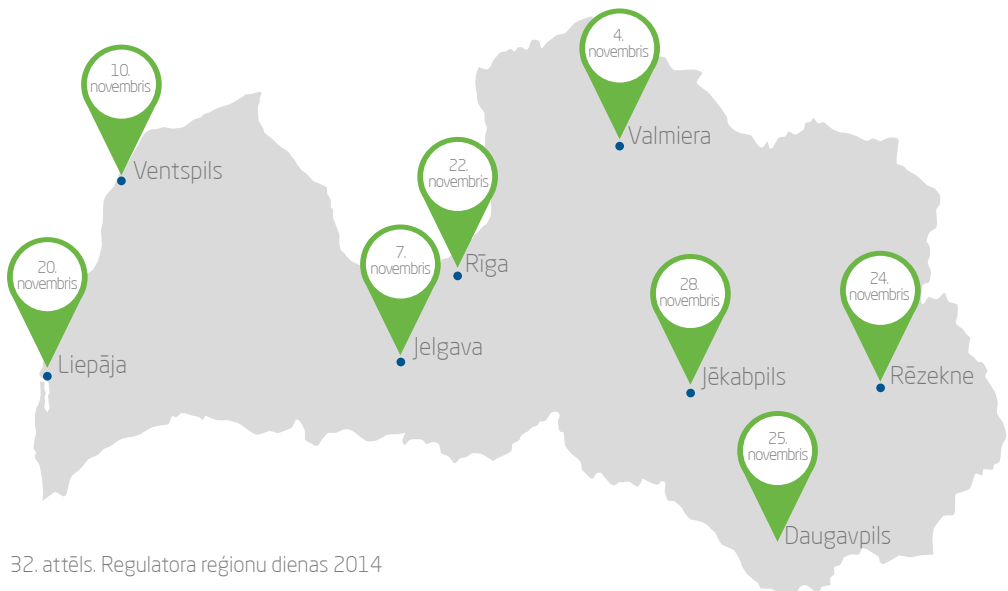
31. attēls. Iedzīvotāju vērtējums par Regulatora darbu, %
Avots: SKDS

⁴ Pētījumu centra SKDS iedzīvotāju aptauja veikta 2015. gada martā

Papildus tam, lai palielinātu iedzīvotāju informētības un izpratnes līmeni par Regulatoru, tā veicamajām funkcijām, uzdevumiem un pieņemtajiem lēmumiem, 2014. gada novembrī Regulators organizēja tikšanās ciklu ar iedzīvotājiem un mediju pārstāvjiem 8 lielākās Latvijas pilsētās – “Regulatora reģionu dienas 2014” (sk. 32. attēlu). Šī bija pirmā reize, kad tik plašā mērogā Regulatora eksperti devās pie Latvijas iedzīvotājiem, lai skaidrotu ar regulēšanu saistītos neskaidros jautājumus.

► Lai mazinātu sabiedrībā pastāvošos kļūdainos stereotipus un izglītotu iedzīvotājus par to, kā veidojas maksa par siltumapgādes un ūdenssaimniecības pakalpojumiem, tika organizētas atsevišķas sesijas par šīm tēmām. ► Vienlaikus, tā kā viens no būtiskākajiem notikumiem aizvadītajā gadā bija gatavošanās elektroenerģijas tirgus atvēršanai

mājsaimniecībām, Regulatora reģionu dienās tam tika veltīta īpaša uzmanība. Sabiedrības informēšanas kampaņā tika piesaistīti sadarbības partneri, lai iedzīvotājiem būtu iespēja iegūt atbildes uz visiem ar elektroenerģijas tirgus atvēršanu saistītajiem jautājumiem – EM, ST, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (PTAC). EM informēja par elektroenerģijas tirgus atvēršanas nepieciešamību un sociālā atbalsta modeli, Regulators – par elektroenerģijas maksas veidošanos un dažādu piedāvājumu salīdzināšanu, PTAC – par elektroenerģijas līgumiem un aspektiem, kuriem jāpievērš vērība, slēdzot līgumus – termiņi, norēķinu veidi, maksājumu kārtība, savukārt ST – par galvenajām iedzīvotājiem veicamajām darbībām. Paralēli reģionu dienās iedzīvotājiem tika dota iespēja klātienē tikt ar elektroenerģijas tirgotājiem un pārrunāt komersantu piedāvājumus un līguma nosacījumus.

32. attēls. Regulatora reģionu dienas 2014

Uz Regulatora reģionu dienām tika aicināti gan konkrēto reģionu iedzīvotāji, gan nevalstiskās organizācijas (NVO), tādējādi nodrošinot arī neformālo viedokļu līderu dalību diskusijās. Kopumā var secināt, ka iedzīvotāju atsauce ir vērtējama kā augsta, jo katrā norises vietā vidēji piedalījās ap 50 dalībniekiem.

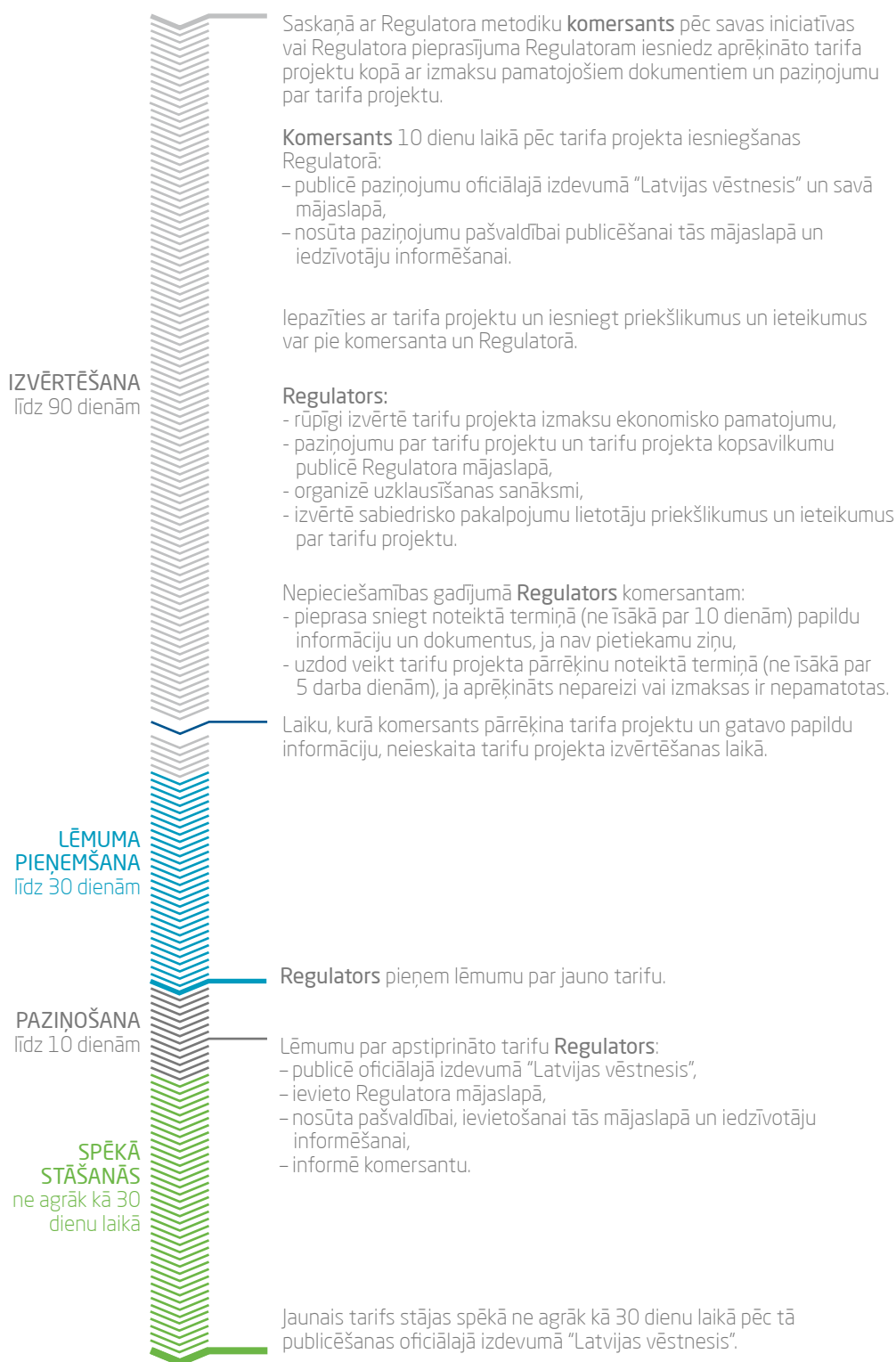
► Gatavojoties elektroenerģijas tirgus atvēršanai māsaimniecībām, lai informētu Latvijas iedzīvotājus par gaidāmo tirgus atvēršanu, Regulators izstrādāja izglītojošus video materiālus, kas tika izvietoti sociālajos tīklos un nosūtīti medijiem. Video materiāli tika izstrādāti gan latviešu, gan krievu valodā un ir pieejami Regulatora Youtube kontā:

- Kas jāzina lietotājam atvērtajā elektrības tirgū
<http://www.youtube.com/watch?v=VwLJQgF2LWo>
- Kā māsaimniecībai izvēlēties elektroenerģijas tirgotāju
<http://www.youtube.com/watch?v=1wHfTjyEkmc>
- Kā māsaimniecībai izvērtēt līgumu ar tirgotāju par elektroenerģijas piegādi
http://www.youtube.com/watch?v=ELb_joOsvMI
- Что обязательно нужно знать пользователю на открытом рынке электроэнергии
<http://www.youtube.com/watch?v=KH2FXII5jiA>
- Как домашнему хозяйству выбрать торговца электроэнергией
http://www.youtube.com/watch?v=8kBelbQu_gE
- Как домашнему хозяйству оценить договор с торговцем на доставку электроэнергии
<http://www.youtube.com/watch?v=tbK3K1UK4Kk>

Tāpat tika sagatavots interaktīvs tests iedzīvotājiem, lai iedzīvotāji pārbaudītu savas zināšanas par elektrības tirgus atvēršanu māsaimniecībām. Tests ir pieejams interneta vietnē www.elektribastirgus2015.lv. ◀

Kā katru gadu, arī 2014. gadā sabiedrisko pakalpojumu tarifi bija visbiežāk sabiedrību un plašsaziņas līdzekļus interesējošā tēma. Viens no veidiem, kā Regulators informē sabiedrību un citas iesaistītās puses par gaidāmo tarifu projektu un iesaista ieinteresētās puses paust savu viedokli, ir uzklaušanās sanāksmju par tarifu projektiem organizēšana. Uzklaušanās sanāksmes par tarifu projektiem ir nozīmīga tarifu apstiprināšanas procedūras sastāvdaļa, un tās tiek organizētas tajā novadā, uz kuru attiecas tarifu projekts. Plašāk par tarifu projektu izvērtēšanu un lēmumu pieņemšanu, Regulatora un komersantu pienākumiem skatīt 33. attēlā.

TARIFU NOTEIKŠANAS KĀRTĪBA

Iedzīvotāju vēlme līdzdarboties tarifu projekta izvērtēšanā ir vērtējama kā mazaktīva. Arī NVO interese piedalīties uzklauššanas sanāksmēs un pārstāvēt sabiedrisko pakalpojumu lietotāju intereses ir kritiski zema. Lai situāciju uzlabotu, Regulators 2014. gadā uzsāka aktīvi informēt konkrēto reģionu iedzīvotājus par uzklauššanas sanāksmju norisēm – izstrādājot skaidrojošus materiālus, izplatot informāciju gan tradicionālajos, gan sociālajos medijos. Tā rezultātā, salīdzinot ar 2013. gadu, sanāksmju apmeklētāju skaits turpina pieaugt. 2014. gadā no 32 organizētajām uzklauššanas sanāksmēm apmeklētas netika tikai 4. Salīdzinājumam – 2013. gadā tika organizētas 38 sanāksmes, no kurām atsaucību neguva 9 sanāksmes.

Lai saņemtu atbildes uz sev neskaidrajiem jautājumiem, iedzīvotāji Regulatorā vērsās arī telefoniski. "Ad hoc" individuālajās konsultācijās ar sabiedrisko pakalpojumu lietotājiem papildus Regulatora kompetences jautājumiem bieži jāskaidro jautājumi, kas nav Regulatora pārziņā un skar māsaimniecību attiecības ar namu apsaimniekotājiem kā starpniekiem sabiedrisko pakalpojumu saņemšanā. Ūdens un siltuma piegāde un sadale ēkas iekštīklos, samaksas jautājumi par ūdens koeficienta piemērošanu, lietotājiem piegādātā dzeramā ūdens kvalitāte, siltā ūdens cirkulācija, apkurināmā kvadrātmetra izmaksas – šie jautājumi ir namu apsaimniekotāju kompetencē.

7.3.

DOMSTARPĪBU
RISINĀŠANA

Lai sekmīgi un ātri atrisinātu radušās domstarpības starp sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un lietotājiem vai starp sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, viena no Regulatora funkcijām ir strīdu izskatīšana.

Šāds ārpustiesas strīdu risināšanas mehānisms ir bez maksas, un lēmuma pieņemšanas termiņš ir īsāks nekā tiesā. Ja strīdā iesaistītā puse nav apmierināta ar Regulatora lēmumu par strīda izskatīšanu, tā ir tiesīga vērsties tiesā vai šķīrējtiesā Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā un tiesa šo strīdu skata pēc būtības starp pusēm. Strīdā iesaistītā puse var arī uzreiz vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā, neizskatot strīdu Regulatorā.

2014. gadā Regulators izskatīja un pieņēma lēmumus par 2 strīdiem:

1. ▶ 2014. gada 19. februārī lēmumu, ar kuru tika izšķirts strīds par dabasgāzes apgādes komersanta atteikumu noslēgt līgumu par dabasgāzes piegādi objektā, kurā izveidojies parāds par iepriekš piegādāto dabasgāzi. Iesniedzējs lūdza Regulatoru izskatīt strīdu un uzlikt par pienākumu dabasgāzes apgādes komersantam noslēgt līgumu ar iesniedzēju. Regulators konstatēja, ka līgumu par dabasgāzes piegādi lūdza noslēgt objekta nomnieks, lai gan objekta īpašnieks nav veicis norēķinus par iepriekš piegādāto dabasgāzi. Regulators secināja, ka līdz brīdim, kad par objektam iepriekš piegādāto dabasgāzi netiks veikti norēķini, dabasgāzes apgādes komersantam nav pamata noslēgt līgumu ar objekta nomnieku (iesniedzēju). Ievērojot

minēto, Regulators noraidīja iesniedzēja prasību uzlikt par pienākumu dabasgāzes apgādes komersantam noslēgt līgumu par dabasgāzes piegādi objektam.

2. ▶ 2014. gada 30. aprīlī tika pieņemts lēmums, ar kuru tika izšķirts strīds starp elektronisko sakaru komersantu un galalietotāju. Strīds tika ierosināts, pamatojoties uz galalietotāja iesniegumu par to, ka elektronisko sakaru komersants nav pildījis elektronisko sakaru pakalpojuma līguma nosacījumus un tās sniegtajam pakalpojumam ir būtiski trūkumi. Galalietotājam Spānijā nozaga mobilo telefonu, no kura tika veikta krāpniecība, izmantojot numerāciju, un tas lietotājam radīja zaudējumus 2547 eiro (1790 latu) apmērā. Galalietotāja ieskatā šos zaudējumus varēja novērst, jo elektronisko sakaru komersantam ātrāk vajadzēja konstatēt, ka ir veikta krāpniecība, izmantojot numerāciju, kā arī piemērot kredītlimitu. Regulators nekonstatēja elektronisko sakaru komersanta darbībā elektronisko sakaru pakalpojuma līguma pārkāpumus, bet konstatēja, ka elektronisko sakaru komersants elektronisko sakaru pakalpojumu līgumā ir iekļāvis neskaidrus nosacījumus par kredītlimitu un līdzsavienojuma pakalpojuma pieslēgšanu bez līdzsavienojuma pakalpojuma sniegšanas atrunas līgumā.

7.4.

REGULATORA LĒMUMU PĀRSŪDZĪBA

Ikvienai ieinteresētai pusei, kura uzskata, ka Regulatora pieņemtais lēmums nav samērīgs un viņas intereses nav ievērotas, ir iespēja Regulatora pieņemto lēmumu apstrīdēt un pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā ar lūgumu to atcelt.

Administratīvā apgabaltiesa lietu izskata kā pirmās instances tiesa triju tiesnešu sastāvā. Tiesas spriedumu var pārsūdzēt, iesniedzot kasācijas sūdzību. Fakts, ka puse ir vērsusies tiesā un iesniegusi pieteikumu par Regulatora lēmuma atcelšanu, atzīšanu par spēku zaudējušu vai spēkā neesošu, neaptur šā lēmuma darbību.

Tiesas procesu rezultāti var tikt uzskatīti par zināmu Regulatora darbības kvalitātes rādītāju. 14 Regulatora darbības gadu laikā Augstākās tiesas Senāts ir pieņēmis 26 lēmumus. Pārsvārā gadījumu Augstākās tiesas Senāts Regulatora pieņemtos lēmumus nav atcēlis. Tikai divos gadījumos Senāts lēma par Regulatora lēmumu atcelšanu – tika atcelts Regulatora 2006. gadā pieņemtais lēmums par atteikumu noteikt jaunu elektroenerģijas realizācijas vidējo tarifu un tika atcelts Regulatora lēmums (Regulatora vēstule, kuru tiesa kvalificēja kā Regulatora lēmumu) par atteikumu noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu.

2014. gadā Regulators bija iesaistīts virknē tiesas procesu, no kuriem lielākā daļa ilgst vairākus gadus. No visiem par Regulatora pieņemtajiem lēmumiem ierosinātajiem tiesas procesiem 2014. gadā tika izbeigti 8 procesi, no kuriem 5 gadījumos tiesa atstāja spēkā Regulatora lēmumu (Rajona tiesa – 1,

Administratīvā apgabaltiesa – 1, Augstākā tiesa – 3) un 3 gadījumos lieta izbeigta juridiski formālu apsvērumu dēļ (Administratīvā apgabaltiesa – 2, Augstākā tiesa – 1):

- Enerģētikas nozarē AS “Latvenergo” saistīto lietotāju tarifu lieta un AST tarifu lieta. Abās lietās Augstākā Tiesa atteicās ierosināt kasācijas tiesvedību un apgabaltiesas spriedumi bija Regulatoram labvēlīgi.
- Ūdenssaimniecības nozarē civiltiesisks strīds par ūdenssaimniecības pakalpojumu līguma noslēgšanu. Puses strīdu turpina risināt vispārējās jurisdikcijas tiesā.
- Siltumenerģijas nozarē tiesa noraidīja pieteikumu par Regulatora lēmuma par AS “Rīgas siltums” tarifiem atcelšanu un tiesa noraidīja pieteikumu par pārsūdzētu Regulatora atbildi uz personas iesniegumu.
- Trīs lietas tiesā izbeigtas juridiski formālu apsvērumu dēļ – divas ūdenssaimniecības nozarē un viena siltumenerģijas nozarē.

2015. gadā dažādās stadijās turpināsies 62 tiesu procesi, no tiem enerģētikas nozarē – 51, siltumenerģijas nozarē – 5, ūdenssaimniecības nozarē – 2, bet elektronisko sakaru nozarē – 4 procesi.

7.5.

SADARBĪBA AR VALSTS PĀRVALDES INSTITŪCIJĀM

Regulators nav valsts politiku veidojoša institūcija. Vienaļikus Regulatora kompetence sabiedrisko pakalpojumu jautājumos ir atzīta un novērtēta, līdz ar to Regulatora kā eksperta vērtējumi un priekšlikumi tiek pieprasīti un ņemti vērā.

Nozīmīgāko sadarbības partneru izvērtēto tēmu loks ir plašs un daudzpusīgs:

- Ekonomikas ministrija – par Energoefektivitātes likumprojektu, Latvijas dabasgāzes tirgu, subsidētās elektroenerģijas nodokļa ieviešanu, Patērētāju ārpustiesas strīdu risināšanas likumprojektu, Regulas, ar ko izveido vadlīnijas jaudas sadalei un pārslodžu pārvaldībai, projektu, Īstenošanas regulu, REMIT, virzību uz indikātiVO valsts energoefektivitātes mērķi un valsts energoefektivitātes rīcības plānu 2014.-2016. gadam, publiskā elektroenerģijas tirgotāja darbības regulēšanu,
- Finanšu ministrija – par AST darbības finanšu stabilitātes nodrošināšanu, obligātā elektroenerģijas iepirkuma komponentes iekasēšanu,
- Satiksmes ministrija – par Pasta politikas pamatnostādņēm 2011.-2017. gadam, universālā pasta pakalpojuma saistību izpildes tīro izmaksu kompensēšanu, universālā pakalpojuma fonda vai cita finansēšanas un kompensācijas mehānisma izveides konceptuālo risinājumu, publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras maksas noteikšanu un pārvaldītāja finansēšanu, pārvadātāju licencēšanu un regulatīVO funkciju paplašināšanu, vienotā elektronisko sakaru

tirgus regulas projektu, Latvijas izplatījuma sakaru politikas izstrādi, elektronisko sakaru tīklu infrastruktūras kartēšanu,

- Tieslietu ministrija – par nozaru administratīVO pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas sistēmu,
- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija – par Nacionālo radiofrekvenču plānu un Nacionālo numerācijas plānu, ūdenssaimniecības pakalpojumu regulēšanu Ķekavas novada Lapieniku ciemā, ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu regulēšanu, atkritumu apsaimniekošanas jautājumiem,
- Konkurences padome – par atteikumu noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu,
- Patērētāju tiesību aizsardzības centrs – par publiskā mobilā interneta piekļuves pakalpojuma lietošanas iespējām, izmantojot 3G un 4G tehnoloģijas, cenu un tarifu iekļaušanu elektronisko sakaru pakalpojumu līgumos, tiesisko regulējumu elektroenerģijas tirdzniecībā, krāpniecību elektronisko sakaru nozarē.

Analogi iepriekšējiem gadiem notika regulāra Regulatora līdzdalība Saeimas komisiju, MK un MK komitejas sēdēs, kur tika iesniegti priekšlikumi, izskatot Regulatora kompetences jautājumus.

8.

STARPTAUTISKĀ
SADARBĪBA

8.1.

DALĪBA STARPTAUTISKAJĀS ORGANIZĀCIJĀS

2014. gadā, tāpat kā iepriekšējā pārskata periodā, Regulatora starptautiskās sadarbības dienaskārtību pamatā noteica ES iniciatīvas un tiesību akti.

Regulators pastāvīgi piedalījās BEREC, elektronisko sakaru Neatkarīgo regulatoru grupas (IRG), ACER, Eiropas Enerģētikas regulatoru padomes (CEER), Eiropas Pasta regulatoru grupas (ERGP), kā arī Neatkarīgo Dzelzceļa regulatoru grupas (IRG-Rail) darbā, lai īstenotu vienotu, saskaņotu tirgus nosacījumu ieviešanu regulējamās nozarēs un regulatoru pārrobežu sadarbību. Minētās regulatoru organizācijas arī aktīvi iesaistījās, komentējot ES iniciatīvas un tiesību aktu priekšlikumus, tostarp EK regulas priekšlikumu vienotā elektronisko sakaru tirgus izveidei un 4. Dzelzceļa paketi.

Enerģētikas nozares regulēšanā 2014. gadā Regulators aktīvi iesaistījās pasākumos, kas vērsti uz REMIT regulas ieviešanu, pārrobežu investīciju jeb tā saukto kopīgu interešu projektu saskaņošanu un vērtēšanu, reģionālo iniciatīvu procesu un dalību ACER rekomendāciju izstrādē. Elektronisko sakaru nozarē Regulators piedalījās diskusijās par digitālā vienotā tirgus stratēģiju, panāca būtisku progresu numerācijas krāpniecības jautājuma aktualizēšanā Eiropas līmenī, turpināja darbu, lai uzlabotu pārrobežu sadarbību un apmainītos ar pieredzi par tīklu neitralitāti, viesabonēšanu, pakalpojumu kvalitāti, tīklu infrastruktūras un tirgu analīzes jautājumiem. Pasta nozarē 2014. gads bija nozīmīgs ar to, ka Regulators analizēja 2013. gada 1. janvārī atvērtā brīvā tirgus darbības rezultātus. Dzelzceļa transporta jomā būtiski bija jautājumi, kas saistīti ar Direktīvas 2012/34/ES, ar ko izveido vienotu Eiropas dzelzceļa telpu, ieviešanu, kurī paredz regulatīvo funkciju paplašināšanu. Regulators aktīvi iesaistījās pirmās starptautiskās ūdenssaimniecības nozares regulatoru platformas izveidē, piedaloties

1. Pasaules Ūdenssaimniecības nozares regulatoru forumā un Eiropas Ūdenssaimniecības nozares regulatoru kontakttīklā (wAREG), kur Regulators iesaistījās regulēšanas ietvaru un tarifu struktūru salīdzinošajā analizē.

Tāpat Regulators turpināja darbu EK organizētajās darba grupās par dzelzceļa regulēšanas vispārējiem jautājumiem un ES noteikto pasažieru tiesību un pienākumu nodrošināšanas pārraudzību, starpinstitūciju darba grupās par elektrības un gāzes kopējo interešu projektiem, darba apspriedēs ar EK par tirgu analīzi, EK Komunikāciju komitejas (COCOM), Eiropas Elektronisko sakaru komitejas (ECC) un Eiropas pasta un telekomunikāciju administrāciju konferences (CEPT) darbā.

Nemot vērā regulēšanas jautājumu vispārējo un vienlaikus specifisko raksturu, Regulators pastāvīgi piedalās arī regulatoru un citu starptautisko organizāciju darbā ārpus ES ietvariem. 2014. gadā Regulators piedalījās Enerģētikas regulatoru reģionālajā asociācijā (ERRA), kur Regulators ir ievēlēts prezidijā, EapeReg, Starptautiskā telekomunikāciju savienībā (ITU), Pasaules pasta savienībā (UPU), Apvienoto Nāciju organizācijas Eiropas Ekonomiskajā komisijā (UNECE) un Florences Regulēšanas skolas (FSR) pasākumos. Atbalstot Latvijas iestāšanās procesu Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā (OECD), Regulators ir sadarbojies ar dažādām Latvijas iestādēm, sniedzot datus par regulēšanas jautājumiem, kā arī ar OECD, tostarp piedaloties OECD pētījumos "Applying Better Regulation in the Water Sector" un "Product Market Survey 2013".

8.2.

REĢIONĀLĀ
UN DIVPUSĒJĀ
SADARBĪBA

Reģionālā sadarbība konkrētos pārrobežu jautājumos ir pamats sekmīgai ES tiesību normu īstenošanai Eiropas mērogā.

Tā ikgadējā Baltijas Elektronisko sakaru un pasta regulatoru sanāsmē regulatori diskutēja par Direktīvas 2014/61/ES "Par pasākumiem ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu izvēršanas izmaksu samazināšanu" īstenošanu. Sanāsmē tās dalībnieki pievērsās investīciju veicināšanai platjoslā, universālā pasta pakalpojuma nodrošināšanai un citiem aktuāliem jautājumiem. Īpašu interesi izraisīja Regulatora pieredze frekvenču izsoļu organizēšanā.

Tāpat Regulators aktīvi piedalījās 18. Baltijas Elektroenerģijas tirgus dalībnieku forumā, kā arī organizēja 17. Baltijas Elektroenerģijas tirgus dalībnieku forumu, kurā Baltijas valstu un Somijas regulatori, trīs Baltijas valstu pārvades sistēmas operatori, citi elektroenerģijas tirgus dalībnieki, ACER, NPS un ministriju pārstāvji apsprieda pārslodžu vadību, risku mazināšanas instrumentu izmantošanu pārrobežu tirdzniecībā,

REMIT ieviešanu un virkni citu reģionam būtisku jautājumu.

Līdz ar REMIT ieviešanu Regulators pastāvīgi darbojas NPS Regulatoru padomē un darba grupās, kur vieni no svarīgākajiem ir elektroenerģijas vairumtirgus uzraudzības jautājumi Ziemeļvalstu un Baltijas reģionā.

No divpusējiem starptautiskās sadarbības projektiem īpaši jāatzīmē sadarbība TAIXE ietvaros ar Kosovas Republikas Telekomunikāciju regulatoru, kurš pēc Regulatora ieteiktās specifikācijas ir izveidojis pakalpojumu kvalitātes sistēmu balss telefonijai savā valstī. Savukārt enerģētikā Regulators ierosināja pievērsties elektroenerģijas pārvades infrastruktūras tehnisko standartu uzlabošanai un šajā jautājumā sadarbojās ar Igaunijas regulatoru.

95 9.1. TARIFU APRĒĶINĀŠANAS METODOLOĢIJA
97 9.2. TARIFU IZMAIŅAS

9.

PAKALPOJUMU TARIFI
UN TARIFU GRIESTI

Līdz ar pakāpenisku sabiedrisko pakalpojumu tirgu liberalizāciju arvien vairāk pakalpojumu cenu nosaka brīvais tirgus un samazinās regulēto tarifu īpatsvars.

► 2014. gadā elektroenerģijas nozarē regulēti ir pārvades un sadales pakalpojumu tarifi, izņēmums ir mājssaimniecības, kurām ir noteikti arī elektroenerģijas ražošanas un tirdzniecības tarifi. Ar 2015. gada 1. janvāri tirgus pilnībā tiek atvērts konkurencei, kā rezultātā elektroenerģijas cena mājssaimniecībām vairs nav regulēta, bet to nosaka tirgus piedāvājums. Regulators turpina noteikt pārvades un sadales pakalpojumu tarifus.

► Dabaszgāzes apgādes nozarē Regulators apstiprina dabaszgāzes pārvades, uzglabāšanas, sadales un tirdzniecības tarifus komersantam AS "Latvijas Gāze". Atšķirībā no siltumapgādes vai ūdenssaimniecības dabaszgāzes nozarē Eiropā tiek iedibināta brīvā tirdzniecība, tādējādi dabaszgāzes tirdzniecības pakalpojumu vairs neuzskata par dabīgo monopolu. AS "Latvijas Gāze" monopoltiesības dabaszgāzes apgādes nozarē ir nostiprinātas privatizācijas līgumā līdz 2017. gadam.

► Siltumenerģijas nozarē ir raksturīga augsta tirgus koncentrācija un siltumapgādes komersants ir dabīgais monopols, tādējādi Regulators nosaka siltumenerģijas ražošanas, pārvades, sadales un tirdzniecības tarifus. Regulators neregulē to komersantu darbību, kura iekārtu uzstādītā jauda ir mazāka par 1 MW un kopējais lietotājiem nodotais siltumenerģijas apjoms nepārsniedz

5000 MWh/gadā. ► Līdzīga situācija ir arī ūdenssaimniecības nozarē – Regulators nosaka ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu tarifus. Ja komersanta ūdenssaimniecības nozarē sniegtā pakalpojuma apjoms nepārsniedz 100 tūkst. m³ gadā, Regulators komersanta darbību neregulē.

► Atšķirīga situācija ir vērojama elektronisko sakaru nozarē, kur tirgus ir liberalizēts jau pirms dažiem gadiem, kā rezultātā elektronisko sakaru pakalpojumu gala tarifi regulēti vairs netiek, izņemot SIA "Lattelecom" sniegto fiksēto elektronisko sakaru pakalpojumu tarifus. SIA "Lattelecom" ir vienīgais komersants, kuram ir būtiska ietekme fiksēto elektronisko sakaru pakalpojumu mazumtirdzniecības tirgū un fiksēto elektronisko sakaru pakalpojumu vairumtirgū. Lai tirgū sekmētu konkurenci, Regulators nosaka starpsavienojumu un piekļuves (vairumtirdzniecības) tarifu augšējo robežu, kā arī uzrauga viesabonēšanas tarifu piemērošanu.

► Pasta nozarē Regulators nosaka tarifus tikai universālā pakalpojuma sniedzējam VAS "Latvijas Pasts", savukārt eksprespasta un kurjerpasta pakalpojumu sniegšana regulēta netiek.

► Atkritumu apglabāšanas jomā Regulators nosaka tarifus sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumam poligonā.

9.1.

TARIFU
APRĒĶINĀŠANAS
METODOLOĢIJA

Kārtību, kādā aprēķina un nosaka sabiedrisko pakalpojumu tarifus, nosaka tarifu aprēķināšanas metodika. Metodiku izstrādā un apstiprina Regulators. Tarifu aprēķināšanas metodoloģija balstās uz pamatprincipu balstīt tarifus tikai uz tām izmaksām, kas nepieciešamas efektīvai pakalpojumu sniegšanai.

Tarifu regulējums ir noteiks enerģētikas, elektronisko sakaru, ūdenssaimniecības un atkritumu apglabāšanas nozarēs. To, kādi tarifi ir regulējami un kādas metodikas Regulatoram ir jāizstrādā, nosaka likums "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" un minēto nozaru darbību reglamentējošie likumi. Metodiku vispārējo noteikumu un pamatprincipu vienotība ir viens no raksturīgākajiem piemēriem, kas vislabāk parāda daudznozaru Regulatora vienoto pieeju visām sabiedrisko pakalpojumu nozarēm, tostarp:

- tarifiem ir jāatbilst komersantu ekonomiski un tiesiski pamatotām izmaksām,
- nosakot tarifu, Regulatoram ir jāveic izmaksu un peļņas analīze un novērtējums,
- komersantam ir skaidri un nepārprotami jāatspoguļo izmaksas katram regulētajam pakalpojumam, iekļaujot tarifā tikai tos aktīvus un darbības, kas ir saistīti ar regulējamo pakalpojumu,
- komersantam ir jāpiemēro izmaksu attiecināšanas modelis,
- lai noteiktu kapitāla izmaksas, Regulators izmanto regulējamo aktīvu bāzi un kapitāla atdeves likmi, kas ir noteikta tā, lai neietekmētu uzņēmuma izvēli starp pašu kapitāla izmantošanu un aizņemto kapitālu. Pēc komersanta lūguma Regulators nosaka kapitāla atdeves likmi pirms tarifu projekta iesniegšanas.

Visas metodikas tiek regulāri pilnveidotas un atjaunotas atbilstoši izmaiņām normatīvajos aktos. 2014. gadā veiktas izmaiņas trīs tarifu aprēķināšanas metodikās.

- ► Grozījumi metodikā "Metodika maksas aprēķināšanai par publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu pārvadājumiem" stājās spēkā 2014. gada 1. aprīlī. Grozījumi metodikā veikti atbilstoši Dzelzceļa likuma prasībām, kas paredz jaunu vēsturiskā mantojuma dzelzceļa regulējumu. Saskaņā ar grozījumiem turpmāk šaursliežu dzelzceļa līnijas Gulbene-Alūksne infrastruktūras izmantošanas maksas aprēķinā jāņem vērā Valsts dzelzceļa administrācijas piešķirtā finansējuma apmērs.
- ► Februārī veiktie grozījumi metodikā "Elektroenerģijas pārvades sistēmas

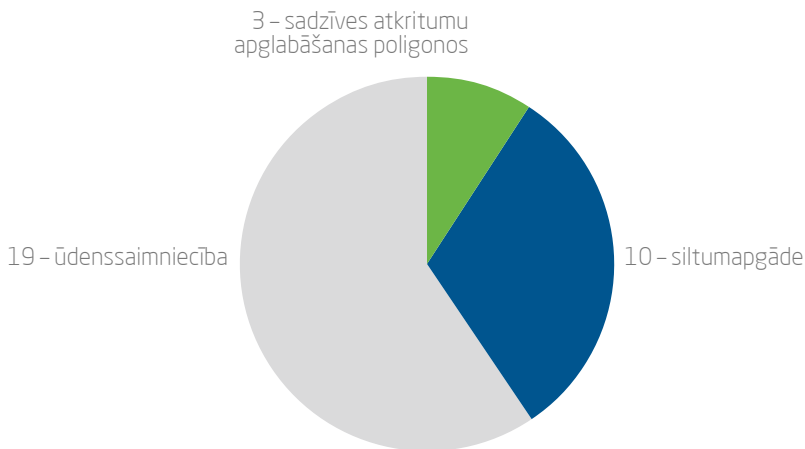
pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika" izdarīti atbilstoši izmaiņām Elektroenerģijas tirgus likumā un paredz turpmāk tarifu aprēķinā neiekļaut izmaksas, kas rodas no maksājumiem par garantēto maksu par stacijā uzstādīto elektrisko jaudu. Decembrī veiktie grozījumi metodikā precizē neplānotu faktoru ietekmes rezultātā piemērojamo izmaksu korekciju, dodot iespēju korekciju piemērot pakāpeniski vairāku gadu laikā, kā arī precizē komersanta apgrozījuma rentabilitātes noteikšanu. Saskaņā ar šo metodiku tiek noteikti pārvades sistēmas pakalpojumu tarifi.

- ► Sakarā ar dabasgāzes akcīzes komponentes noteikšanu janvārī veikti grozījumi metodikā "Koģenerācijas tarifu aprēķināšanas metodika". Grozījumi paredz dabasgāzes akcīzes komponentes aprēķināšanas kārtību.

9.2.

TARIFU
IZMAIŅAS

2014. gadā Regulators izvērtēja un apstiprināja 32 komersantu iesniegtos tarifu projektus siltumapgādes, ūdenssaimniecības un sadzīves atkritumu apglabāšanas nozarēs (sk. 34. attēlu).

34. attēls. 2014. gadā Regulatora apstiprinātie sabiedrisko pakalpojumu tarifi, skaits

►►► Tarifi elektroenerģijas un dabasgāzes nozarē pārskatīti netika. Enerģētikas nozares (elektroenerģija, siltumapgāde, dabasgāzes apgāde) pakalpojumu tarifi ir liels īpatsvars ir energoresursu tirgus cenām, kas raksturojas ar pastāvīgām, ne vienmēr likumsakarīgām un prognozējamām izmaiņām. Energoresursu tirgus cenu izmaiņu rezultātā mainījās lietotājiem piemērotie dabasgāzes apgādes tarifi, kā arī siltumenerģijas tarifi, ja siltumenerģijas ražošanā tiek izmantota dabasgāze. Komersantiem tarifi ir apstiprināti tabulas veidā noteiktam dabasgāzes tirdzniecības cenu diapazonam – mainoties dabasgāzes tirdzniecības cenai, attiecīgi mainās lietotājiem piemērojamais tarifs.

► Pārskata gadā arī pasta nozarē regulējamie tarifi netika pārskatīti un mainīti. Savukārt elektronisko sakaru nozarē tika pārskatītas un apstiprinātas savienojumu pabeigšanas maksas mobilajā un fiksētajā tīklā.

► Elektroenerģijas nozarē Regulators apstiprina elektroenerģijas sadales un pārvades tarifus un obligātā elektroenerģijas iepirkuma komponentes. Maksājumu par elektroenerģiju veido minētie elektroenerģijas sadales un pārvades pakalpojumu tarifi un obligātā iepirkuma komponentes (OIK), kā arī elektroenerģijas cena.

Elektroenerģijas cena regulēta netiek, un tā veidojas elektroenerģijas vairumtirdzniecības biržā NPS piedāvājuma un pieprasījuma rezultātā. Izņēmums ir mājtsaimniecības, kurām pārskata gadā elektroenerģijas tirgotājs AS "Latvenergo" piemēroja 2011. gadā noteiktos tarifus. "Starta" tarifs jeb maksa par pirmajām 1200 patērētājam kWh bija 11,64 eiro centi par kWh, ieskaitot pievienotās vērtības nodokli 21%, un maksa par nākamajām patērētājam kWh jeb "Pamata" tarifs – 15,54 eiro centi. Mājtsaimniecību maksājumā par elektroenerģiju pārskata gadā elektroenerģijas cena veidoja tikai 24%, savukārt komersantiem, kuri elektroenerģiju pērk brīvā tirgū, elektroenerģijas cena kopējā maksājumā par elektroenerģiju veidoja 40-50%.

2014. gadā pārvades tarifi pārskatīti netika, un AST piemēroja Regulatora 2012. gadā apstiprinātos pārvades sistēmas pakalpojumu diferencētos tarifus. Novembrī Regulators apstiprināja AST kapitāla atdeves likmi 7,4% apmērā, kas ir pamatā jauna tarifu projekta sagatavošanai. Decembra nogalē AST Regulatoram iesniedza jaunu elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu projektu, kas atkarībā no elektroietaišu pieslēguma vietas pārvades sistēmai paredz tarifa kāpumu robežās no 3% līdz 9%, savukārt maksas par pārvades jaudas uzturēšanu un attīstīšanu kāpums paredzēts no 1% līdz 5%.

Arī sadales sistēmas operatoru tarifi 2014. gadā pārskatīti netika. ST piemēroja Regulatora 2011. gadā apstiprinātos sadales sistēmas pakalpojumu tarifus.

Regulatora kompetencē ietilpst arī OIK apstiprināšana. OIK veidojas obligātā elektroenerģijas iepirkuma ietvaros, elektroenerģiju no atbalstāmajiem ražotājiem

iepērkot par paaugstinātu cenu, salīdzinājumā ar elektroenerģijas iepirkumu elektroenerģijas tirgū. OIK tiek pārskatīts reizi gadā. No 2014. gada 1. aprīļa Regulatora apstiprinātā OIK ir 0,02679 EUR/kWh – OIK enerģijai, kas ražota no atjaunojamiem energoresursiem 0,00942 EUR/kWh un OIK enerģijai, kas ražota koģenerācijā – 0,01737 EUR/kWh. Salīdzinot ar 2013. gadu, OIK saglabājās tajā pašā apmērā, tā kā 2014. gadā valsts budžetā bija paredzēta dotācija obligātā iepirkuma izmaksu daļas segšanai.

► Dabāsgāzes infrastruktūras pakalpojumu (pārvade, uzglabāšana, sadale) un tirdzniecības tarifus Regulators apstiprināja 2008. gadā. Dabāsgāzes tirdzniecības tarifi ir noteikti tabulas veidā, un, mainoties dabāsgāzes tirdzniecības cenai, kas atkarīga no naftas produktu cenas biržā, mainās arī dabāsgāzes tirdzniecības tarifs. Mājtsaimniecībām dabāsgāzes tirdzniecības tarifi var mainīties tikai 2 reizes gadā – no 1. janvāra un no 1. jūlija, savukārt pārējiem dabāsgāzes lietotājiem tie var mainīties katru mēnesi.

Dabāsgāzes tirdzniecības cena 2014. gadā turpināja pazemināties globālo dabāsgāzes cenu kontekstā. Vidējā svērtā dabāsgāzes tirdzniecības cena 2014. gadā bija 282,71 EUR/tūkst.nm³, kas ir par 11,3% zemāka, salīdzinot ar 2013. gadu (sk. 5. attēlu sadaļā 3.1. "Tautsaimniecības konteksts"). Dabāsgāzes tirdzniecības cenu samazināšanās pozitīvi ietekmēja arī tos siltumapgādes tarifus, kur siltumenerģija tiek ražota, izmantojot dabāsgāzi.

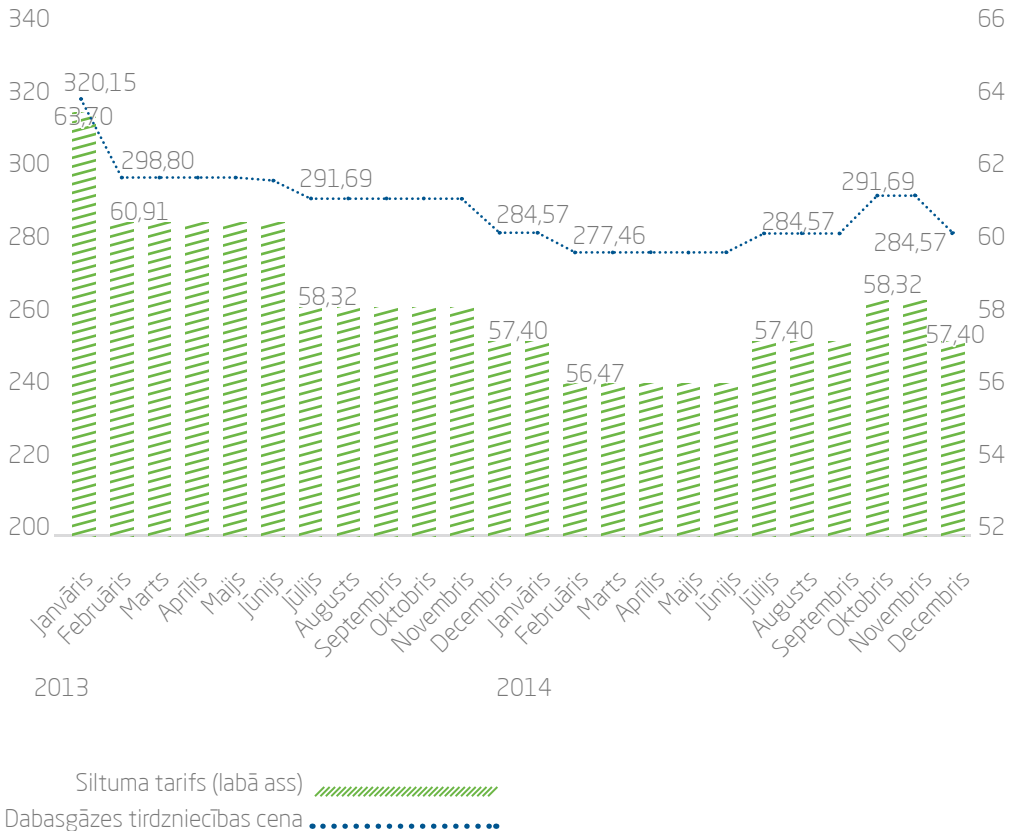
► Siltumapgādē Regulators nosaka siltumenerģija ražošanas, pārvades, sadales un tirdzniecības tarifus. 60% no regulētiem siltumapgādes komersantiem strādā ar Regulatora apstiprinātiem gala tarifiem, pārējie komersanti piemēro savulaik pašvaldību regulatoru apstiprinātos tarifus. Komersanti, kuru gala tarifi ir apstiprinājis Regulators, veido 93% no valsts siltuma tirgus apjoma vai 83% no siltuma tirgus apjoma, ja neieskaita AS "Rīgas Siltums" tirgus apjomu.

Vērtējot situāciju kopumā, var secināt, ka 2014. gads siltumapgādes tarifu jomā lietotājiem ir bijis labvēlīgs, jo tarifi samazinājās gan dabāsgāzes tirdzniecības cenu krituma rezultātā, gan pateicoties komersantu īstenotajiem iekārtu modernizācijas un energoefektivitātes pasākumiem, kuru rezultātā varēja samazināt tarifu. 2014. gadā Regulators siltumapgādes pakalpojumu tarifus apstiprināja 10 komersantiem.

► Visi apstiprinātie tarifi, izņemot Balvu pilsētas siltumapgādes tarifus, tika samazināti. Siltumapgādes pakalpojumu tarifs Balvu pilsētā pieauga sakarā ar to, ka iepriekš apstiprinātais tarifs nesedza sniegto pakalpojumu izmaksas.

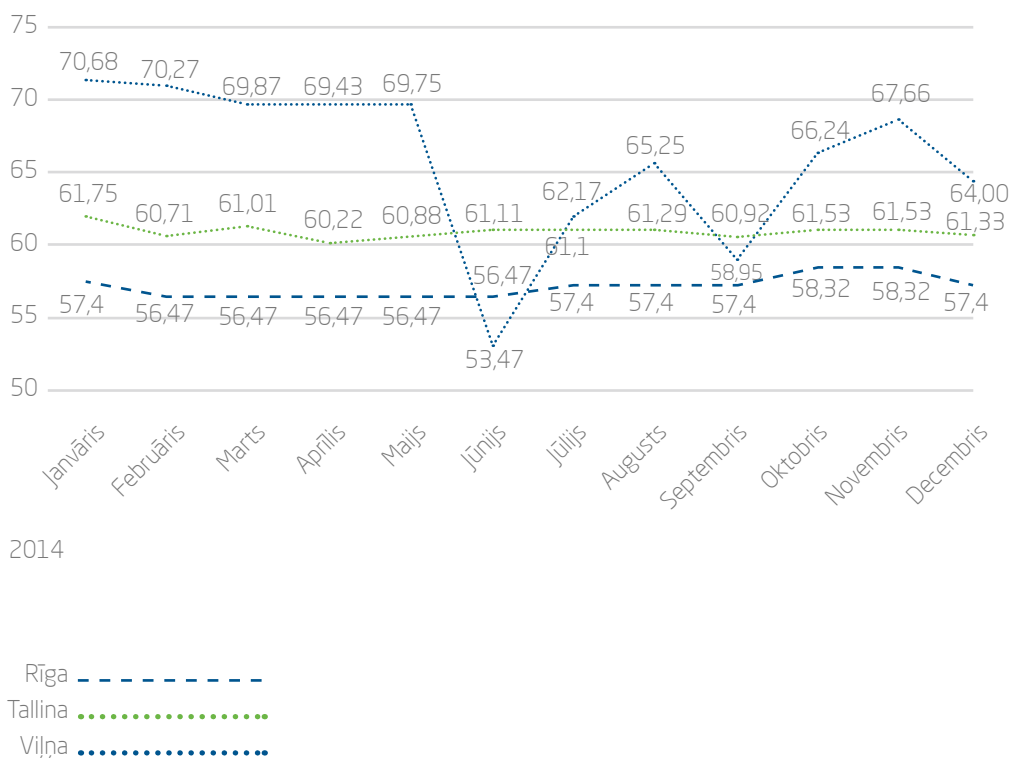
2014. gadā apstiprinātie tarifi kopumā nozīmē vairāk nekā 2 miljonus eiro gada izmaksu samazinājumu lietotājiem pie konstantām energoresursu cenām. 30% no šī ieguvuma ir tiešs Regulatora ieguldījums tikai pašā tarifu izskatīšanas procesa laikā, neskaitot iepriekš veikto konsultāciju un metodisko sadarbību ar komersantiem.

Līdzīgi kā elektroenerģijas un dabasgāzes apgādes nozarē, arī siltumapgādes nozarē energoresursu cenas būtiski ietekmē siltumenerģijas gala tarifu, jo 65% līdz 80% no siltumapgādes gala tarifa veido siltumenerģijas ražošanas tarifs. Kopumā siltumenerģijas tarifi atkarībā no dabasgāzes tirdzniecības cenas noteikti 30 regulētiem komersantiem. Mainoties dabasgāzes tirdzniecības cenai, mainās arī siltumenerģijas gala tarifs, kas šiem komersantiem jāpiemēro. Tostarp arī lielākais siltuma piegādātājs Latvijā AS "Rīgas Siltums" siltumenerģijas ražošanā izmanto dabasgāzi. 55% no regulēto komersantu gala lietotājiem nodotā siltuma apjoma sastāda šī komersanta lietotājiem nodotais apjoms. 35. attēlā atspoguļots, kā mainās AS "Rīgas Siltums" piemērotais siltumenerģijas tarifs atbilstoši dabasgāzes tirdzniecības cenai.

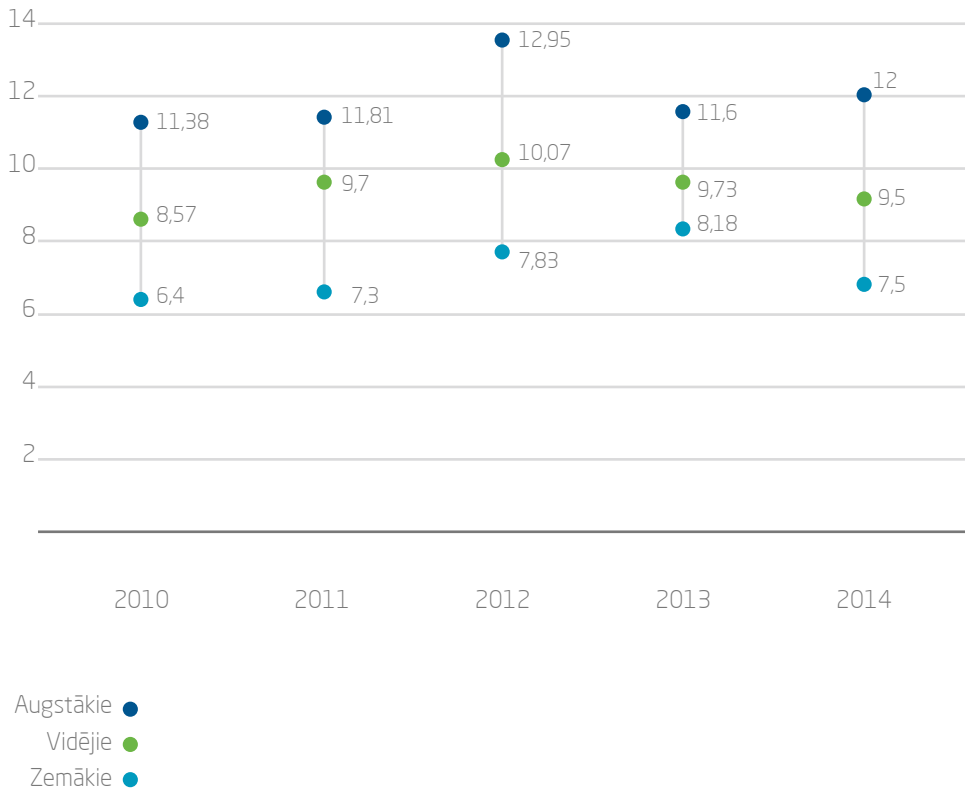
35. attēls. Dabasgāzes tirdzniecības cenas un AS "Rīgas Siltums" faktiski piemērotais tarifs 2013.-2014. gadā, EUR/MWh (bez PVN), EUR/ tūkst.nm³

► Salīdzinot Baltijas valstu galvaspilsētas, Rīgā ir viszemākie siltumenerģijas tarifi Baltijā (sk. 36. attēlu).

36. attēls. Siltumenerģijas tarifi Baltijas valstu galvaspilsētās 2014. gadā, EUR/MWh
Avots: Baltijas valstu regulatori

► 62% no regulētajiem komersantiem siltumenerģijas ražošanā vismaz daļēji izmanto šķeldu. Šķeldas cenas raksturojas ar lielu izkliedi atkarībā no kvalitātes, piegādes attāluma un valsts reģiona (sk. 37. attēlu), bet gadu griezumā – atkarībā no pieprasījuma apjoma un klimatiskajiem apstākļiem.

37. attēls. Šķeldas cenas Latvijā 2010.-2014. gadā, EUR/beramie m³

► Ūdenssaimniecības nozarē, kurā Regulators izvērtē un apstiprina tarifus kopš 2009. gada, pārskata gadā tarifi tika apstiprināti 19 komersantiem. Līdz ar ES līdzfinansēto ūdenssaimniecības projektu realizāciju un pakalpojumu kvalitātes pieauguma nodrošināšanu, kas līdztekus veicināja izmaksu kāpumu, šajā nozarē bija novērojams objektīvs tarifu paaugstinājums.

Kopējais ūdenssaimniecības lietotāju izdevumu pieaugums 2014. gadā bija 240 tūkstoši eiro. Vienlaikus jāuzsver, ka izmaksas par ūdenssaimniecības pakalpojumiem Latvijā veido nelielu daļu no kopējām māsaimniecības izmaksām.

► Atkritumu apglabāšanas nozarē, kurā Regulators apstiprina poligonos apglabājamo sadzīves atkritumu tarifu, 2013. un 2014. gadā poligoniem apstiprinātie tarifi ir robežās no 15,54 EUR/t līdz 28,44 EUR/t.

2014. gadā Regulators apstiprināja sadzīves atkritumu apglabāšanas tarifu poligonā "Janvāri", Talsu novadā, kuru apsaimnieko SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība "Piejūra"". Sadzīves atkritumu apglabāšanas tarifs noteikts 28,44 EUR/t. Tarifa projekta vērtēšanas gaitā, precizējot tarifu veidojošās izmaksas un aprēķiniem izmantotos atkritumu apjomus, salīdzinot ar sākotnēji Regulatoram iesniegto, tarifs tika samazināts par 2%. Poligonā "Janvāri" nonāk sadzīves atkritumi no Jūrmalas pilsētas, Engures, Kandavas, Jaunpils, Dundagas, Rojas, Mērsraga, Tukuma un Talsu novada.

Sadzīves atkritumu apglabāšanas tarifs poligonā ir tikai daļa no kopējās maksas par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, kuru maksā atkritumu radītāji. Kopējo maksu atkritumu radītājiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu nosaka pašvaldība, slēdzot līgumu ar izraudzīto atkritumu apsaimniekotāju savā administratīvajā teritorijā.

► Arī elektronisko sakaru nozarē Regulators īsteno administratīvi regulējošo cenu noteikšanas funkciju. Lai arī šodien mobilās balss telefonijas tirgū valda spraiga konkurence, mobilajiem operatoriem ar būtisku ietekmi tirgū pastāv iespēja noteikt augstāku maksu par ienākošajiem izsaukumiem savā tīklā tiem operatoriem, kuriem ir mazāks vai neliels lietotāju skaits. Lai veicinātu konkurenci un nepieļautu būtiskas ietekmes

izmantošanu, Regulators, balstoties uz tirgus analīzes datiem, nosaka komersantus ar būtisku ietekmi tirgū un apstiprina tiem savienojuma pabeigšanas individuālajos mobilajos tīklos tarifa augšējo robežu. Tas nozīmē, ka Regulators mobilajam operatoram ar būtisku ietekmi tirgū nosaka maksimālo tarifu, kādu var iekasēt no mobilo vai fiksēto sakaru operatoriem par viņu lietotāju veiktajiem izsaukumiem šī operatora lietotājiem.

2014. gada 19. martā Regulators pieņēma lēmumu par 34% samazināt starpoperatoru norēķinu tarifus mobilajā elektronisko sakaru tīklā. No 2014. gada 1. jūlija savienojuma pabeigšanas individuālajā publiskajā mobilajā telefonu tīklā tarifa augšējā robeža ir noteikta 0,0105 eiro par izsaukuma minūti, sniedzot lietotājiem iespēju saņemt elektronisko sakaru pakalpojumus par zemākām cenām. Lēmums vērsts uz mazo tirgus dalībnieku konkurētspējas stiprināšanu, veicinot konkurenci starp pakalpojumu sniedzējiem. Saskaņā ar EK apkopoto informāciju jau pašlaik Latvijā mobilo sakaru pakalpojumu tarifi ir trešie zemākie ES, pārsniedzot tikai Lietuvas un Rumānijas cenas.

Regulators savienojuma pabeigšanas tarifa augšējo robežu mobilajā telefonu tīklā aprēķinājis, balstoties uz efektīva komersanta izmaksām, kas noteiktas, izmantojot salīdzinošās novērtēšanas metodi. Šī metodika atbilst Latvijas tirgus situācijai un nacionālajiem apstākļiem. Nosakot tarifa augšējo robežu, Regulators ir vērtējis savienojuma pabeigšanas tarifus tajās ES dalībvalstīs, kas ir ieviesušas EK ieteikumam 2009/396/EK atbilstošus izmaksu aprēķināšanas modeļus un balsta savus tarifus uz efektīvām pakalpojuma sniegšanas izmaksām. Vidējais savienojuma pabeigšanas mobilajā tīklā tarifs šo valstu starpā ir 0,0105 eiro.

Līdzīgi Regulators nosaka izsaukumu pabeigšanas tarifu augšējo robežu fiksētajos sakaru tīklos. No 2014. gada 1. jūlija savienojuma pabeigšanas fiksētajā telefonu tīklā tarifa augšējā robeža ir noteikta 0,00083 eiro par izsaukumu un 0,00076 eiro par izsaukuma minūti, sniedzot fiksēto sakaru lietotājiem iespēju saņemt sakaru pakalpojumus par zemākām cenām. Lēmums pieņemts, lai tuvinātu savienojuma pabeigšanas tarifu efektīvām pakalpojuma sniegšanas izmaksām.

Nosakot tarifa augšējo robežu savienojuma pabeigšanai fiksētajā telefonu tīklā, Regulators ir vērtējis savienojuma pabeigšanas tarifus tajās ES dalībvalstīs, kas ir ieviesušas EK lēmumam 2009/396/EK atbilstošus izmaksu aprēķināšanas modeļus un balsta savus tarifus uz efektīvām pakalpojuma sniegšanas izmaksām, proti, Francija, Itālija, Īrija, Malta, Nīderlande, Bulgārija un Slovākija.

Atbilstoši EK lēmumam 2009/396/EK Regulators līdz 2014. gada 1. jūlijam bija noteicis

būtisku ietekmi un tarifu regulēšanas saistību savienojuma pabeigšanas tirgos 36 fiksēto sakaru komersantiem un 15 mobilo sakaru komersantiem. No 2014. gada 5. novembra būtiska ietekme savienojuma pabeigšanas tirgū un pienākums ievērot savienojuma pabeigšanas tarifu augšējo robežu atcelts 10 komersantiem, savukārt no 2014. gada 8. decembra pienākums ievērot tarifu augšējo robežu noteikts vēl 12 fiksēto sakaru komersantiem.

2014. gada 1. jūlijā stājās spēkā jauni viesabonēšanas tarifi publiskajos mobilo sakaru tīklos ES, kas nosaka zemāku maksimālo tarifu vērtību balss izsaukumiem, īsziņām un datu pārraidei (sk. 4. tabulu). Jauni tarifi stājās spēkā līdz ar ES Padomes pieņemto Regulu Nr.531/2012 par viesabonēšanu publiskajos mobilo sakaru tīklos ES.

Pakalpojums	Tarifs bez PVN	Tarifs ar PVN
Izejošā balss izsaukuma minūte	0,19	0,23
Ienākošā balss izsaukuma minūte	0,05	0,06
Īsziņa	0,06	0,07
Datu pārraides 1 megabaits	0,20	0,24

4. tabula. Viesabonēšanas tarifi publiskajos mobilajos sakaru tīklos, kas spēkā no 2014. gada 1. jūlija, EUR

No 2014. gada 1. jūlija mobilo sakaru operatori ir jānodrošina arī iespēja galalietotājiem izvēlēties alternatīva jeb cita viesabonēšanas pakalpojuma sniedzēja pakalpojumus. Šāda iespēja gan būs iespējama tikai tad, kad kāds no ārvalstu operatori būs noslēdzis pakalpojuma līgumu ar Latvijas operatori, par ko mobilo pakalpojumu operatori sniegs informāciju savās mājaslapās.

► Pasta nozarē Regulators apstiprina universālā pasta pakalpojuma tarifus. Šobrīd universālā pakalpojuma sniedzējs VAS "Latvijas Pasts" piemēro Regulatora 2008. gada 24. oktobrī apstiprinātos tarifus iekšzemes un starptautiskajiem pasta sūtījumiem.

106 10.1. VISPĀRĒJA PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA
108 10.2. PAKALPOJUMU KVALITĀTE
114 10.3. LIETOTĀJU IESNIEGUMI, SŪDZĪBAS

10.

PAKALPOJUMU LIETOTĀJU
AIZSARDZĪBA

10.1.

VISPĀRĒJA PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA

Pakalpojumu lietotāji ir ne tikai visieinteresētākie tirgus dalībnieki, bet arī visneaizsargātākie. Līdz ar to papildus interešu balansēšanai tiek veikti lietotāju aizsardzības pasākumi ar mērķi nodrošināt stabilu un nepārtrauktu kvalitatīvu sabiedrisko pakalpojumu pieejamību ne tikai šodien, bet arī vidējā un ilgtermiņā.

Lai sabiedriskie pakalpojumi būtu pieejami ikvienam, tostarp maznodrošinātajiem un reti apdzīvotu reģionu iedzīvotājiem, viens no valsts politikas nozīmīgākajiem instrumentiem ir universālais pakalpojums (UP). UP ir garantēta iespēja ikvienam nepārtraukti un uz nediskriminējošiem noteikumiem saņemt definētu sabiedrisko pakalpojumu kopu noteiktā kvalitātē par sociāli pieņemamu cenu. UP saistības Regulators ir noteicis elektronisko sakaru un pasta nozarēs.

► UP koncepts elektronisko sakaru nozarē ir vēsturiski senākais un tāpēc arī attīstītākais. Ar to saprot minimālo noteiktas kvalitātes elektronisko sakaru pakalpojumu apjomu, kas par pieņemamu cenu pieejams visiem esošajiem un potenciālajiem lietotājiem neatkarīgi no to ģeogrāfiskās atrašanās vietas.

Latvijā kopš 2003. gada universālo elektronisko sakaru pakalpojumu atbilstoši Regulatora lēmumam sniedz SIA "Lattelecom", kam ir piemērotas virkne UP saistības un pakalpojumu kvalitātes prasības ar konkrētiem parametriem. Pakalpojumu kvalitātes parametri un to vērtības ir noteiktas tādiem UP ietilpstošajiem elektronisko sakaru pakalpojumiem kā balss telefonijas

pakalpojums fiksētajā telefonu tīklā, bojājumu pieteikumu pieņemšanas dienesta 178 pakalpojums, kā arī visaptveroša telefona uzzīņu dienesta 1188 pakalpojums. Plašāk skatīt 10.2. sadaļu "Pakalpojumu kvalitāte".

Atbilstoši normatīvajiem aktiem 2014. gadā Regulators pēc komersanta iesniegtās informācijas analīzes apstiprināja, ka 2013. gadā UP saistību nodrošināšana komersantam ir radījusi zaudējumus 292 153 eiro apmērā, kas kompensējami no valsts budžeta. 2014. gadā no UP saistībām tika izslēgta prasība nodrošināt taksofonu pakalpojumus, ņemot vērā tehnoloģiju attīstību un mobilo telefonu popularitāti.

► Pasta nozarē UP sniegšanas saistības ir piemērotas vēsturiskajam monopolam VAS "Latvijas Pasts". Lai arī tika paredzēts, ka Regulators 2014. gadā izvēlas universālā pasta pakalpojuma sniedzēju konkursa kārtībā, 2014. gada 5. jūnija grozījumi Pasta likumā noteica, ka konkurss netiek rīkots un Regulators pagarina universālā pasta pakalpojuma saistības uz pieciem gadiem VAS "Latvijas Pasts". Tādējādi universālā pakalpojuma ietvaros līdz 2019. gada 31. decembrim VAS "Latvijas Pasts"

pienākums ir nogādāt vēstules, pakas un abonēto presi uz jebkuru adresi Latvijā par Regulatora noteiktajiem tarifiem.

UP saistībās iekļaujamo iekšzemes un pārrobežu pasta paku svars, izņemot no citām ES valstīm saņemtās, ir noteikts līdz 10 kilogramiem.

Atbilstoši Regulatora noteiktajām UP kvalitātes prasībām VAS "Latvijas Pasts" jānodrošina 618 pasta pakalpojumu sniegšanas vietas un 1063 vēstuļu kastītes.

► Elektroenerģijas nozarē UP darbību reglamentē Elektroenerģijas tirgus likums. Ja elektroenerģijas ražotāji, tirgotāji un sadales sistēmas operatori, kuru sadales tīkliem pieslēgti mazāk par simt tūkstošiem lietotāju, piedāvā elektroenerģiju mājāsaimniecībām, tad saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likumu tiem ir arī pienākums izstrādāt UP piedāvājumu. UP nosacījumi ir noteikti MK 2014. gada 21. janvāra noteikumos "Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi" un tam ir jāsaturs šādas pazīmes:

- elektroenerģijas tirdzniecības periods ir 12 mēneši,

- elektroenerģijas cena ir noteikta visam periodam un tā ir nemainīga visa perioda laikā,
- lietotājam ir tiesība atteikties no UP pirms elektroenerģijas tirdzniecības perioda beigām bez līguma pirmstermiņa laušanas maksas piemērošanas.

Saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likumu galalietotāji, kuriem nav spēkā esoša elektroenerģijas tirdzniecības vai balansēšanas pakalpojuma līguma ar kādu no elektroenerģijas tirgotājiem un kuri nesaņem UP, ir tiesīgi saņemt elektroenerģiju pēdējās garantētās piegādes ietvaros. Pēdējo garantēto piegādi galalietotājiem nodrošina sistēmas operators vai sistēmas operatora izraudzīts elektroenerģijas tirgotājs saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likumā noteikto kārtību. Pēdējās garantētās piegādes komersantiem ietvaros elektroenerģiju 2014. gada decembrī saņēma 20% lietotāju.

Sadales sistēmas operatoru licenču nosacījumi paredz obligātu elektroenerģijas piegādi ikvienam operatora darbības zonā esošajam lietotājam, ievērojot attiecīgos normatīvos nosacījumus.

10.2.

PAKALPOJUMU KVALITĀTE

Pakalpojumu kvalitāte kā komplekss jēdziens ir viens no lietotāju aizsardzības stūrakmeņiem.

Tas ietver visus pakalpojuma sniegšanas aspektus:

- pakalpojumu piegādi, lietotāju pieslēgumus,
- komersanta rīcības atbilstību līgumiem ar lietotājiem,
- pakalpojumu tarifu, uzskaiti, norēķinus,
- pakalpojumu tehnisko kvalitāti.

► Elektroenerģijas nozarē regulārus publisko elektroapgādes tīklu sprieguma raksturlielumu mērījumus ar mērķi uzraudzīt to atbilstību standartam LVS EN 50160:2010 "Publisko elektroapgādes tīklu sprieguma raksturlielumi" Regulators uzsāka veikt 2013. gadā. Pārskata periodā Regulators veica 52 mērījumus pilsētās un lauku apvidos, sadarbībā ar sistēmas operatora personālu prioritāri izvēloties zemsprieguma tīklos potenciāli kritiskās kvalitātes vietas. Neatbilstības standartā noteiktajiem elektroenerģijas piegādes kvalitātes un elektroapgādes tīklu sprieguma raksturlielumiem konstatētas 44 gadījumos jeb 85% veikto mērījumu. Visbiežāk konstatēta neatbilstība raksturlielumam "Mirgoņa" (43 gadījumi), kā arī harmoniskie kropļojumi atsevišķām harmonikām (19 gadījumos). Ņemot vērā Regulatora izvēlēto taktiku – pārbaudīt tās elektroapgādes tīklu vietas, kurās ir augsts kritiskas kvalitātes risks, gada mērījumu statistiku nevar vispārināti un viennozīmīgi attiecināt uz elektroenerģijas piegādes kvalitāti Latvijā kopumā. Mērījumus Regulators veic atbilstoši standartā norādītajai metodei vienu nedēļu, un jebkura parametra neatbilstība standartam nozīmē kopējo mērījuma neatbilstību.

Viens no vissvarīgākajiem parametriem – barošanas sprieguma frekvence – pilnībā atbilst Standartam, un galvenā problēma ir pazemināts spriegums un sprieguma svārstības, kam nomināli jābūt 230V.

Virknē mērījumu vietu, īpaši lauku apvidos, tam par iemeslu ir garās elektroapgādes līnijas, kas izbūvētas pagājušā gadsimta 70-tajos gados un bija projektētas nelielām slodzēm (~1kW), kas tajos laikos bija pietiekami, savukārt mūsdienu elektroiekārtu jaudām šo līniju vadu šķēsgriezums ir nepietiekams. Praktiski visos mērījumos reģistrētas sprieguma svārstās 40-50 V robežās, kas formāli atbilst standartā noteiktajam diapazonam +10/-15%. Tomēr šīs svārstības kopā ar īslaicīgo trieciena slodžu radītajām sprieguma svārstībām ir iemesls mirgoņai, kas rada diskomfortu redzes uztverei. Mirgoņa ir visbiežāk fiksētā neatbilstība standarta prasībām. Jāatzīmē, ka mirgoņa visvairāk izjūtama, lietojot kvēlspuldzes, kas vairumā mājsaimniecību jau tiek aizstātas ar ekonomiskajām vai LED spuldzēm, kurām šādas sprieguma svārstības neietekmē gaismas atdevi. Uz citām elektroietaisēm būtisku iespaidu mirgoņa neatstāj.

Visos neatbilstības gadījumos sadales sistēmu operatori ir iesnieguši Regulatoram rīcības plānu neatbilstību novēršanai. Piecos gadījumos neatbilstības novērstas jau 2014. gadā. 3 gadījumos neatbilstības plānots novērst 2015. gadā. Pārējie objekti iekļauti neatbilstošas sprieguma kvalitātes investīciju objektu sarakstā.

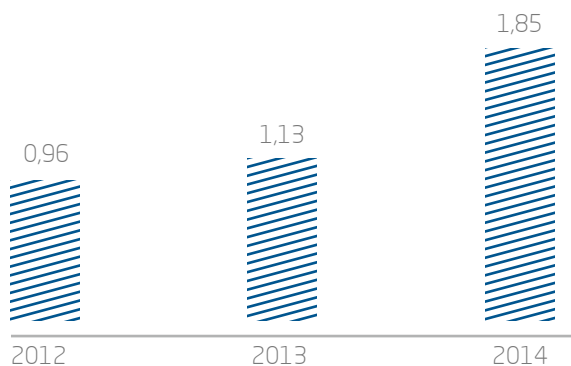
Lietotājiem, kuri saņem kvalitātes prasībām neatbilstošu elektroenerģijas pakalpojumu, ir tiesības pieteikties pazeminātam sadales pakalpojuma tarifam. 2014. gadā pazemināts sadales pakalpojuma tarifs piemērots 38 lietotājiem. Šis ir tikai viens no uzskatāmiem piemēriem, kas norāda uz nepieciešamību veikt pakalpojumu kvalitātes uzraudzību regulējamās nozarēs Latvijā.

► Izvērtējot pakalpojumu kvalitāti regulējamās nozarēs, īpaši jāatzīmē elektronisko sakaru joma. Latvija jau vairākus gadus ir pasaules līdervalstu vidū pēc lietotājiem pieejamiem vidējiem mobilā un fiksētā interneta ātrumiem, ko apliecina arī kompānijas “Ookla” pētījumi⁵. Lai šādas kvalitātes līmeni noturētu, Regulators rūpīgi seko visiem elektronisko sakaru nozares regulējamo pakalpojumu kvalitātes aspektiem, nosaka pakalpojumu kvalitātes parametrus, to vērtības un veic mērījumus, lai pārliecinātos, vai elektronisko sakaru pakalpojumiem izvirzītās kvalitātes prasības tiek ievērotas.

PAKALPOJUMU KVALITĀTE FIKSĒTajā TELEFONU TĪKLĀ

Izvērtējot balss telefonijas pakalpojuma kvalitāti fiksētajā telefonu tīklā, Regulators analizē tādus parametrus kā nesekmīgo savienojumu koeficientu, vidējo savienošanas laiku un vidējo runas pārraides kvalitāti. Apkopojot balss telefonijas pakalpojuma mērījumu rezultātus, vērojams, ka atsevišķu parametru rādītāju, piemēram, nesekmīgo savienojumu koeficients, runas pārraides kvalitāte, vērtības SIA “Lattelecom” fiksētajā telefonu tīklā pēdējo gadu laikā ir saglabājušās nemainīgi labā kvalitātē.

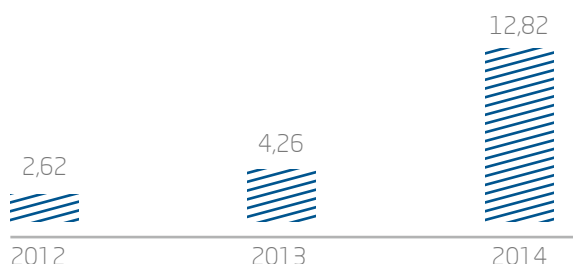
Regulators 2014. gadā veica mērījumus, izvēloties gan pieslēgumus ar POTS tehnoloģisko risinājumu, gan pieslēgumus ar IMS tehnoloģiju. Veicot savienošanas laika mērījumus pieslēgumiem ar IMS tehnoloģiju, konstatēts, ka SIA “Lattelecom” sniegtā balss telefonijas pakalpojuma savienošanas laiks ir palielinājies līdz 6–8 sekundēm, salīdzinot ar rezultātiem, kas iegūti, veicot mērījumus pieslēgumiem ar POTS tehnoloģiju, kur šis laiks ir 1–2 sekundes. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, vidējais savienošanas laiks iepriekš minētās tehnoloģijas maiņas dēļ ir būtiski palielinājies, ar tendenci tuvināties UP kvalitātes prasībās noteiktajai vērtības robežai – 1,9 sekundes (sk. 38. attēlu).

38. attēls. Vidējais savienošanas laiks SIA “Lattelecom” fiksētajā telefonu tīklā 2012.-2014. gadā, sekundes

⁵<http://explorer.netindex.com/maps>

► Savukārt izvērtējot bojājumu pieteikumu pieņemšanas dienesta un telefona uzziņu dienesta pakalpojumu kvalitāti, Regulators nosaka tādus parametrus kā vidējais atbildes laiks uz izsaukumu, kā arī 20 sekunžu laikā atbildēto izsaukumu skaits. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem pārskata gadā ir palielinājies SIA "Lattelecom" telefona uzziņu dienesta 1188 pakalpojuma vidējais atbildes laiks, un tā vērtība neatbilst UP kvalitātes prasībās noteiktajai parametra vērtības robežai, kas ir 10 sekundes (sk. 39. attēlu). Savukārt bojājumu pieteikumu pieņemšanas dienesta 178 pakalpojuma atsevišķu rādītāju neatbilstības ir pavisam nelielas un saglabājušās iepriekšējā līmenī. Regulators turpinās analizēt konstatētas būtiskākas neatbilstības, un kopā ar UP sniedzēju tiks risināts jautājumus par neatbilstību novēršanu.

39. attēls. Uzziņu dienesta 1188 pakalpojuma vidējais atbildes laiks 2012.-2014. gadā, sekundes

PAKALPOJUMU KVALITĀTE MOBILAJĀ TELEFONU TĪKLĀ

Līdzīgi kā citus gadus Regulators 2014. gadā veica pakalpojumu kvalitātes mērījumus mobilo elektronisko sakaru komersantu tīklos. Balss telefonijas pakalpojuma kvalitāte kopumā vērtējama kā ļoti laba vietās, kur nodrošināts stabils mobilā telefonu tīkla pārklājums. Komersantu mobilajos telefonu tīklos savstarpējā salīdzinājumā vērojamas vien nelielas atšķirības balss telefonijas pakalpojuma kvalitātes rādītāju nodrošināšanā, kas liecina par līdzvērtīgu pakalpojuma kvalitātes līmeni visu komersantu

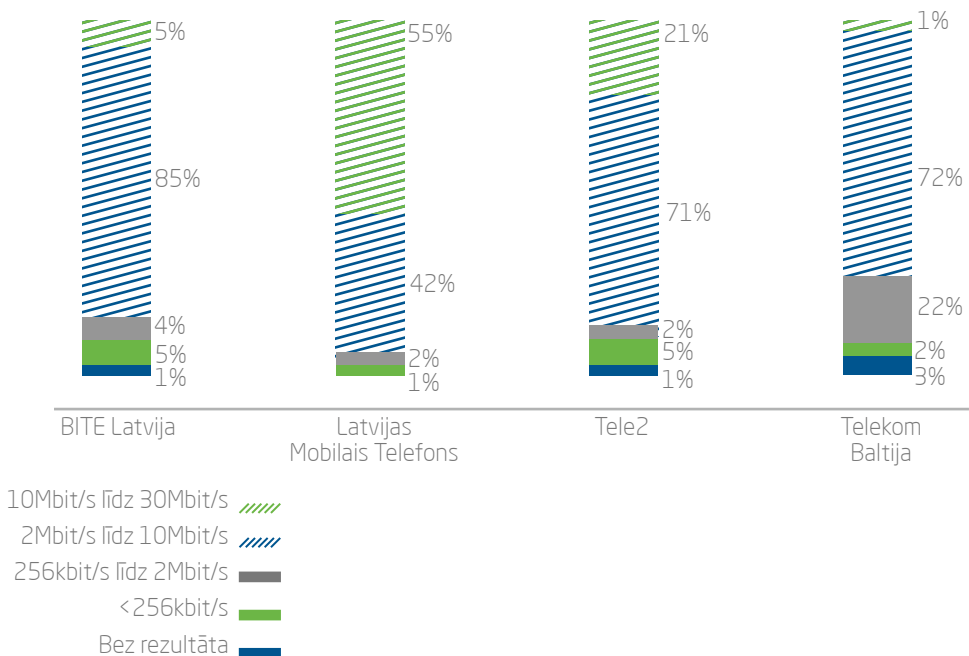
sniegtajam balss telefonijas pakalpojumam. Arī salīdzinot balss telefonijas pakalpojuma kvalitātes rādītājus starp mobilajos telefonu tīklos izmantotām tehnoloģijām GSM/2G un UMTS/3G, vērojamas vien nelielas atšķirības.

Vienlaikus īsziņu pakalpojuma kvalitātes rādītāji ir saglabājušies nevainojami. Turklāt, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, īsziņu piegādes laiks ir saglabājies praktiski nemainīgs, vidējā piegādes laika vērtību atšķirībai svārstoties aptuveni vienas sekundes ietvaros. Tas liecina par stabilu un nevainojamu īsziņu pakalpojuma darbību komersantu mobilajos telefonu tīklos.

INTERNETA PIEKĻUVES PAKALPOJUMA KVALITĀTE

Regulators lielu uzmanību pievērš arī interneta piekļuves pakalpojuma kvalitātes uzraudzībai. Interneta piekļuves pakalpojuma kvalitātes mērījumi tiek veikti dažādās brīvi izvēlētās ģeogrāfiskās vietās, iespējami vienmērīgi aptverot visu Latvijas teritoriju, vienlaikus 4 mobilo operatoru - SIA "Bite Latvija", "Latvijas Mobilais Telefons" SIA, SIA "Tele2" un SIA "Telekom Baltija" - mobilajos tīklos. Interneta pakalpojuma kvalitātes mērījumos Regulators nosaka tādus parametrus kā pieslēguma ātrums (lejupielādes un augšupielādes), latentums, trīce un pakešu zuduma koeficients.

Lai arī mobilo sakaru operatori veic nozīmīgus ieguldījumus, nodrošinot augstāku interneta pakalpojuma pieslēguma ātrumu pieejamību aizvien plašākam lietotāju lokam, izvērtējot interneta pakalpojuma pieslēguma ātrumu SIA "BITE Latvija", "Latvijas Mobilais Telefons" SIA, SIA "Tele2" un AS "Telekom Baltija" mobilajos tīklos dažādās Latvijas apdzīvotajās vietās, joprojām vērojamas atšķirības interneta pakalpojuma saņemšanas iespējās (sk. 40. attēlu).

40. attēls. Lejuplādes ātruma 2014. gada mērījumu rezultātu procentuālais sadalījums Latvijas teritorijā

► SIA "BITE Latvija" un AS "Telekom Baltija" sniegtā interneta pakalpojuma pieslēguma ātruma diapazons ir salīdzinoši vienmērīgs gan Rīgā, gan arī pārējā Latvijas teritorijā, nodrošinot līdzvērtīgas pakalpojuma saņemšanas iespējas vairākumā vietu, kur pieejams mobilā elektroniskā sakaru tīkla pārklājums. Vienlaikus apskatot mērījumu rezultātus "Latvijas Mobilais Telefons" SIA un SIA "Tele2" mobilajos elektronisko sakaru tīklos, novērojamas lielas atšķirības starp lietotājiem pieejamajiem pieslēguma ātrumiem dažādās vietās, kas skaidrojams ar 4G datu pārraides tehnoloģiju pakāpenisku ieviešanu un augstākiem interneta pieslēguma ātruma rādītājiem. Līdz ar 4G datu pārraides tehnoloģijas attīstību lietotājiem ir iespēja saņemt interneta pakalpojuma pieslēguma ātrumu vidēji līdz 20 megabitiem sekundē, tomēr jāņem vērā, ka pie jebkuras datu pārraides tehnoloģijas mobilajā elektronisko sakaru tīklā ir iespējami ievērojami pieslēguma ātruma vērtību kritumi, piemēram, vienlaicīgi daudzu mobilā interneta pakalpojuma lietotāju radītas noslodzes dēļ.

4G datu pārraides tehnoloģijas strauja izaugsme īpaši ir vērojama Rīgā. 2014. gadā, veicot interneta pakalpojuma mērījumus "Latvijas Mobilais Telefons" SIA elektronisko sakaru tīklā, 4G tehnoloģijas pārklājums fiksēts visās izvēlētajās mērījumu vietās Rīgā. Savukārt SIA "Tele2" 4G tehnoloģijas pārklājums Rīgā fiksēts 60% gadījumu no visām izvēlētajām vietām Rīgā.

Veicot interneta piekļuves pakalpojuma kvalitātes diennakts mērījumus, Regulators iegūst informāciju par pieslēguma ātrumu izmaiņu dinamiku konkrētā vietā, kas kopumā raksturo arī interneta pakalpojuma nodrošināšanas iespējas mobilā elektronisko sakaru tīklā atkarībā no noslodzes intensitātes dažādos laika momentos. Analizējot mērījumos iegūtos datus, vērojams, ka vietās, kur mobilā elektronisko sakaru tīkla resursi ir nepietiekami konkrētam lietotāju skaitam vai interneta resursu izmantošanas intensitātei, ātruma vērtības dažādos diennakts laikos ir izteikti dažādas, sasniedzot līdz pat 80% starpību starp augstāko un zemāko lejupielādes ātruma robežu. Lietotājam tas nozīmē, ka pieslēguma ātruma vērtības krituma brīdī vai laika periodā saņemtā interneta pakalpojumu kvalitāte ir ar būtisku atšķirību no saņemtās pakalpojuma kvalitātes tajos laika periodos, kad lietotāju kopējā aktivitāte ir zema.

Interneta pakalpojuma kvalitāti kopumā nosaka daudzu faktoru savstarpēja mijiedarbība, tajā skaitā iepriekš minēto kvalitātes parametru rādītāju vērtības, turklāt mobilajā elektronisko sakaru tīklā papildu resursu pieejamībai dažādos elektronisko sakaru tīkla posmos un segmentos jāņem vērā radioviļņu izplatīšanās fizikālās īpatnības. Šos un vēl citus nosacījumus mobilo tīklu operatori ņem vērā, plānojot un attīstot savus elektronisko sakaru tīklus, šobrīd īpaši investējot 4G tehnoloģiju attīstīšanai, kas gan dažādu operatoru lietotājiem pieejamas ar atšķirīgu teritoriālo pārklājumu.

► Pasta nozarē Regulators veic universālā pasta pakalpojuma kvalitātes pārbaudes. 2014. gadā, pārbaudot VAS "Latvijas Pasts" 23 pakalpojumu sniegšanas vietās pieejamo informāciju par universālā pasta pakalpojumu klāstu un tarifiem, kā arī informāciju par pasta pakalpojumu sniegšanas vietu darba laiku, pārkāpumi netika konstatēti. Atbilstoši Regulatora noteiktajām UP saistībām Latvijas teritorijā darbojās VAS "Latvijas Pasts" 618 pasta pakalpojumu sniegšanas vietas un 1063 vēstuļu kastītes.

2014. gadā Regulators veica B klases vienkāršās vēstules kvalitātes mērījumus, pārlicinoties, vai tiek ievērots noteiktais kvalitātes parametrs, proti, vienkāršo vēstuļu pārsūtīšanas laiks darba dienās. Saskaņā ar Regulatora noteiktajām saistību kvalitātes prasībām B klases vienkāršās vēstuļu korespondences sūtījums jāpārsūta 3 darba dienu laikā, neskaitot darba dienu, kad sūtījums nodots pasta tīkla piekļuves punktā vai ievietots vēstuļu kastītē (līdz vēstuļu kastītes pēdējās tukšošanas reizes laikam). Šajā noteiktajā termiņā komersantam jāpiegādā vismaz 98% no visiem B klases vienkāršās vēstuļu korespondences sūtījumiem.

2014. gadā, nosūtot 1000 kontroles vēstules, adresātiem noteiktajā termiņā tika piegādāti 99,4% no visiem sūtījumiem, tādējādi var secināt, ka VAS "Latvijas Pasts" sniegtais universālā pasta pakalpojums atbilst izvirzītajām kvalitātes prasībām.

2014. gadā VAS "Latvijas Pasts" nodrošināja neatkarīgus A klases vēstuļu korespondences sūtījumu kvalitātes mērījumus atbilstoši standarta LVS NE 13850+A1:2007 "Pasta pakalpojumi. Pakalpojumu kvalitāte. Prioritāro un pirmās klases sūtījumu pārsūtīšanas laika "no gala līdz galam" mērīšana" prasībām. Saskaņā ar VAS "Latvijas Pasts" audita rezultātiem nākamajā darba dienā adresātiem piegādāti 90,8% no visiem iekšzemes A klases vienkāršo vēstuļu sūtījumiem, kas atbilst standartā izvirzītajām kvalitātes prasībām.

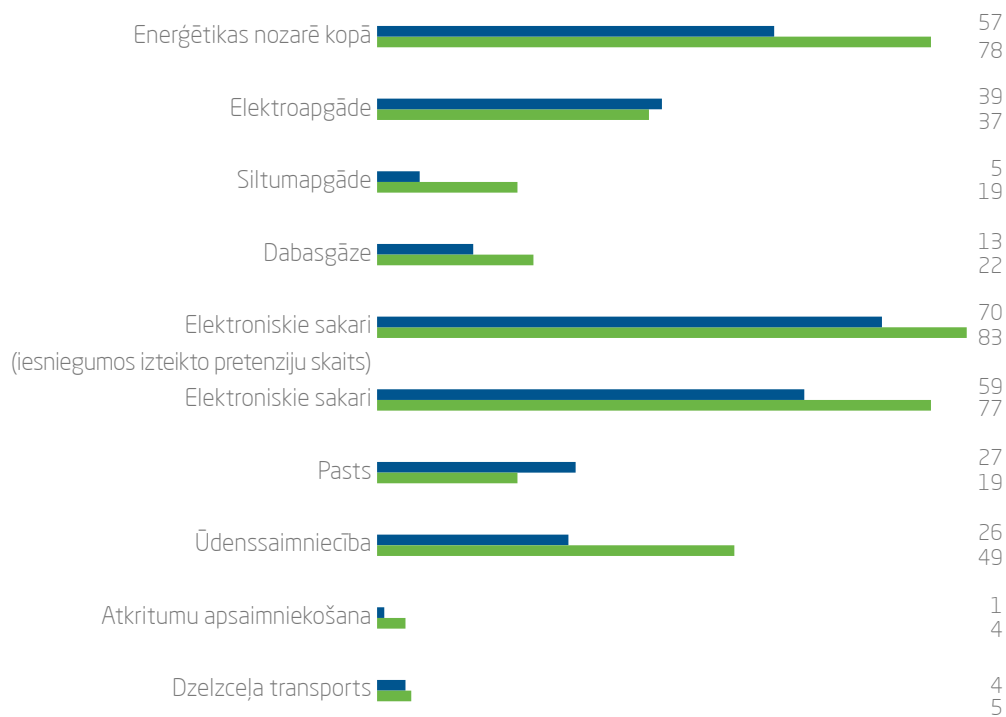
► Ūdenssaimniecības nozarē sniegto pakalpojumu kvalitātes uzraudzība un ūdens kvalitātes atbilstības normatīvo aktu prasībām kontrole ir Veselības inspekcijas kompetencē, ko nosaka MK 2003. gada 29. aprīļa noteikumi "Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība". Regulators, veicot komersantu pārbaudes, pārliecinās, vai komersantam ir dzeramā ūdens monitoringa programmas, kāda ir to izpilde, vai ir noslēgti līgumi ar laboratorijām ūdens kvalitātes pārbaudei.

10.3.

LIETOTĀJU
IESNIEGUMI,
SŪDZĪBAS

Viena no Regulatora funkcijām ir sabiedrisko pakalpojumu lietotāju sūdzību izskatīšana. Atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai vispirms sabiedrisko pakalpojumu lietotāji ar savu sūdzību vēršas pie sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja un tajos gadījumos, kad pakalpojuma sniedzēja atbilde neapmierina, pakalpojumu lietotājs iesniedz sūdzību Regulatoram.

2014. gadā Regulatorā tika iesniegti 174 iesniegumi, kuros izteiktas pretenzijas par sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju rīcību, sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti, piemērotajiem tarifiem, norēķiniem u.c. jautājumiem, tostarp jautājumiem, kas nav Regulatora kompetencē. Elektronisko sakaru nozarē raksturīgi, ka vienā iesniegumā tiek izteiktas vairākas pretenzijas par dažādiem pakalpojumu sniedzējiem, kā rezultātā 2014. gadā 59 saņemtajos iesniegumos izteiktas 70 pretenzijas jeb sūdzības, tādējādi var uzskatīt, ka 2014. gadā Regulatorā tika iesniegtas 185 sūdzības. Salīdzinot ar 2013. gadu, pārskata gadā Regulators saņēma par 58 iesniegumiem un 53 sūdzībām mazāk, ko var skaidrot ar to, ka komersantu sadarbība ar lietotājiem uzlabojas un liela daļa sūdzību tiek atrisināta bez Regulatora starpniecības. Saņemto iesniegumu skaits pa nozarēm atspoguļots 41. attēlā.

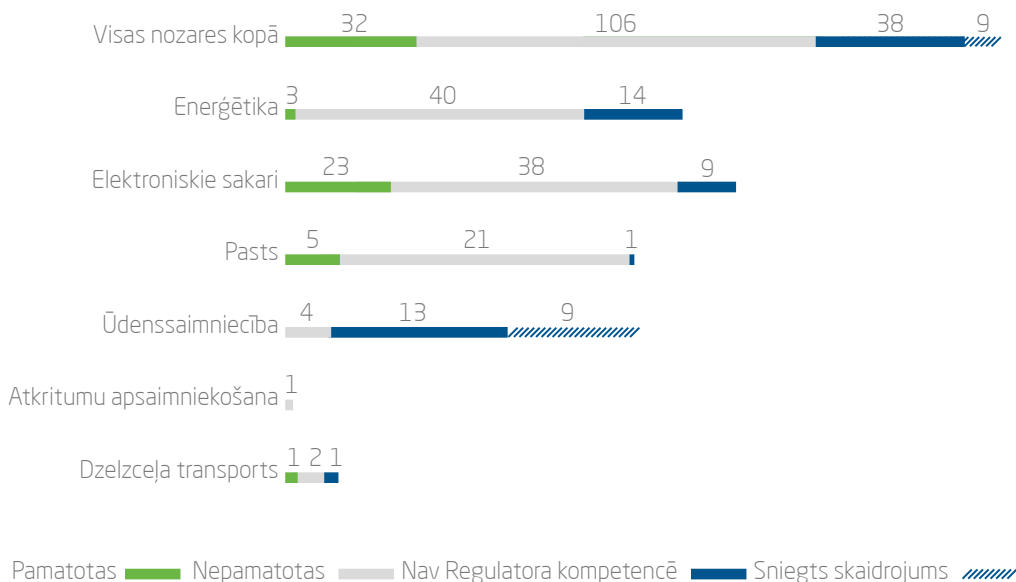

No visiem Regulatorā saņemtajiem iesniegumiem tikai 20 iesniegumus iesniedza juridiskās personas, pārējos iesniegumus Regulators saņēma no fiziskajām personām, kā arī iesniegumi tika pārsūtīti no citām valsts pārvaldes iestādēm – PTAC, Konkurences padomes, Tiesībsarga biroja u.c.

Lai saņemto sūdzību izvērtētu objektīvi un noskaidrotu tās pamatotību, Regulators pieprasa papildu informāciju un skaidrojumus no pakalpojumu sniedzējiem, apseko objektus, veic nepieciešamos mērījumus. Izvērtējot visas

185 sūdzības, Regulators par pamatotām atzina 32 sūdzības, savukārt lielākā daļa jeb 106 sūdzības bija nepamatotas. 38 sūdzības bija par jautājumiem, kas nav Regulatora kompetencē, un 9 personām par sūdzībās minēto Regulators sniedza skaidrojumus (sk. 42. attēlu).

Līdztekus rakstveidā un elektroniski saņemtajām sūdzībām, Regulators sabiedrisko pakalpojumu lietotājiem sniedz situāciju skaidrojumus telefoniski, kuri netiek uzskaitīti.

42. attēls. Regulatorā 2014. gadā saņemto sūdzību sadalījums pēc to pamatotības, skaits

Atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam pasta nozarē universālā pasta pakalpojuma sniedzējs un dzelzceļa transporta nozarē pasažieru pārvadātāji Regulatoram sniedz informāciju par tieši saņemto sūdzību skaitu un to izskatīšanas rezultātiem.

► Kā liecina VAS "Latvijas Pasts" sniegtā informācija, 2014. gadā komersants saņēma un izskatīja 779 sūdzības, no kurām par pamatotām tika atzītas 115 jeb 15%.

► Saskaņā ar dzelzceļa transporta pasažieru pārvadātāju sniegto informāciju SIA "Gulbenes-Alūksnes bānītis" un SIA "LDZ CARGO" 2014. gadā sūdzības par sniegtajiem dzelzceļa pasažieru pārvadājumiem nav saņēmuši. Savukārt AS "Pasažieru vilciens" ir saņēmis 51 sūdzību, kas, salīdzinot ar 2013. gadu, ir 3 reizes mazāk.

118 11.1. STRUKTŪRA UN DARBA ORGANIZĀCIJA
122 11.2. FINANSES UN SAIMNIECISKĀ DARBĪBA

11.

REGULATORA
PĀRVALDĪBA

111.

STRUKTŪRA UN DARBA ORGANIZĀCIJA

Regulatora darba organizāciju un struktūru nosaka likums "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

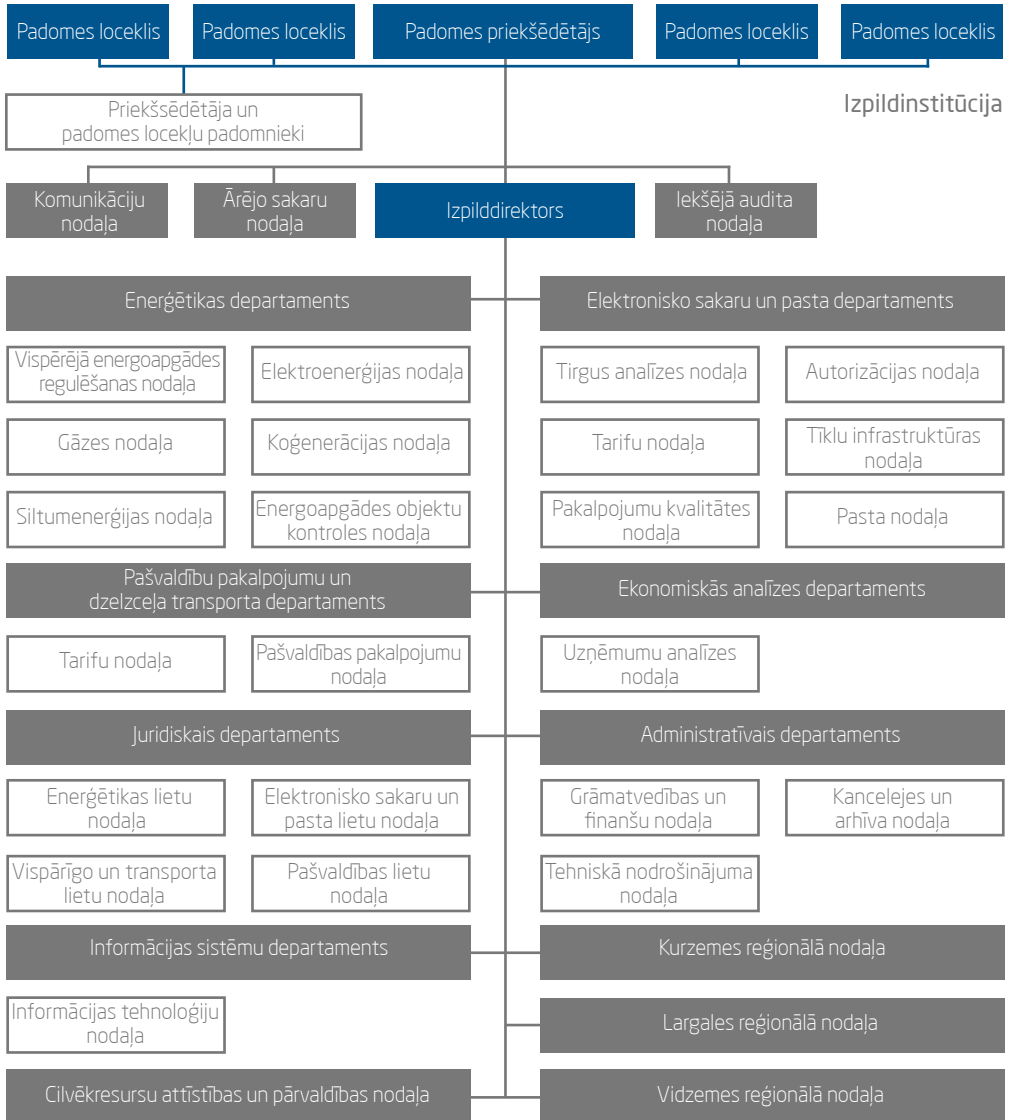
Atbilstoši likumam Regulatora lēmēj institūcija ir padome, kuras sastāvu veido Saeimas iecelts priekšsēdētājs un četri locekļi. Padomes priekšsēdētāju un locekļus amatā ieceļ uz pieciem gadiem. Padome Regulatora vārdā pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus, kas ir saistoši konkrētiem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un lietotājiem. 2014. gadā notika 43 padomes sēdes, kurās pieņemts 371 lēmums.

Padomei ir pakļauta izpildinstitūcija, kas pilda padomes sekretariāta un ekspertu funkcijas, lai sagatavotu jautājumus un dokumentus

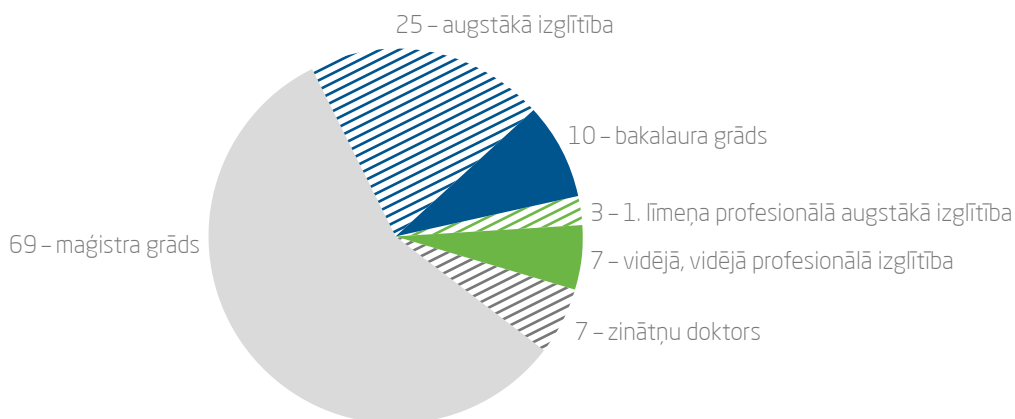
izskatīšanai padomes sēdē un īstenotu padomes pieņemto lēmumu un izdoto administratīvo aktu izpildi. Izpildinstitūcija sastāv no izpilddirektora, septiņiem departamentiem, tostarp katrai regulējamai nozarei atbilstošu struktūrvienību, un septiņām patstāvīgām nodaļām, ieskaitot trīs reģionālās nodaļas – Kurzemes, Vidzemes un Latgales.

2014. gada 31. decembrī Regulatorā strādāja 121 darbinieks. Gada laikā darbinieku skaits pieaudzis par trijiem. 96 darbinieki tieši strādā regulēšanas funkciju izpildē, un 25 darbinieki pilda tehniskās un administratīvās atbalsta funkcijas. Regulatora struktūrshēma atspoguļota 43. attēlā.

Padome

Regulēšanas funkciju veikšanai Regulatora darbiniekiem ir nepieciešama augsta kompetence. 94% Regulatora darbinieku ir augstākā izglītība. Izvērstā informācija par darbinieku kvalifikāciju atspoguļota 44. attēlā. Augstas kapacitātes uzturēšanai Regulators atbalsta arī dažādus darbinieku kvalifikācijas celšanas pasākumus. 2014. gadā kvalifikācijas celšanas pasākumos tika iesaistīti 106 darbinieki, kas ir vairāk nekā 85 % no kopējā darbinieku skaita.

44. attēls. Regulatora darbinieku kvalifikācijas līmenis uz 2014.gada 31.decembri, skaits

Par Regulatora darbinieku atbilstošo kompetenci liecina arī regulējamo komersantu vērtējums. Pētījumu centra SKDS 2015. gada martā veiktās komersantu aptaujas dati rāda, ka komersanti Regulatora darbinieku kompetenci un profesionālo zināšanu līmeni 10 ballju skalā novērtē ar 8,3 ballēm (sk. 45. attēlu). Vienlīdz augstu komersanti vērtē Regulatora darbinieku atsaucību komersantu problēmu risināšanā – ar 8,3 ballēm.

45. attēls. Komersantu vērtējums par Regulatora darbinieku kompetenci un zināšanām, 2012.-2014. gads, balles 10 ballju skalā
Avots: SKDS

Lai nodrošinātu un garantētu kvalitatīvu un efektīvu Regulatora funkciju īstenošanu, minimizētu iespējamus riskus, Regulators pastāvīgi izvērtē savus procesus un veic iekšējo kontroli. Sistēmu auditi tiek plānoti un īstenoti, veicot katras sistēmas risku novērtējumu un analīzi, galveno uzmanību vēršot pamatdarbības procesiem.

2014. gadā Regulatorā ir veikti septiņi plānotie auditi. Auditētas 3 pamatdarbības sistēmas un 4 vadības un atbalsta procesi. Veikto auditu rezultātā ir sniegti vērtējumi par:

- struktūrvienību darbības atbilstību normatīvajiem aktiem, noteiktajām funkcijām un apstiprinātajiem darba plāniem,
- kopējās pārvaldības procesu pilnveidošanu, informējot par riskiem un kontroles pietiekamību atbilstošajās jomās,
- izveidotās iekšējās kontroles sistēmas efektivitāti un tās atbilstību izvirzīto mērķu sasniegšanai.

Vērtētās sistēmas kopumā ir atbilstošas un efektīvas, kas sniedz pārliecību, ka riski tiek vadīti un ka Regulatora darbības mērķi tiek sasniegti.

Izvērtējot auditos konstatēto, ir izstrādāti 18 ieteikumi, no kuriem 28% klasificējami kā augstas prioritātes ieteikumi. Pārskata gadā tika realizēti 13 augstas prioritātes ieteikumi, turpinot darbu pie pārējo ieteikumu ieviešanas. Nav konstatēti fakti, kas atstātu negatīvu ietekmi uz Regulatora darbību, tā kā ieteikumi ir saistīti ar procesu kvalitātes un efektivitātes tālāku uzlabošanu komersantu un lietotāju interesēs.

Lai uzlabotu informācijas apriti Regulatorā un informācijas sistēmu lietošanu, 2014. gadā ir veikti vairāki darbi informācijas sistēmu un infrastruktūras pilnveidošanā - veiksmīgi pabeigts konkurss un noslēgts līgums par Komersantu informācijas ievades un apstrādes sistēmas izstrādi un uzsākta tās izstrāde, uzsākta Office 365 mākoņpakalpojuma lietošana, izmantojot visas servisa sniegtās iespējas, ieviesta vienota programmatūra, veikts drošības audits, atjaunots datorparks un servertehnika, kā arī pilnveidotas citas Regulatorā lietojamās informācijas sistēmas.

11.2.

FINANSES UN SAIMNIECISKĀ DARBĪBA

Regulators savu 2014. gada darbību realizēja atsevišķā budžeta programmā, kas apstiprināta likumā "Par valsts budžetu 2014. gadam".

Regulatora darbība tiek finansēta no nodevas par sabiedrisko pakalpojumu regulēšanu, kuru maksā regulējamie komersanti. Pārskata gadā valsts nodevas apmērs regulējamās nozarēs bija 0,17% no komersanta sniegtā attiecīgā sabiedriskā pakalpojuma neto apgrozījuma 2013. gadā.

Regulatora darbības nodrošināšanai 2014. gadā plānoti izdevumi 5 084 757 eiro apmērā, tajā skaitā izdevumi 23 149 eiro apmērā ES finansēto institūciju stiprināšanas programmu mērķsadarbības projekta Nr.UA-2010-ENP-PCA-TE-2 "Ukrainas nacionālās sakaru regulēšanas komisijas regulēšanas un juridiskās kompetences stiprināšana elektronisko sakaru nozarē" īstenošanai un 1 306 eiro apmērā mērķsadarbības projekta Nr.E10 ENP-PCA EY 01 "Gruzijas nacionālās enerģētikas un ūdensapgādes regulēšanas komisijas kapacitātes stiprināšana tarifu aprēķināšanas metodiku uzlabošanas jomā" īstenošanai. Faktiski apgūti 4 718 723 eiro, kas ir 92,8% no pārskata gadā plānotā (sk. 5. tabulu).

Likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 31. panta 2.4 daļa un MK 2009. gada 22. decembra noteikumu "Noteikumi par valsts nodevas likmi par sabiedrisko pakalpojumu regulēšanu un nodevas maksāšanas kārtību" 6. punkts nosaka, ja kalendāra gadā samaksātā valsts nodeva pārsniedz Regulatora darbības nodrošināšanai attiecīgajā gadā nepieciešamās

izmaksas, nākamajā gadā komersantam valsts nodevu par pārmaksāto summu samazina proporcionāli katra sabiedrisko pakalpojuma sniedzēja iemaksātās valsts nodevas lielumam attiecīgajā gadā.

Kopējais finanšu līdzekļu atlikums 2014. gada beigās ir 669 285 eiro, ko veido faktiskais 2014. gada finanšu līdzekļu atlikums - 276 182 eiro un 2013. gada finanšu līdzekļu atlikums 393 103 eiro. Tā kā likumā "Par valsts budžetu 2015. gadam" Regulatoram ir apstiprināti pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikumi, kas pārsniedz faktisko atlikumu, tad visi 669 285 eiro 2015. gadā tiek atgriezti sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, samazinot komersantu valsts nodevas maksājumu proporcionāli katra sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja iemaksātās valsts nodevas lielumam 2014. gadā.

Regulatora 2014. gada finanšu pārskats sagatavots atbilstoši MK 2013. gada 15. oktobra noteikumiem "Gada pārskata sagatavošanas kārtība".

2014. gada pārskats iesniegts Valsts kasē. Par Regulatora 2014. gada pārskatu 2015. gada 18. martā sniedza atzinumu bez iebildumiem SIA "D. Daņēvičas revidentu birojs", zvērinātu revidentu komercsabiedrības licence Nr.33.

2014. gadā Regulators kopumā ir noslēdzis 87 saimnieciskās darbības līgumus, tajā skaitā saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu organizējis 23 publiskos iepirkumus.

Nr. p. k.	Finanšu līdzekļi	2013. gada faktiskā izpilde*	2014. gads	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde*
1	Ieņēmumi (kopā), t.sk.	4 824 630	3 804 172	3 714 321
	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	4 737 584	3 779 717	3 689 868
	Pārējie iepriekš neklasificētie īpašiem mērķiem noteiktie ieņēmumi	87 046	24 455	24 453
2	Izdevumi (kopā), t.sk.	4 147 932	5 084 757	4 718 723
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā), t.sk.	4 033 943	4 793 429	4 441 817
	Starptautiskā sadarbība	27 257	25 765	25 765
	Pārējie uzturēšanas izdevumi	4 006 686	4 767 664	4 416 052
2.2.	Kapitālie izdevumi	113 989	291 328	276 906

* - pēc naudas plūsmas principa

5. tabula. Regulatora finanšu līdzekļi 2014. gadā, EUR

12.

REGULATORA NOZĪMĪGĀKIE
UZDEVUMI 2015. GADĀ

Regulators 2015. gadā turpinās pildīt savus pamatuzdevumus, lai nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu regulēšanu un konkurences attīstību visā valsts teritorijā enerģētikas, ūdenssaimniecības, sadzīves atkritumu apglabāšanas, elektronisko sakaru, pasta un dzelzceļa transporta nozarēs. Lai nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu lietotājiem iespēju saņemt nepārtrauktus, drošus un kvalitatīvus pakalpojumus regulējamās nozarēs par ekonomiski pamatotām cenām, Regulators turpinās iesāktos darbus komersantu uzraudzības, kvalitātes kontroles jomā, ņems daļību starptautisko organizāciju darba grupās, kā arī turpinās iesāktu pie regulējamo nozaru tiesiskās vides attīstības. Vienlaikus Regulators ir izvirzījis uzdevumu izstrādāt Regulatora darbības stratēģiju 2016.-2020. gadam.

REGULĒJOŠĀS VIDES ATTĪSTĪBAI

- Līdzdalība Elektroenerģijas tirgus likuma grozījumu izstrādē saistībā ar Eiropas tīkla kodeksa ieviešanu.
- Dabasgāzes sistēmas operatora izstrādāto dabasgāzes krātuves, pārvades un sadales sistēmas lietošanas noteikumu izvērtēšana un apstiprināšana.
- Priekšlikumu izstrāde elektronisko sakaru nozares regulēšanas ietvara kompleksai pārskatīšanai.
- Līdzdalība likumprojekta "Ūdenssaimniecības pakalpojumu likums" virzībā, ar to saistīto tiesību aktu grozījumu un tam pakārtoto tiesību aktu projektu izstrādē.

- Līdzdalība Atkritumu apsaimniekošanas likuma grozījumu virzībā, ar to saistīto tiesību aktu grozījumu un tam pakārtoto tiesību aktu projektu izstrādē.
- Līdzdalība tiesību aktu izvērtēšanā un izstrādē, lai pārņemtu Direktīvas, ar ko izveido vienotu Eiropas dzelzceļa telpu, prasības.
- Līdzdalība likumprojekta "Administratīvo pārkāpumu procesa likums" izstrādē.

KOMERSANTU AUTORIZĀCIJAI UN UZRAUDZĪBAI

- Liberalizētā elektroenerģijas tirgus komersantu uzraudzība.
- Elektroenerģijas pārvades sistēmas operatora darbības uzraudzība, atbilstības sertificēšanas prasībām izvērtēšana.
- Elektronisko sakaru komersantiem piemēroto saistību izpildes uzraudzība.
- Liberalizētā pasta tirgus komersantu uzraudzība.

TIRGU VEICINĀŠANAI UN KONKURENCES ATBALSTAM

- Sabiedrisko pakalpojumu nozaru tirgu liberalizācijas veicināšana.
- Elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plāna izvērtēšana un apstiprināšana.
- Elektroenerģijas vairumtirgus uzraudzība.
- Kopīgu interešu projektu izvērtēšana atbilstoši Regulai Nr.347/2013, ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes.
- Pasta likuma grozījumu projekta izstrāde, kas sekmēs pasta tīkla atvēršanu un veicinās konkurences attīstību nozarē.

- Saistību pārskatīšana un noteikšana elektronisko sakaru komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū.

IEINTERESĒTO PUŠU INTEREŠU BALANSĒŠANAI UN HARMONIZĒŠANAI

- Uzklaušīšanas sanāksmju par tarifu projektiem organizēšana.
- Publisko konsultāciju par normatīvo aktu projektiem organizēšana.
- Regulatora pieņemto lēmumu plašāka skaidrošana.

PAKALPOJUMU TARIFU REGULĒŠANAI

- Elektronisko sakaru vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenu starpības aprēķināšanas metodikas izstrāde.
- Komersantu iesniegto izmaksu attiecināšanas modeļa izvērtēšana.
- Regulējamo komersantu iesniegto pakalpojumu tarifu projektu izvērtēšana un tarifu noteikšana.
- Ūdensapgādes komersantu darbības rādītāju detalizēta analīze un pārbaude atbilstoši komersantu efektivitātes un tarifu ekonomiskās pamatotības izvērtēšanas modelim

PAKALPOJUMU LIETOTĀJU AIZSARDZĪBAI

- 2015. gadam noteikto universālā pakalpojuma saistību uzraudzība elektronisko sakaru un pasta nozarē.
- Komersantu sniegto sabiedrisko pakalpojumu kvalitātes uzraudzība.

NEATKARĪGU
REVIDENTU
ZIŅOJUMS

13°44'45"N,
24°58'16"E
5962' 34" 735,
2457' 383" 83473
358' 23567' 23-7
5798' 5452' 45776
527' 5245746'
235597' 871"

SIA D. DANĒVIČAS REVIDENTU BIROJS

Juridiskā adrese: Tērbatas iela 6/8-75
Rīga, LV-1050, Latvija
Reģ. Nr. LV40003470111
Mob. tālr.: 29231299
Tālr./fakss: 67284527
E-pasts: dagnija@danevicasbirojs.lv
www.danevicasbirojs.lv

NEATKARĪGU REVIDENTU ZIŅOJUMS

Latvijas Republikas Saeimai

Ziņojums par saīsināto finanšu pārskatu

Mēs esam veikuši Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2014. gada finanšu pārskata, uz kuru pamatojoties ir sagatavots saīsinātais Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2014. gada finanšu pārskats, revīziju saskaņā ar Starptautiskajiem revīzijas standartiem.

Mūsu 2015. gada 18. marta revidentu ziņojumā mēs sniedzām atzinumu bez iebildēm par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2014. gada finanšu pārskatu, uz kuru pamatojoties ir sagatavots saīsinātais finanšu pārskats.

Mūsuprāt, iepriekš minētais saīsinātais finanšu pārskats visos būtiskos aspektos atbilst sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2014. gada finanšu pārskatam, uz kuru pamatojoties ir sagatavots saīsinātais finanšu pārskats.

Lai gūtu pilnīgāku priekšstatu par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas finansiālo stāvokli 2014. gada 31. decembrī, tās 2014. gada darbības rezultātiem un mūsu veiktās revīzijas darba apjomu, iepriekš minētais saīsinātais finanšu pārskats būtu jāvērtē kopā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2014. gada finanšu pārskatu, uz kuru pamatojoties ir sagatavots šis saīsinātais finanšu pārskats, un attiecīgo mūsu revidentu ziņojumu.

SIA D. Danēvičas revidentu birojs(licence Nr.33) vārdā:

Dagnija Danēviča, valdes locekle, zvērināta revidente, sertifikāts Nr 72

2015. gada 18. martā, Rīgā, Tērbatas ielā 6/8-75

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2014. gada pārskats

Ūnijas iela 45, Rīga, LV-1039

Tālrunis: 67097200 Fakss: 67097277

sprk@sprk.gov.lv

<http://www.sprk.gov.lv>

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija

